

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ ΜΕΡΙΜΝΗ,

ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛ. ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
(ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»)

ΕΤΟΣ Β' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 1—15 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1953 | ΑΡΙΘ. 17—18

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΤΑΚΤΙΚΗ

Πολύ ενδιαφέρον παρουσιάζει ἡ μελέτη τῆς τακτικῆς, τὴν ὁποίαν ἠκολούθησεν ὁ Κύριος κατὰ τὸ τριετὲς διάστημα τῆς δημοσίας δράσεώς Του, εἰς τὸ διδακτικόν Του ἔργον. Καὶ εἶναι δυνατόν πολλὰ νὰ διδαχθῶμεν ἡμεῖς ἀπὸ τὴν μελέτην αὐτήν, χρησιμώτατα διὰ τὸν ἀγῶνα τῶν ἡμερῶν μας. Τὸ παράδειγμα, ἄλλως τε, τοῦ Κυρίου ἠκολούθησαν καὶ οἱ Ἀπόστολοι καὶ δλόκληρος ἡ μετ' αὐτοὺς Ἐκκλησία.

*

Βεβαίως ὁ Κύριος, καθὼς μᾶς πληροφοροῦν οἱ ἱεροὶ εὐαγγελισταί, ἤρχισε τὸ κήρυγμά Του, τοῦ ὁποίου περίληψις εἶναι τὸ «Μετανοεῖτε, ἤγγικε γὰρ ἡ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν», δημοσίᾳ πρὸς τὸ πολὺ πλῆθος καὶ δὲν παρέλειπεν εὐκαιρίαν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἠδύνατο νὰ ἐπικοινωνῆσῃ πρὸς τὸν λαόν, εἴτε εἰς τὰς συναγωγὰς, εἴτε εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἱεροσολύμων εἴτε εἰς τὸ ὑπαιθρον, διὰ νὰ ἀναγγεῖλῃ τὸ Εὐαγγέλιόν Του. Ἐγνώριζεν ὁμῶς ὁ Κύριος προφανῶς τὴν ἀστάθειαν καὶ τὸ εὐμετάβλητον τῆς ψυχολογίας τοῦ πλῆθους, ἐνίοτε μάλιστα καὶ διέκρινε καθαρῶς ὑλικά καὶ κοσμικὰ ἔλατῆρια, εἰς τὴν προθυμίαν ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἔτρεχον ὀπίσω Αὐτοῦ. Τὸ ἐρώτημα, τὸ ὁποῖον ἀπηύθυνε εἰς τοὺς μαθητάς Του «τίνα μὲ λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι;» καὶ ἡ κατηγορηματικότης, μὲ τὴν ὁποίαν ὠμίλησε πρὸς τὸ πλῆθος, πού Τὸν ἠκολούθησε μετὰ τὸ θαῦμα τῶν πέντε ἄρτων, ἀποδεικνύουν ὅτι ὁ Κύριος ἀπηύθυνετὸ μὲν πρὸς τὸ πλῆθος καὶ τὸν πολὺν ὄχλον, ἐπερίμενε ὁμῶς ὅτι θὰ γίνῃ ἀκουστὸς πράγματι, μόνον ἀπὸ τοὺς «ἐκλεκτούς». Τὴν ἐννοίαν δὲ ἀκριβῶς ταύτην ἐκφράζει καὶ τὸ συμπέρασμα, τὸ ὁποῖον ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς ἐξήγαγεν ἐκ τῆς παραβολῆς τοῦ βασιλικοῦ γάμου, «πολλοὶ εἰσὶ κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί».

«Ἐαυτοὺς πειράζετε εἰ ἔστε ἐν τῇ πίστει, ἑαυτοὺς δοκιμάζετε».
(Β' Κορ. 13, 5)

Πρὸς τοὺς «ἐκλεκτοὺς» τούτους, ὁσάκις τοὺς διέκρινε, ἔδειξε πάντοτε ἰδιαιτέραν προτίμησιν ὁ Χριστός. Ὁ ὄμιλος τῶν ἑβδομήκοντα μαθητῶν, ἡ μικρὰ ὁμάς τῶν δώδεκα ἀποστόλων καὶ μεταξὺ τούτων ἡ τριάς Πέτρου, Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου καὶ περίξ ὄλων αὐτῶν ἡ συντροφία τῶν οἰκογενειακῶν φίλων καὶ τῶν εὐσεβῶν γυναικῶν καὶ τῶν κρυφῶν μαθητῶν Του δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ συγκροτήματα ἐκλεκτῶν, πρὸς τὰ ὁποῖα ὁ Κύριος ἀπηυθύνετο ἰδιαιτέρως καὶ διετήρει ἰδιαιτέρας σχέσεις, ἀναλόγως τῶν προσόντων καὶ τῶν ἀναγκῶν ἐκάστου, μὲ τὸ σκοπὸν νὰ καταρτίσῃ πυρῆνας τῆς Ἐκκλησίας Του. Μεταξὺ δὲ τούτων πάντων ἐξέχουσαν ὄλως διόλου θέσιν κατεῖχεν εἰς τὴν εὐνοίαν τοῦ Διδασκάλου καὶ τὴν ἰδιαιτέραν Αὐτοῦ προσοχὴν, ὁ μαθητὴς «ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς», ὁ ὁποῖος καὶ ἐχρησίμευσεν ὡς ὁ ζωντανότερος κῆρυξ τῆς περὶ τοῦ Χριστοῦ θεολογίας καὶ τῆς περὶ τῆς ἀγάπης ἀληθείας.

*

Δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι μόνον διὰ τὸν ὄχλον καὶ ὅτι δῆθεν ἐνδιαφέρεται νὰ ἀποκτήσῃ ὅσουσδήποτε καὶ ὅπωςδήποτε ὁπαδούς. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἀκολουθοῦσα τὸ παράδειγμα τοῦ θεοῦ Ἰδρυτοῦ της, ἀπηυθύνθη πρὸς πάντας, χωρὶς ν' ἀποβλέψῃ εἰς διακρίσεις ἐξωτερικὰς, διότι δὲν εἶναι διὰ τὸν Χριστὸν προσόντα ἀληθινά, ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ὁ κόσμος χαρακτηρίζει ὡς προσόντα. Ὑπῆρξεν ὁμως ἀπολύτως ἐκλεκτικὴ ἡ Ἐκκλησία μας, ὡς πρὸς τὸ βαθύτερον ποιὸν τῶν πιστῶν της. Καὶ ὅχι μόνον ἀπῆται μακρὰν δοκιμασίαν καὶ συστηματικὴν καὶ ἐπίπονον κατήχησιν διὰ τοὺς μέλλοντας νὰ εἰσαχθῶσιν εἰς τοὺς κόλπους της, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἤδη πιστοὺς συμπεριεφέρθη μετὰ πάσης αὐστηρότητος. Εἰς τὴν ἐποχὴν δέ, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Ἐξομολόγησις δὲν ἦτο ἀπλοῦς τύπος, ἡ μετάδοσις τῶν θείων Μυστηρίων, δὲν ἐθεωρεῖτο ὡς μικρόν τι καὶ ἡ ἐξουσία τῶν ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας ἦτο πραγματικὴ, οἱ πιστοὶ ὑφίσταντο τὴν πειθαρχίαν, ἡ ὁποία ἐπεβάλλετο εἰς τοὺς μετανοοῦντας, καὶ τὰ κοινονοῦντα μέλη τῆς Ἐκκλησίας εἶχον πραγματικὴν συνείδησιν τῆς εὐθύνης των, ἔστω δὲ καὶ ἂν ἦτο αὐτοκράτωρ ὁ ἄξιος τοῦ ἐπιτιμίου, ὁ Ἐπίσκοπος εἶχε τὸ θάρρος νὰ τοῦ κλείσῃ κατὰ πρόσωπον τὴν θύραν τοῦ Ναοῦ.

Δυστυχῶς εἰς τὰς ἡμέρας μας ἡ ἰδέα τῆς ἀπεριορίστου συγκαταβάσεως καὶ ἡ κατάχρησις τῆς ἄλλης σωτηρίου κατ' ἄρ-

«Κατενώπιον τοῦ Θεοῦ λαλοῦμεν, τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς ἡμῶν οἰκοδομῆς».

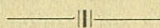
(Β' Κορ. 12, 19)

χὴν οἰκονομίας τὸν μὲν Κλῆρον ἀποστερεῖ ἐνίοτε τῆς συναισθήσεως τῆς ἱερατικῆς εὐθύνης, τὸν δὲ λαὸν ἐνθαρρύνει συνήθως εἰς τὴν περιφρόνησιν καὶ τὴν καταπάτησιν τῶν Μυστηρίων τοῦ Θεοῦ.

Ἦκούσαμεν πολλάκις νὰ λέγεται ὅτι πρέπει πάσῃ θυσίᾳ νὰ συγκρατήσωμεν τὸ πλῆθος, ἔστω καὶ ἂν ὑποχωρήσωμεν εἰς τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον προσέρχεται εἰς τὰ θεῖα Μυστήρια! Ὅχι, δὲν εἶναι τοῦτο πρόνοια ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ ποιμνίου, ἀποτελεῖ προδοσίαν τῶν ἱερωτάτων καὶ μάλιστα προδοσίαν, ἡ ὁποία καὶ τὸν Κλῆρον ἐξευτελίζει καὶ τὸ ποιμνιον περισσότερον ζημιώνει. Δὲν ἔχει ἀνάγκη ὁ Χριστὸς ἀπὸ ὀπαδούς τῆς κακῆς ὥρας, οὔτε ἡ Ἐκκλησία περιμένει νὰ θριαμβεύσῃ μὲ τὴν ὀχλοκρατίαν.

Καθῆκόν μας εἶναι νὰ ἐνδιαφερθῶμεν διὰ τὰ πλήθη, ἀλλὰ ταῦτοχρόνως εἶναι ἀνάγκη νὰ περισώσωμεν τοὺς ἐκλεκτοὺς καὶ ἡ χάρις τῶν πολλῶν ἀνοχῇ τῆς ἀταξίας δὲν συντελεῖ διόλου εἰς τὴν ἐμπύχωσιν τῶν στελεχῶν μας.

Ω.

ΟΙ ΑΔΕΛΦΟΙ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ

Εἰς τὴν λύσιν τῶν ἀποριῶν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 13, τῆς 1ης Αὐγούστου ἐ.ε., φύλλου τοῦ Περιοδικοῦ «Ὁ Ἐφημέριος» ἀναγράφεται περὶ τῶν ἀδελφῶν τοῦ Κυρίου, ὅτι ὑπάρχουν δύο ἐκδοχαὶ περὶ τῆς συγγενικῆς σχέσεως αὐτῶν πρὸς τὸν Κύριον· ἢ ὅτι ἦσαν ἐξάδελφοὶ του ἢ ὅτι ἦσαν τέκνα τοῦ Ἰωσήφ ἐκ τοῦ γάμου του μετὰ τινος γυναικός, μεθ' ἧς ἔζησε πρὸ τῆς μνηστείας του μετὰ τῆς Θεοτόκου καὶ ὅτι ἡ δευτέρα γνώμη εἶναι ἐπικρατεστέρα.

Τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν μᾶς σαφηνίζει ἡ Κ. Διαθήκη· διότι ἐν τῇ ἀποστολικῇ ἐποχῇ ἡ προσοχὴ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν χριστιανῶν ἀπερροφήθη τελείως ἀπὸ τὸ πρόσωπον τοῦ Κυρίου, πάντα δὲ τὰ περιβαλόντα Αὐτὸν πρόσωπα ἀναφέρονται περιστατικῶς.

Ἡ Ἐκκλησία κατὰ τοὺς διαρρυσάντας μετὰ τὸν πρῶτον αἰῶνα εὐρέθη πρὸ πολλῶν ἐνστάσεων καὶ ἀνέπτυξε τὸ θέμα τοῦτο. Ἰδίως αἱ συζητήσεις περιστράφησαν περὶ τὸ πρόσωπον τῆς Θεοτόκου καὶ συμφώνως πρὸς τὰς παραδόσεις πεφωτισμένοι ὑπὸ τοῦ Ἀγ. Πνεύματος ἔδογματίσαν περὶ τῆς ἀειπαρθενίας τῆς Θεοτόκου ἀπὸ τῆς Γ' ἐν Ἐφέσῳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου (451).

«Οὐ γὰρ ἐσμεν ὡς οἱ πολλοὶ καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ».

(Β' Κορ. 2, 17)

Οὕτως ἡ Ἐκκλησία ἀπέκρουσε τὰς ἰδέας τῶν Ἀντιδικομαριανι-
τῶν καὶ τῶν Παυλικιανῶν, παρ' ὧν, σκορπισθέντων εἰς τὴν Δύ-
σιν μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς ΚΠόλεως, ἔλαβον τὰ ἐπιχειρήματά των
οἱ κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα προελθόντες Προτεστάνται. Οὗτοι ἀνέ-
πτυξαν πολλὴν φιλολογίαν περὶ τὰ ζητήματα ταῦτα, πολεμοῦντες
τὴν Ἐκκλησίαν διὰ τὴν τιμὴν, μετὰ τὴν ὁποίαν περιέβαλεν αὐτὴν
τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον. Ἰδίως ἐπολέμησαν τὸ Ἀειπάρθενον
τῆς Θεοτόκου βασιζόμενοι εἰς τὴν φράσιν «ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου».

Εἶναι ἀληθές, ὅτι φέρονται «ἀδελφοὶ» τοῦ Κυρίου ἐν τοῖς
Εὐαγγελίοις καὶ ἐν ἄλλοις βιβλίοις τῆς Κ. Διαθήκης. Τὸ πληρέ-
στερον κείμενον περὶ τῶν ἀδελφῶν τοῦ Κυρίου εὐρίσκεται παρὰ τῷ
Εὐαγγελιστῇ Μάρκῳ (6, 1-3). Εἰς τὴν περικοπὴν αὐτὴν ἀνα-
φέρεται, ὅτι ὁ Κύριος ἐπεσκέφθη κατὰ τὸν δημόσιόν Του βίον
τὴν Ναζαρετ καὶ ἐδίδασκεν εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ «πολλοὶ
ἀκούοντες ἐξεπλήσσοντο λέγοντες· Πόθεν τούτῳ ταῦτα; καὶ τίς
ἢ σοφία ἢ δυνάμεις αὐτῷ; ὅτι καὶ δυνάμεις διὰ τῶν χειρῶν
αὐτοῦ γίνονται; Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς Μαρίας, ἀδελ-
φὸς δὲ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ καὶ Ἰούδα καὶ Σίμωνος; καὶ οὐκ
εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ πρὸς ἡμᾶς;»

Ἐγαυρίασαν οἱ Προτεστάνται μετὰ αὐτὸ τὸ χωρίον, διὰ τὸ
πολεμήσουσιν τὸ Ἀειπάρθενον τῆς Θεοτόκου· ἀλλ' αὐτὸ τὸ χω-
ρίον τὰ τέκνα δὲν ἀποδίδει εἰς τὴν Μαρίαν, μετὰ τὴν ὁποίαν
ἔπρεπε τὰ συνδεθῶν τὰ ὀνόματα, ὡς τέκνα Μαρίας, ἀλλὰ συν-
δέονται πρὸς τὸ «οὗτος», κείμενον μακρότερον ἐν τῇ φράσει· ἀλλ'
οὔτε ἐν τῇ φράσει ταύτῃ, οὔτε εἰς ἄλλο χωρίον γραφικὸν λέγον-
ται τέκνα Ἰωσήφ. Μόνον παρασιάζονται ὡς ἀδελφοὶ τοῦ Ἰη-
σοῦ. Ἐκ τούτου συμπεραίνομεν, ὅτι δὲν εἶναι καὶ τέκνα τοῦ
Ἰωσήφ ἐκ προτέρου γάμου του. Διότι δὲν ἔχομεν τοιαύτην μαρ-
τυρίαν. Ἄλλως τε ἐν τῇ Κ. Διαθήκῃ φαίνεται πανταχοῦ ὡς με-
ριμνῶν ὁ Ἰωσήφ μόνον διὰ τὴν Παρθένον καὶ τὸ παιδίον Ἰη-
σοῦν. Εἰς τὴν Βηθλεὲμ παρουσιάζεται σύνδοξον μόνον τὴν
Παρθένον καὶ εἶτα καὶ τὸ παιδίον Ἰησοῦν· εἶναι ἐλεύθερος τὰ
μεταβῆ μετὰ τοὺς δύο εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ εἰς τὸν Ναὸν παρου-
σιάζεται μόνον μετὰ αὐτοὺς μετὰ 40 ἡμέρας ἀπὸ τῆς γεννήσεως
καὶ ὅταν ὁ Ἰησοῦς ἦτο δωδεκαετής. Ἡ δὲ Θεοτόκος δὲν ἔχει
κανένα προστάτην διὰ τοῦτο καὶ παραθέτει αὐτὴν ὁ Κύριος
ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ εἰς τὸν Ἰωάννην μετὰ τὴν φράσιν «Ἰδοὺ ἡ Μή-
τηρ σου».

«Οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν, ἀλλὰ Χριστὸν Ἰησοῦν Κύριον, ἑαυτοὺς
δὲ δούλους ἡμῶν διὰ Ἰησοῦ». (Β' Κορ. 4, 5)

Ἡ ἰδέα, ὅτι ἦσαν τέκνα τοῦ Ἰωσήφ ὑπῆρχεν ἀπὸ τῶν πρώτων αἰῶνων. Τὴν φήμην ταύτην περιέσσωσεν ὁ Ὠριγένης (190-250) γράφων «φασὶ δέ τινες εἶναι τέκνα Ἰωσήφ ἐκ γυναικὸς συνφκηκυίας πρότερον μετ' αὐτοῦ», ἤτοι πρὸ τῆς μνηστείας του μετὰ τῆς Θεοτόκου. Ἡ φράσις ὁμως αὕτη δεικνύει, ὅτι ἦτο μία φήμη, τὴν ὁποίαν δὲν ἀποδέχεται ὁ Ὠριγένης· φασὶ τινες, μερικοὶ λέγουν, ἀλλ' ὁ ἴδιος παρατρέχει τὴν φήμην μὴ διακινδυνεύων νὰ τὴν ἐπιβεβαιώσῃ οὔτε νὰ τὴν διαψεύσῃ. Διὰ τὴν ἄρα γε; Ἴσως ἐφοβεῖτο νὰ μὴ κλονίσῃ τὸ κῆρος τῶν δύο Καθολικῶν ἐπιστολῶν τοῦ Ἰακώβου καὶ τοῦ Ἰούδα εἰς ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Κανὼν τῆς Κ. Διαθήκης δὲν εἶχε λάβει ἐπίσημον ἀναγνώρισιν. Ὡς γνωστὸν ὁ Κανὼν τῆς Κ. Δ. μετὰ τὰ ὑπάρχοντα 27 βιβλία ἀνεγνωρίσθη ἀπὸ τὴν ἐν Λαοδικείᾳ Σύνοδον (361).

Ὁ Θεοδώρητος ὁ Κύρου λέγει τὰ ἐξῆς περὶ τούτου τοῦ θέματος· «Ἀδελφὸς τοῦ Κυρίου ἐκαλεῖτο μὲν, οὐκ ἦν δὲ φύσει. Οὔτε μὴν ὡς τινες ὑπελήφασιν, τοῦ Ἰωσήφ υἱὸς ἐτύγχανεν ὢν, ἐκ προτέρου γάμου γενόμενος, ἀλλὰ τοῦ Κλωπᾶ μὲν ἦν υἱός, τοῦ δὲ Κυρίου ἀνεψιός· μητέρα γὰρ εἶχε τὴν ἀδελφὴν τῆς τοῦ Κυρίου μητρὸς (ἐρμηνεία πρὸς Γαλάτας I 82, Σ 467).

Ὁ Ἰερώνυμος καλεῖ τὸν μνήστορα Ἰωσήφ Παρθένον· ἀναφέρει δέ, ὅτι ἀπὸ τῶν ψευδευαγγελίων τῶν ἐπιγραφομένων τοῦ Πέτρου καὶ τοῦ Ἰακώβου περισσοὶ ἐδελεάσθησαν καὶ εἶπον, ὅτι ὁ μνήστωρ Ἰωσήφ μετὰ τὴν Ἔσκαν ἐπαιδοποίησε τοὺς λεγομένους ἀδελφοὺς τοῦ Κυρίου. (Ἰερώνυμος παρὰ Δοσιθέω· εἰς τὸν βίον Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου).

Ἄφ' οὗ λοιπὸν κατὰ τὸν β' αἰῶνα δὲν ὑπῆρχε πεποίθησις ἐὰν ἦσαν τέκνα Ἰωσήφ, νομίζομεν ὅτι πρόπει νὰ εἴμεθα πολὺ ἐφεκτικοὶ εἰς τὸ νὰ ἀναγνωρίσωμεν, ὅτι ἦσαν τέκνα Ἰωσήφ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου.

Ἀλλὰ πῶς θὰ ἐρμηνευθῇ τότε τὸ «ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου». Ἡ λέξις ἀδελφὸς παρ' ἑβραίοις ἐσημαιοῦν καὶ τὸν ἐξάδελφον καὶ πάντα συγγενῆ. Ὁ Ἀβραάμ ὁμιλῶν εἰς τὸν Λῶτ διὰ τὰς ἐριδας τῶν ποιμένων των λέγει, ὅτι δὲν εἶναι πρόπον οἱ ποιμένες μας νὰ ἐρίζουν διὰ τὰ συμφέροντά μας «ὅτι ἄνθρωποι ἀδελφοὶ ἐσμεν ἡμεῖς». (Γεν. ιγ', 8). Γνωρίζομεν δὲ ὅτι ὁ Λῶτ ἦτο ἀνεψιὸς τοῦ Ἀβραάμ.

Ὅτι δὲ αἱ λέξεις ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ

«Τὰ γὰρ πάντα δι' ἡμᾶς, ἵνα ἡ χάρις περισσεύσασα διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ».

(Β' Κορ. 4, 15)

συγγενοῦς φαίνεται ἐκ τῆς φράσεως «Εἰστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ Σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ» (Ἰωάν. ιθ', 25). Κατὰ τοὺς πλείστους ἐρμηνευτὰς Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ λέγεται ἀδελφὴ τῆς Θεοτόκου. Ἐὰν παραδεχθῶμεν τοῦτο, τότε ἦσαν συνονόματοι αἱ δύο ἀδελφαί; Τὰ ὀνόματα δίδονται, διὰ τὸ νὰ διακρίνωνται ἐν τῇ οἰκογενεῖα τὰ παιδιὰ· «ἄρα, ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ», σημαίνει συγγενῆ.

Εἶναι δὲ βεβαιότατον τοῦτο, διότι γνωρίζομεν, ὅτι ἡ Θεοτόκος ἐγεννήθη ἐξ ἐπαγγελίας καὶ εἶναι μονογενὴς θυγάτηρ Ἰωακείμ καὶ τῆς Ἄννης καὶ δὲν εἶχεν οὔτε ἀδελφοὺς οὔτε ἀδελφὰς καὶ διὰ τοῦτο παρεδόθη μετὰ τὴν ἐνηλικίωσιν της εἰς τὸν ἐξαδέλφον της Ἰωσήφ τὸν υἱὸν τοῦ Ἰακώβου ἀδελφοῦ τοῦ Ἡλὶ (Ἐλιακείμ-Ἰωακείμ). Λαμβάνοντες δὲ ὑπ' ὄψιν, ὅτι σαφῶς ἡ Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Ἰωάννου εἰς τὸ παράλληλον χωρίον τοῦ Ματθαίου (27, 56) λέγεται ὡς τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσὴ μητέρα, οἱ ὅποιοι καλοῦνται ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου ὑπὸ τῶν Ναζαρηῶν, δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι οὗτοι ἦσαν δεῦτεροι ἐξαδέλφοι τοῦ Κυρίου, ἀφοῦ ἡ Μαρία ἡ σύζυγος τοῦ Κλωπᾶ ἦτο πρώτη ἐξαδέλφη (ἴσως) τῆς Θεοτόκου. Ἐχομεν δὲ πληροφορίαν, ὅτι «οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ οὐκ ἐπίστευον αὐτῷ». Φαίνεται, ὅτι ὑπῆρχε διάστασις εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Κλωπᾶ ἢ Κλεόπα. Ἴσως εἶναι ὁ Κλεόπας ὁ συνοδεύσας τὸν Κύριον εἰς Ἐμμαοὺς τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς Ἀναστάσεώς Του. Ἡ ἐμφάνισις αὕτη, τὴν ὁποίαν θὰ διηγῆθῃ ὁ Κλεόπας εἰς τὰ τέκνα του καὶ ἡ ἐπακολουθήσασα εἰς τὸν Ἰάκωβον (ῶφθη Ἰακώβω) ἐπεβλήθησαν καὶ ἐπὶ τῶν ἀδελφῶν, ἵνα πιστεύσωσι καὶ καταλάβωσι θέσιν μεταξὺ τῶν Ἀποστόλων, ὥστε νὰ θεωρῆται ὁ Ἰάκωβος ὡς εἷς ἐκ τῶν τριῶν «στύλων» τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις Ἐκκλησίας. Οὕτω καὶ ἡ ἐπιστολὴ του ἐθεωρήθη ἀποστολικὴ καὶ κατελέχθη εἰς τὸν Κανόνα τῆς Κ. Διαθήκης, ὅπως καὶ ἡ τοῦ Ἰούδα.

A. ΝΗΣΙΩΤΗΣ

«Ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστι μοι καύχημα· ἀνάγκη γὰρ μοι ἐπίκειται· οὐαὶ δὲ μοι ἔστιν, ἐὰν μὴ εὐαγγελίζωμαι· εἰ γὰρ ἔκων τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω· εἰδὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευμαι»·

(Α' Κορ. 9, 16—17)

ΟΡΟΙ ΑΝΑΔΟΧΗΣ ΤΗΣ ΙΕΡΩΣΥΝΗΣ

Τοῦ ἁοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Ἐκ τοῦ ὕψους καὶ τοῦ σκοποῦ τῆς Ἱερωσύνης καταφαίνονται εἰδικώτερον οἱ ὄροι τῆς ἀναδοχῆς αὐτῆς ὡς ποιμαντικῆς διακονίας, οὐδ' ὑπερβάλλει ὁ ἱερεὺς Χρυσόστομος ἀξιῶν ὡς ὄρον πρῶτιστον ἵνα ὁ ἱερεὺς ἔχη καθαρωτέραν αὐτῶν τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων τὴν ψυχὴν καὶ ἀγγελικὴν ἀγνότητα, καὶ πολλὴν μὲν σύνεσιν, πολλὴν δὲ πρὸ τῆς συνέσεως τὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ χάριν καὶ τρόπων ὀρθότητα καὶ μείζονα ἢ κατὰ ἄνθρωπον... τὴν ἀρετὴν» (Π. 48,645). Διότι ἀναδέχεται «πράγμα θεῖον καὶ ὁ πολιτεία ἀρίστη καὶ τρόποις ὀρθοῖς χρεωστεῖται» (Π. 78,1497). Ἐν μὲν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ, ἀνεξαρτήτως παντὸς ὄρου καὶ πάσης ἐπιτηδεῖου πρὸς τὴν πνευματικὴν ταύτην διακονίαν καταστάσεως, ἤρκει πρὸς ἀνάληψιν αὐτῆς ἡ ἐκ τῆς λευϊτικῆς οἰκογενείας καταγωγή, οὕτως ὥστε ἡ Ἱερωσύνη ἀπεδίδοτο τῷ γένει καὶ οὐχὶ τῇ ἀρετῇ. Ἀλλ' ἐν τῷ Χριστιανισμῷ ἀπαιτοῦνται παρὰ τοῦ ἱερέως ὄροι καὶ προσόντα πρὸς ἐπαξίαν ἀναδοχῆς τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἐπιτέλεσιν.

Οὐχ ἦττον τ' ἀναγραφόμενα συνήθως ἠθικὰ προσόντα ὡς λ.χ. σεμνότης, κοσμιότης, ὀλιγάρκεια καὶ εἴτι παραπλήσιον ἐφόδιον τοῦ μέλλοντος ποιμένος τῆς Ἐκκλησίας οὐδόπως δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς θεμελιώδης καὶ οὐσιώδης ὄρος ἀναδοχῆς τῆς ποιμαντικῆς διακονίας. Διότι, ὡς περετήρησεν ἤδη ὁ ἅγιος Ἰωάννης Χρυσόστομος, καὶ οἱ εἰς μέγαν μάλιστα βαθμὸν κεκτημένοι τὰ ἠθικὰ ταῦτα προσόντα, λ.χ. οἱ μοναχοὶ καὶ οἱ βίον ἅγιον διάγοντες, δύναται νὰ ὦσιν ὡς ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας ὅλως ἀκατάλληλοι (Π. 48,652). Ἀλλως τε τ' ἀνωτέρω ἠθικὰ προσόντα ἀπαιτεῖται ἵνα ἔχη οὐ μόνον ὁ ἱερεὺς καὶ ποιμὴν ἀλλὰ πᾶς καλὸς καὶ ἀληθὴς χριστιανὸς (Π. 62,548). Διότι οὐδεὶς, διότι δὲν εἶναι ἱερεὺς, νὰ ἔχη βίον ἀκάθαρτον ἢ νὰ στερηθῆται σεμνότητος, κοσμιότητος, μετριοφροσύνης, ἐπιεικείας, ἐγκρατείας καὶ τῶν παρομοίων ἀρετῶν οὐδαμῶς δεόν νὰ ἐπιτρέπη εἰς ἑαυτόν. Πᾶσαι αὐταὶ αἱ ἀρεταὶ εἰσι γενικῶς ὑποχρεωτικαὶ καὶ σωτήριοι διὰ πάντα χριστιανόν. Καὶ αἱ ἐξαιρετικαὶ δ' ἐπιτηδεϊότητες, αἱ ἀναγραφόμεναι συνήθως ὡς ἀπαιτούμενα προσόντα τοῦ καλοῦ ποιμένος, ὡς λ.χ. ἡ ἱκανότης ἢ περὶ τὴν τέλεσιν τῶν μυστηρίων,

«Οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν, ἀλλ' ὑμᾶς».

(B' Κορ. 12, 14)

ἡ περὶ τὸ διδάσκειν καλῶς τὸν θεῖον λόγον καὶ τὰ παρόμοια, οὐδαμῶς δύνανται νὰ παράσχωσι πλήρη ἔννοιαν τῆς οὐσίας τῶν ἀπαιτουμένων ὄρων πρὸς ἐπιτυχῆ διεξαγωγὴν τοῦ ἔργου τῆς ἱερατικῆς καὶ ποιμαντικῆς διακονίας, ἥτοι τὰ προσόντα ταῦτα οὐδόλως ἀπαρτίζουν τὴν πνευματικὴν ἐκείνην δύναμιν, δι' ἧς ὁ πνευματικὸς ποιμὴν θὰ κατορθώσῃ τὴν ἀναγέννησιν τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν πραγματικὴν αὐτῶν ἠθικὴν τελείωσιν, οὐδὲ «ἀπλῶς τὸ κληθῆναι ποιμένα καὶ μεταχειρίζεσθαι τὸ πρᾶγμα ὡς ἔτυχεν» ἀρκεῖ (Π. 48,645) βεβαίως, ἀλλὰ κυρίως ἀνάγκη νὰ κατανοήσωμεν, ὅτι τὸ ἔργον τοῦ ποιμένος τῆς Ἐκκλησίας, ἅτε μὴ ὄν ἔξω-τερικόν, ἐκπηγάζει ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς αὐτοῦ καταστάσεως καὶ ἐνδομύχου ἱερᾶς διαθέσεως τῆς ἐπερχομένης αὐτῷ διὰ τοῦ μυστηρίου τῆς Ἱερωσύνης.

Ὅθεν ἀπαιτοῦνται κυρίως οὐχὶ ἔξωτερικὰ προσόντα, καίτοι βεβαίως καὶ ταῦτα ἔχουσι τινα σημασίαν ἐν τῇ διεξαγωγῇ τῆς ποιμαντικῆς λειτουργίας, ἀλλὰ θεμελιώδεις ἐσωτερικοὶ ὅροι. Ἴνα τούτους δηλώσῃ ἡ ἁγία Γραφή καὶ παραστήσῃ τὴν καθ' ἀξίαν ἀναδοχὴν καὶ ἐπιτέλεσιν τῆς διακονίας ταύτης ἐξεικονίζει τοῦ ποιμένος τῆς Ἐκκλησίας τὰ καθήκοντα διὰ τῶν καθηκόντων τοῦ ποιμένος τῶν ἀλόγων προβάτων. Οὗτος βόσκει τὰ πρόβατα αὐτοῦ ἐν ἀγαθῇ νομῇ, ἀναπαύει αὐτὰ ὑπὸ σκιάν, ζητεῖ τ' ἀπολωλότα καὶ θεραπεύει τὰ πάσχοντα, εἰσέρχεται διὰ τῆς θύρας, ὡς γνήσιος ποιμὴν τῶν προβάτων, καλεῖ αὐτὰ κατ' ὄνομα καὶ ἄγει αὐτὰ εἰς νομὴν, προπορευόμενος μὲν ἐν ἑλλείψει κινδύνου, εἰάν δὲ ἴδῃ λύκον ἐπερχόμενον προασπιζόμενος καὶ σώζων αὐτά, ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ αὐτῶν μέχρι θανάτου (Ἰεζεκ. 34,14. 16. Ἰωάν. 10,24. 21,15. 17. Πράξ. 20,28. 31. Α' Θεσσαλ. 2,9-12). Οὕτω καὶ ὁ χριστιανὸς ποιμὴν καθῆκον ἔχει ἵνα εἰσαγάγῃ τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀναγεννῶν αὐτούς, καὶ τρέφῃ διὰ τῶν σωτηριωδῶν τροφῶν τῆς δικαιοσύνης καὶ τοῦ ἀγαθοῦ, ποτίζῃ διὰ τῶν ναμάτων τῆς θείας χάριτος, πλανωμένους ἐκ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀληθείας ἀναζητῆ καὶ ἐπαναφέρῃ εἰς αὐτήν, ἀποκτᾷ τὴν ἐμπιστοσύνην αὐτῶν καὶ πείθῃ αὐτούς ἵνα κατὰ προαίρεσιν καὶ μὴ ἀναγκαστικῶς, ἐν χαρᾷ καὶ μὴ ἐν λύπῃ, ὑποβάλλωνται ὑπὸ τὴν χειραγωγίαν αὐτοῦ καὶ βαδίζουσιν τὴν ἡν ἐκεῖνος διαγράφει ὁδὸν τῆς ἀληθοῦς ἠθικῆς ζωῆς, συγκρατῆ αὐτούς ἐν τῇ ὁδῷ ταύτῃ καὶ ἐνισχύῃ ἐν αὐτῇ προφυλάσσωσιν ἀπὸ τῶν βαράθρων τῆς κακίας, ἀποκρούων πᾶσαν κατ' αὐτῶν μισόκαλον ἐπιβουλήν, θε-

«Ἐγὼ δὲ ἤδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδαπανήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν».
(Β' Κορ. 12, 15)

ραπεύων πᾶσαν αὐτῶν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν γόσον. «Ἄγρυπνον τοίνυν αὐτὸν εἶναι χρῆ, λέγει ὁ ἱερός Χρυσόστομος, μὴ τὰ ἑαυτοῦ μεριμῶντα μόνον ἀλλὰ καὶ τὰ τῶν λοιπῶν διεγρηγόρῃαι χρῆ καὶ ζῆειν τῷ πνεύματι καὶ πῦρ πνέειν, ὡς εἰπεῖν, καὶ μᾶλλον στρατηγοῦ καὶ ἐν νυκτὶ καὶ ἐν ἡμέρᾳ τὸ στρατεύμα περιούσιος κάμνειν καὶ διακονεῖσθαι καὶ τὴν ὑπὲρ ἀπάντων ἔχειν φροντίδα καὶ μέριμναν» (Π. 62,548). Ἐνὶ λόγῳ ὁ ποιμὴν τῆς Ἐκκλησίας ὀφείλει ἔχειν ἔνθεον ζῆλον καὶ ἔνθερμον αὐταπάρνησιν, ἐκπηγάζουσαν ἐκ τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον μέχρις αὐτεπιλησμοσύνης καὶ αὐτοθυσίας. Τοιαύτη ἀγάπη θὰ παραγάγῃ ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ νέαν τῆς ζωῆς ἔννοιαν δι' αὐτόν, ἐκφαινομένην διὰ τοιαύτης πρὸς τὸ ποίμνιον διαθέσεως, ὥστε νὰ μὴ διακρίνῃ ἑαυτὸν ἀπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ νὰ συνταυτίξῃ ἑαυτὸν πρὸς αὐτό, νὰ μὴ ἀνήκῃ εἰς ἑαυτὸν ἀλλ' εἰς τὸ ποίμνιον. «Δεῖ γὰρ εἰδέναί σε καὶ μὴ ἀμφιβάλλειν ὅτι πρὶν μὲν κατασταθῆς σεαυτῷ ἔξης, κατασταθεὶς δὲ οἷς κατεστάθῃς» ἔγραφεν ὁ ἅγ. Ἀθανάσιος πρὸς τινα πνευματικὸν ποιμένα (Π. 25,529). Καὶ μόνον οὕτω διακείμενος ὁ ἱερεὺς καὶ ποιμὴν πρὸς τὸ ἑαυτοῦ ποίμνιον αἰσθάνεται ὅτι καὶ ὁ Ἄπ. Παῦλος λέγων, ἵνα ἐξηγήσῃ τὴν συνταύτισιν τῆς ἰδίας αὐτοῦ προσωπικότητος μετὰ τῶν προσωπικοτήτων τῶν πιστῶν, ὅτι ἀπέβαλε τὴν ἰδίαν προσωπικὴν ζωὴν ἐν τῇ ζωῇ τῶν χριστιανῶν (Φιλιπ. 1,21. 26. Πρὸβλ. Β'. Κορ. 10,14. 12,14). Ἡσθάνετο δηλονότι τοιαύτην μετ' αὐτῶν πλήρη καὶ οὐσιώδη πνευματικὴν ἔνωσιν, ὁποῖαν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καθώρισεν ὡς σκοπὸν τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς τελειώσεως τῶν ἀνθρώπων, ἀφομοιουμένων πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἐνουμένων μετ' αὐτοῦ (Ἰωάν. 17,18-22). Διὰ τῆς τοιαύτης ἐνώσεως καὶ συνταυτίσεως ἀναδέχεται ὁ ποιμὴν ἅπαν τὸ βάρος τῶν πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν ἀναγκῶν τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ, θλιβόμενος ἢ χαίρων μετ' αὐτοῦ, ὡς ἀληθῆς πατὴρ, φέρων αὐτὸς ἐν τῇ ἑαυτοῦ ψυχῇ πᾶν ὅ,τι ἅπαντες ὁμοῦ οἱ ποιμαινόμενοι, ζῆ, τέλος, τὴν ζωὴν αὐτῶν.

Ἐὰν ὁ ἱερεὺς καὶ ποιμὴν τῆς Ἐκκλησίας στερεῖται τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς ταύτης συνταυτίσεως τῆς προσωπικότητος αὐτοῦ μετὰ τῶν ποιμαινομένων, τότε ἡ ὄλη αὐτοῦ δρᾶσις εἶναι ἀδιάπαστος ψεῦδος· διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ ποιμὴν εἶναι ξένος πρὸς πᾶσαν τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ ἀνάγκην, ἐπιτελεῖ τὰ καθήκοντα αὐτοῦ μηχανικῶς, βόσκειται, κατὰ τὴν ἀφελῆ

«Δοιδορούμενοι εὐλογοῦμεν, διωκόμενοι ἀνεχόμεθα, βλασφημούμενοι παρακαλοῦμεν...» (Α' Κορ. 4, 12)

γραφικὴν ἔκφρασιν, ὑπὸ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ, κατατρώγων αὐτὸ (Ἰεζεκ. 34,2 ἕξ. Π. 35,476), μὴ ὦν ἀληθὴς ποιμὴν ἀλλὰ μισθωτός, τυφλὸς φύλαξ τοῦ ποιμνίου (Ἦσ. 56,10) ἢ κλέπτης καὶ ληστής (Ἰωάν. 10,1). Ὁ τοιοῦτος δύναται νὰ ἔχη ἔξωτερικά τινα προσόντα, πολλὰς ἔξωτερικὰς ἰκανότητας καὶ ἐπιτηδειότητας, ἀλλὰ στερούμενος τοῦ θεμελιώδους ὅρου τῆς ποιμαντικῆς διακονίας παύει ὦν γνήσιος ποιμὴν, διότι κατὰ τὸν ἁγ. Ἰσιδώρον Πηλουσιώτην «ὁ ἐκ τῆς τῶν ἔργων λαμπρυνόμενος ἀρετῆς, οὗτος γνήσιος ἱερῶσύνης τυγχάνει κόσμος, ὅστις δὲ ἔνδον τῆς ἀξίας οὐ φορῶν τὰ γνωρίσματα ἄλλοτριᾶν σχηματιζόμενος εὐπρόπειαν τῇ τιμῇ μόνῃ ἐναβρύνεται, οὗτος ὑπὸ τῆς ἀληθείας εἰς τοὺς νόθους ἀπέρριπται» (Π. 78,1560).

Συνωδὰ τοῖς εἰρημένοις «οὗτος ὅρος πάσης πνευματικῆς προστασίας, πανταχοῦ τὸ καθ' ἑαυτὸν παρορᾶν πρὸς τὸ τῶν ἄλλων συμφέρον» (Π. 35,461). Ὁ ὅρος οὗτος εἶναι ἡ συνταύτισις καὶ ὁ ἔσωτερικὸς ἀδιάρρηκτος σύνδεσμος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ποιμένος μετὰ τοῦ ἑαυτοῦ ποιμνίου, ἐπερχόμενος καὶ ἐγγενώμενος ἐν αὐτῷ διὰ τῆς ἐν τῷ μυστηρίῳ τῆς Ἱερῶσύνης ποιμαντικῆς ἀναγεννήσεως, ἣτις μετουσιῶ, οὕτως εἰπεῖν, αὐτὸν καὶ ἔσωτερικῶς ἕτερον καθιστᾷ ἄνθρωπον, «ἡ αὐτῆ τῶν λόγων δύναμις, σημεῖοι Γρηγόριος ὁ Νύσσης, καὶ τὸν ἱερέα ποιεῖ σεμνὸν καὶ τίμιον τῇ καινότητι τῆς εὐλογίας τῆς πρὸς τοὺς πολλοὺς κοινότητος χωριζόμενον. Χθές γὰρ καὶ πρῶην εἰς ὑπάρχον τῶν πολλῶν καὶ τοῦ δήμου, ἀθρόον ἀποδείκνυται καθηγεμών, πρόεδρος, διδάσκαλος εὐσεβείας, μυστηρίων λανθανόντων μυσταγωγός· καὶ ταῦτα ποιεῖ μηδὲν τοῦ σώματος ἢ τῆς μορφῆς ἀμειψθεῖς· ἀλλ' ὑπάρχων κατὰ τὸ φαινόμενον, ἐκεῖνος, ὃς ἦν, ἀοράτῳ τινὶ δυνάμει καὶ χάριτι, τὴν ἀόρατον ψυχὴν μεταμορφωθείς πρὸς τὸ βέλτιον» (Π. 46,581.2). Ἐκφρασις τῆς τοιαύτης μεταβολῆς τοῦ ποιμένος καὶ τῆς ἐπακολουθοῦσης συναφείας αὐτοῦ μετὰ τοῦ ποιμνίου εἶναι ἡ ἀγάπη. Ὅπως ἡ μητρικὴ ἀγάπη, ἐπακολουθοῦσα τὰς ὠδῖνας τοῦ τοκετοῦ ἐν αὐταῖς εὐρίσκει καὶ τὴν πηγὴν αὐτῆς οὕτω καὶ ἡ ποιμαντικὴ ἀγάπη ἐκφαίνεται ἐν τῇ τοῦ ποιμένος ψυχῇ, διὰ τῶν πνευματικῶν ὠδίνων, ἃς οὗτος ὑφίσταται ὑπὲρ τῆς ἀναγεννήσεως τῶν ποιμαινομένων πρῶτον, εἶτα δὲ ὑπὲρ τῆς χειραγωγίας αὐτῶν, πρὸς ἡθικὴν προκοπὴν καὶ τελείωσιν· «τεκνία μου, οὓς πάλιν ὠδῖνα, ἄχρις οὗ μορφωθῆ ὁ Χριστὸς ἐν ὑμῖν», ἔγραψεν ὁ Ἅπ. Παῦλος πρὸς τοὺς Γαλάτας (4,19), δεικνύων ἐν

«...Τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χριστὸς ἐστὶν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ καθήμενος».
(Κολασ. 3,1)

τίνι συνίσταται ἡ ἔννοια καὶ οὐσία τῆς ἐσωτερικῆς ποιμαντικῆς διαθέσεως καὶ ἀγάπης. Ἡ τοιαύτη τοῦ ποιμένου ἐσωτερικὴ διάθεσις εἶναι διηνεκῆς· «πολλοὺς ὑμῶν ἐγέννησα, ἔλεγεν ἀρχαῖος ποιμὴν τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα αἱ ὠδίνες· ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν σωματικῶν μητέρων πρότερον αἱ ὠδίνες καὶ ὕστερον ὁ τόκος· ἐνταῦθα δὲ μέχρις ἐσχάτης ἀναπνοῆς αἱ ὠδίνες» (Π. 62, 424).

Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, θέλοντες δι' ὑποδείγματος νὰ παραστήσωσι τὴν ἔννοιαν ταύτην τῆς ἐκφάνσεως τῆς ποιμαντικῆς διαθέσεως, καθ' ἣν ὁ ποιμὴν κύριον σκοπὸν τῆς ζωῆς αὐτοῦ ὀρίζει τὴν ἐν αὐταπαρνήσει ἀδιάλειπτον μέριμναν περὶ τῆς σωτηρίας καὶ ἠθικῆς εὐδοκίμησεως τῶν ποιμαινομένων, παραλαμβάνουσι ἐκ τῆς ἁγίας Γραφῆς τὴν ἔξοχον καὶ ἀπεριόρατον ἀληθῶς εἰκόνα τοῦ Ἁπ. Παύλου, ὡς πνευματικοῦ τῆς Ἐκκλησίας ποιμένου. Ὅντως δέ, παρατρέξωμεν τὰς ἀγρυπνίας αὐτοῦ, τοὺς φόβους, τὰς ἐν λιμῶ καὶ δίψει κακοπαθείας, τὰς ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι, τοὺς ἔξωθεν ἐπιβουλεύοντας, τοὺς ἐνδοθεν αὐτῷ ἀντιπράττοντας. Ἀφίσωμεν τοὺς διωγμοὺς, τὰ συνέδρια, τὰ δεσμωτήρια, τὰ δεσμά, τοὺς κατηγοροὺς καὶ τὰ δικαστήρια, τοὺς καθ' ἡμέραν καὶ ὄραν θανάτους, τὴν σαργάνην, τοὺς λιθασμούς, τοὺς ραβδισμούς, τὰς περιοδείας, τοὺς κατὰ γῆν κινδύνους, τοὺς κατὰ θάλασσαν, τὸν βυθόν, τὰ ναύγια, τοὺς κινδύνους ποταμῶν, κινδύνους ληστῶν, κινδύνους ἐκ γένους, κινδύνους ἐν ψευδαδέλφοις, τὴν ἰδίαις χερσίν ἐργασίαν πρὸς πορισμὸν τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου, τὸ ἀδάπανον κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ ὅτι ἦτο θέατρον καὶ ἀγγέλους καὶ ἀνθρώπους, ὁ μέσον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ἰστάμενος, ὑπὲρ τούτων μὲν ἀγωνιζόμενος, ἐκείνῳ δὲ αὐτοὺς προσάγων καὶ οἰκειῶν λαὸν περιούσιον. Ἄλλὰ πῶς δυνάμεθα νὰ περιγράψωμεν τὴν καθ' ἡμέραν αὐτοῦ ἐπιστασίαν, τὴν τῶν καθέκαστα κηδεμονίαν, τὴν μέριμναν πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν, τὸ πρὸς πάντας συμπαθὲς καὶ φιλάδελφον; Προσέκοπέ τις καὶ Παῦλος ἠσθένει, ἄλλοι ἐσκανδαλίζοντο καὶ αὐτὸς ἐπυροῦτο. Πῶς δ' ἐπαξίως νὰ θαυμάσωμεν τὸ τῆς διδασκαλίας φιλόπονον, τὸ ποικίλον τῆς παραινέσεως, τὴν φιλανθρωπίαν, τὴν αὐστηρότητα καὶ τὸ συναμφότερον, ἵνα μὴ διὰ τῆς χρηστότητος χαλαρῶση τοὺς ποιμαινομένους, μηδὲ τραχύνη αὐτοὺς διὰ τῆς χαλεπότητος; Νομοθετεῖ δούλοις καὶ δεσπόταις, ἀρχουσι καὶ ἀρχομένοις, ἀνδράσι καὶ γυναιξί, γονεῦσι καὶ τέκνοις, γάμφ καὶ

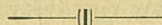
«...Τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς».

(Κολαο. 3,2)

ἀγαμία, ἐγκρατεία καὶ τρυφῆ, σοφία καὶ ἀμαθεία, περιτομῆ καὶ ἀκροβυστία, σαρκὶ καὶ πνεύματι. Ὑπὲρ τούτου μὲν εὐχαριστεῖ, ἐκείνου δὲ καθάπτεται, τοὺς μὲν χαρὰν αὐτοῦ καὶ στέφανον ὀνομάζει, τοῖς δὲ ἄνοιαν ἐγκαλεῖ, τοῖς μὲν συνοδεύει καὶ συμπροθυμεῖται ὀρθοτομοῦσι, τοὺς δὲ ἀνακόπτει κακῶς ὀδεύοντας, ὅτε μὲν ἀφρορίζει, ὅτε δὲ ἀγάπην κυροῖ, θρηνεῖ ἢ εὐφραίνεται, ὅτε μὲν γάλα ποτίζει, ἀπλὴν προτιθέμενος διδασκαλίαν, ὅτε δὲ μυστηρίων ἄπτεται, τὴν ὑψηλὴν ἑξαγγέλλων διδασκαλίαν, ράβδον ἀπειλεῖ ἢ προτείνεται πνεῦμα προρότης, νῦν μὲν συγκατέρχεται, νῦν δ' ἑαυτῷ συννησοῖ, ἐπαίρεται τοῖς ὑψηλοῖς ἢ ταπεινοῦται τοῖς ταπεινοῖς, ὁμολογεῖ μὲν ἑαυτὸν τῶν Ἀποστόλων ἐλάχιστον, ὅπου δ' ὅμως ἀνάγκη παριστᾷ τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ ἀξίαν, ἐπιθυμεῖ τὸν θάνατον καὶ σπένδεται, ἀλλ' ἐπιθυμεῖ καὶ νᾶ μείνη ἐν τοῖς ζῶσι χάριν τοῦ ποιμνίου. Ἐγκανυχᾷται ἐπὶ ταῖς ἀσθενείαις καὶ ταῖς θλίψεσιν, ἀνώτερος ὢν τῶν σαρκικῶν καὶ ἀγαλλόμενος ἐπὶ τοῖς πνευματικοῖς, θαρροῖ τῷ πνεύματι, ἀλλ' ὑποπιάζει τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγεῖ. Πάντων ὑπερμαχεῖ, πάντων ὑπερεύχεται, ζηλοῖ πάντας, ἀνάπτεται ὑπὲρ πάντων. Εὐχεται γενέσθαι ἀνάθεμα ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, μιμούμενος τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν γενόμενον ὑπὲρ ἡμῶν κατάραν, τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἀναλαβόντα καὶ τὰς νόσους βαστάσαντα. Ζῶν δὲ ὁ Παῦλος οὐχὶ ἑαυτῷ ἀλλὰ τῷ Χριστῷ καὶ τῷ κηρύγματι καὶ κόσμον μὲν ἑαυτῷ σταυρώσας, σταυρωθεὶς δὲ κόσμῳ καὶ τοῖς ὀρωμένοις, πάντα ἡγεῖται μικρὰ καὶ τῆς ἐπιθυμίας ἐλάσσονα, κἂν ἀπὸ Ἱερουσαλήμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πληρώσῃ τὸ Εὐαγγέλιον, κἂν εἰς τὸν τρίτον ἀναχθῆ οὐρανὸν διαρπαγεῖς, κἂν τοῦ Παραδείσου γένηται θεατῆς καὶ ῥημάτων ἀρρήτων ἀκροατῆς. Τέλος «τί ἂν τις ἐκείνην καλέσειεν τὴν ψυχὴν; χρυσῆν ἢ ἄδαμαντίνην; Καὶ γὰρ ὡς πτηνὸν τὴν οἰκουμένην διέδραμε Παῦλος καὶ ὡς ἀσώματος πόνον ὑπερεώρα καὶ κινδύων, τὴν γῆν καὶ θάλατταν καὶ τὴν οἰκουμένην καὶ τὴν αἰκίητον ὑπὸ Θεοῦ ἐγγχειρισθεῖς» (Π. 50,481). Οὕτως ὅλως ἔκτακτον ὑπῆρξε τὸ παράδειγμα αὐτοῦ ὡς ποιμένος τῆς Ἐκκλησίας· «ταῦτα Παῦλος καὶ εἴ τις κατ' ἐκεῖνον τῷ πνεύματι» (Π. 35, 461-8), λέγει Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, ὁ δὲ Ἰωάννης Χρυσόστομος ἐπάγεται «τοιούτων εἶναι δεῖ τὸν ἱερέα» (Π. 48,645). Αὐτὸς δὲ ὁ ἱερὸς Πατὴρ καὶ ποιμὴν τῆς Ἐκκλησίας, ἐκμιμηθεὶς τὸν Ἀπ. Παῦλον, ὑπεδείκνυεν ὅτι ὡς πνευματικὸς ποιμὴν μόνον αὐτοῦ μὲ-

«...Ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ἡμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ, ἐν τῷ Θεῷ».
(Κολασ. 3,3)

λημα και μόνον πόθον εἶχε τὴν σωτηρίαν τοῦ ποιμνίου. «Εἰ μὴ τίς με ἔκρινε φιλοτιμίας περιττῆς, ἔλεγεν, ἴδοι ἂν καθ' ἐκάστην τὴν ἡμέραν πηγὰς δακρῶν ἀφιέντα, ταύτας δέ μοι σύννοιδεν ὁ οἰκίσκος και ἡ ἔρημία. Πιστεύσατε γάρ μοι τῆς μὲν ἑμαυτοῦ σωτηρίας ἀπέγγων τὰ δὲ ὑμέτερα θρηνῶν οὐδὲ σχολὴν ἔχω τὰ ἑμαυτοῦ κακὰ πενθεῖν. Οὕτω μοι πάντα ὑμεῖς ἐστε... οὐ γὰρ ἕτερός μοι βίος ἐστὶν ἄλλ' ἢ ὑμεῖς και τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ἡ φροντίς. Διὸ και πάντας ὑμᾶς ἐπὶ τῆς διανοίας περιφέρω τῆς ἑμαυτοῦ, οὐκ ἐνταῦθα μόνον ἀλλὰ και οἴκοι. Εἰ γὰρ και πολὺς ὁ δῆμος και βραχὺ τῆς ἐμῆς καρδίας τὸ μέτρον ἀλλ' εὐρεῖα ἡ ἀγάπη» (Π. 60,212). Ἐνεκα τῆς ἀγάπης ταύτης, πατέρας, ἀδελφούς, τέκνα, φῶς, μᾶλλον δὲ και τοῦ φωτὸς γλυκύτερους ἀπεκάλει τοὺς ἀποτελοῦντας τὸ ποιμνιον αὐτοῦ πιστούς. Τοιοῦτὸ τι συνίστα εἰς πάντα τῆς Ἐκκλησίας ποιμένα. Ἐφφρόνει δὲ ὅτι τὸ χάρισμα τῆς ποιμαντικῆς ἀναγεννήσεως, ὅπερ δίδεται τῷ ποιμένι ἐν τῷ μυστηρίῳ τῆς Ἱεροσύνης, δέον ν' ἀναζωπυρῆ οὗτος ἀπαραλείπτως ἐν ἑαυτῷ· διότι ἐξ αὐτοῦ ἐξαρτάται ἡ ὅλη τῆς ποιμαντικῆς διακονίας ἐπιτυχία (Π. 49,103), ὑπαρχόντων ἤδη τῶν ὄρων τῆς ἐπαξίου ἀναδοχῆς αὐτῆς.

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΤΑΞΙΣ

ΟΡΘΟΣ ΚΑΙ ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Καιρὸν λαμβάνει ὁ Ἱερεὺς ἢ οἱ Ἱερεῖς κατὰ μὲν τὰς Κυριακὰς ψαλλομένων τῶν Καθισμάτων, κατὰ δὲ τὰς ἄλλας ἡμέρας ψαλλομένων τῶν Καταβασιῶν.

Τὸ Ἐωθινὸν Εὐαγγέλιον θὰ λέγηται ὑπὸ τοῦ Ἱερέως φέροντος ὀλόκληρον τὴν ἱερατικὴν στολὴν και ἰσταμένου εἰς τὴν δεξιὰν πλευρὰν τῆς Ἀγίας Τραπέζης, ἐναντι δὲ αὐτοῦ τοῦ Διακόνου. Ἐνῶ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ὁρθρου εἰς τὰς ἄλλας ἡμέρας θὰ λέγηται πρὸ τῆς Ὠραίας Πύλης, τοῦ Ἱερέως φέροντος μόνον Ἐπιτραχήλιον. Ὅταν δὲ χοροστατῆ Ἀρχιερεὺς, ἀφ' οὗ τὸν ὑποδεχθῶσιν, ὅπως και ἐν τῷ Ἐσπερινῷ εἶπομεν, παρ' αὐτοῦ λαμβάνουσι καιρὸν ἀπαγορευμένου νὰ ἔχωσι πρὸ τῆς ἀφίξεώς του ἐνδυσθῆ τὰ Ἱερά Ἄμφια. Ὅταν ψάλληται ὁ Πεντηκοστὸς ψαλλμός, ὁ Ἱερεὺς κρατῶν εἰς χεῖρας τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον ἐξέρχεται ἐκ τῆς Ὠραίας Πύλης πρὸς προσκύνησιν αὐτοῦ ὑπὸ τῶν χρι-

«Ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῆ, ἡ ζωὴ ἡμῶν, τότε και ὑμεῖς φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ».
(Κολασ. 3,4)

στιανῶν, κατερχομένων καὶ τῶν ψαλτῶν ἐκ τῶν χορῶν καὶ προσκυνούτων Αὐτό, προηγουμένων λαμπαδηφόρων. Ὄταν δὲ χοροστατῇ Ἀρχιερεὺς, ἐξέρχεται ὁ Ἱερεὺς, ὅταν ψάλληται ὑπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ψάλτου ἀργῶς «Ἴδου γὰρ ἀλήθειαν ἠγάπησα», τοῦ Ἀρχιερέως κατερχομένου εἰς τὸ μέσον τοῦ ναοῦ καὶ προσκυνούντος τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον, καὶ εὐλογοῦντος εἶτα τὸν λαόν, τοῦ ψάλτου ψάλλοντος «Εἰς πολλὰ ἔτη Δέσποτα».

Ἡ Προσκομιδὴ δέον νὰ ἐτοιμάζηται κατὰ τὴν ὥραν, ποὺ ψάλλονται οἱ Αἴνοι, τοῦ Ἱερέως νιπτομένου τὰς χεῖρας καὶ λέγοντος τὸν ψαλμὸν «Νίψομαι ἐν ἀθύοις τὰς χεῖράς μου».

Ὄταν δὲ λειτουργῇ Ἀρχιερεὺς, τότε ὁ Ἱερεὺς ἐτοιμάζει τὴν Προσκομιδὴν ἐξάγων τὸν Ἀμνὸν τοῦ Θεοῦ, τὴν μερίδα τῆς Κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου καὶ τὰ τάγματα τὰ ἐννέα, ἵνα συνεχίσῃ ὁ Ἀρχιερεὺς τὰ περαιτέρω. Ὁ Ἱερεὺς πρέπει νὰ μνημονεύῃ τοῦ ἑορταζομένου Ἀγίου εἰς τὴν 8ην μερίδα τῶν ταγμάτων καὶ τοῦ Ἀγίου, τοῦ ὁποίου τὴν θείαν λειτουργίαν ἐπιτελεῖ εἰς τὴν 9ην μερίδα τῶν ταγμάτων. Εἰς τὴν μικρὰν Εἰσοδον, ὅταν δὲν χοροστατῇ ἢ λειτουργῇ Ἀρχιερεὺς, εἰς εἶναι μόνον εἰς Ἱερεὺς, ὁ λειτουργῶν δὲν ψάλλει οὔτε τὸ Εἰσοδικόν, οὔτε τὸ Ἀπολυτίκιον, οὔτε τὸ Κοντάκιον, οὔτε τὸν τρισάγιον ὕμνον, ἅτινα μόνον ὅταν τελεῖται Συλλειτουργοῦν ψάλλονται.

Κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν ὁ Ἱερεὺς θυμιᾷ ἐκτὸς τῆς ἐνάτης εἰς τὴν Δοξολογίαν καὶ ὅταν ψάλληται ὁ Χερουβικὸς ὕμνος ἐξερχόμενος εἰς τὴν Ὠραίαν Πύλην εἰς τὸ «Τριᾶδι».

Ἐφιστῶμεν τὴν προσοχὴν τῶν λειτουργῶν εἰς τὴν τέλεσιν τῆς θείας Λειτουργίας, ὥστε ἡ ἐμφάνισίς των νὰ προκαλῆ τὸν σεβασμὸν. Τὰ μαλλιά των νὰ εἶναι καλῶς κτενισμένα καὶ νὰ εἶναι κάτω ἔνδον τοῦ στιχαρίου των, νὰ ἴστανται μὲ πολλὴν εὐλάβειαν καὶ πίστιν, ἔχοντες συναίσθησιν τῶν ὑπ' αὐτῶν τελουμένων· μὴ στρέφοντες δεξιὰ καὶ ἀριστερά, οὐδὲ πρὸς τὸν λαόν, ὅστις πρὸς τὸν Ἱερέα ἔχει ἐστραμμένα τὰ βλέμματά του καὶ παρακολουθεῖ πάσας τὰς κινήσεις του· αἱ δὲ ἐκφωνήσεις νὰ εἶναι σεμναὶ καὶ οὐχὶ μὲ φωνὰς ἀτάκτους. Ἐπίσης νὰ ἔχη ἔμπροσθέν του τὴν φυλλάδα τῆς θ. Λειτουργίας, ἀπαγγέλλων τὰς εὐχὰς χαμηλοφώνως, τῶν λοιπῶν συλλειτουργῶν παρακολουθούτων ἐκ τῶν ἐνώπιον αὐτῶν φυλλαδῶν. Ὄταν τελειώσῃ ὁ Ἀπόστολος, ὁ Ἱερεὺς λέγει «Εἰρήνῃ σοι τῷ ἀναγινώσκοντι», ὅταν δὲ τελειώσῃ τὸ Εὐαγγέλιον «Εἰρήνῃ σοι τῷ εὐαγγελιζομένῳ».

«Ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικεῖτω ἐν ὑμῖν πλουσίως ἐν πάσῃ σοφίᾳ».
(Κολα. 3,16)

Κατὰ τὴν μεγάλην Εἵσοδον ὁ Ἱερεὺς μετὰ τοῦ Διακόνου φθάνουν πρὸ τῶν βαθμίδων τοῦ Ἱεροῦ Βήματος, εἰς τὴν θέσιν ποῦ ὁ Διάκονος λέγει τὰ Εἰρηνικά καὶ οὐχὶ πρὸ τῆς Ὠραίας Πύλης καὶ ὁ Ἱερεὺς μνημονεῦει ὡς ἐξῆς βλέπων πρὸς τὸν λαόν: «Τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν... καὶ πάσης τῆς ἐν Χριστῷ ἡμῶν Ἀδελφότητος, τοῦ εὐσεβεστάτου Βασιλέως ἡμῶν Παύλου, τῆς εὐσεβεστάτης Βασιλίσσης ἡμῶν Φρειδερίκης, τοῦ εὐσεβεστάτου Διαδόχου αὐτῶν Κωνσταντίνου, πάσης τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας, σύμπαντος τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Ἔθνους καὶ τοῦ κατὰ ξηράν, θάλασσαν καὶ ἀέρα φιλοχρίστου ἡμῶν στρατοῦ, τῶν ἐπιτρόπων, ἐνοριτῶν, εὐεργετῶν, δωρητῶν καὶ ἀνακαινιστῶν τοῦ Ἱεροῦ ναοῦ τούτου καὶ πάντων ἡμῶν τῶν προσελθόντων εἰς τὴν θείαν καὶ ἱερὰν μυσταγωγίαν ταύτην (ἐὰν δὲ πανήγυρις ἁγίου καὶ τῶν ἐορταζόντων τὴν ἱερὰν πανήγυριν ταύτην) μνησθεὶ Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ Αὐτοῦ πάντοτε, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Τῶν μακαρίων καὶ ἀειμνήστων κτητόρων τῆς Ἀγίας Ἐκκλησίας ταύτης, τῶν ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος ἀγωνισαμένων καὶ πεσόντων πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν (ἐὰν τελῆται μνημόσυνον καὶ τῆς ψυχῆς τοῦ κεκοιμημένου δούλου τοῦ Θεοῦ... ὑπὲρ οὗ προσάγεται τὸ μνημόσυνον τοῦτο) καὶ παντὸς πνεύματος δικαίου ἐν πίστει τετελειωμένου, μνησθεὶ Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ Αὐτοῦ, πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων Ἀμήν». Καὶ ὅταν εἰσέρχεται εἰς τὸ Ἱερὸν Βῆμα, ἂν παρίσταται ἐν αὐτῷ ἄλλος Ἱερεὺς ἢ Διάκονος λέγει πρὸς αὐτούς: «Τῆς ἱερωσύνης καὶ διακονίας ἡμῶν μνησθεὶ Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ κ.τ.λ.».

Μόνον δὲ τὸ ὄνομα τοῦ ὑπὲρ οὗ τὸ μνημόσυνον τελεῖται μνημονεῦεται, ἀπαγορευομένου νὰ μνημονεύωνται ἄλλα, τὰ ὁποῖα δέον νὰ μνημονεύητε εἰς τὴν Ἀγίαν Πρόθεσιν. Ὅταν χοροστατῇ Ἀρχιερεὺς, ὁ τε Διάκονος καὶ ὁ ἱερεὺς λέγουν «Πάντων ἡμῶν... Τῆς Ἀρχιερωσύνης σου μνησθεὶ...»

Κατὰ δὲ τὴν ὥραν τῆς μετουσιώσεως τοῦ Ἄρτου καὶ Οἴνου εἰς Τίμιον Σῶμα καὶ Αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ Ἱερεὺς ἀφ' οὗ εὐλόγησεν τὰ τίμια Δῶρα, ἐπικαλούμενος τὴν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος, γονατίζει διὰ νὰ εἴπῃ «ὥστε γενέσθαι τοῖς μεταλαμβάνουσι κ.τ.λ.». Ὅταν προσέρχονται οἱ Ἱερεῖς νὰ μεταλάβωσι τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων δέον νὰ

«Καὶ πᾶν ὅ,τι ἂν ποιῆτε ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι Κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστῶντες τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ δι' Αὐτοῦ».

(Κολασ. 3,17)

προσέρχονται κατὰ πρεσβεῖα ὀφθικίων καὶ χειροτονίας, ὁ εἷς κατόπιν τοῦ ἄλλου μεταλαμβάνοντες τὸ τίμιον Σῶμα τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐρχόμενοι γύρω τῆς Ἁγίας Τραπέζης νὰ μεταλαμβάνουν ὡσαύτως τοῦ Τιμίου Αἵματος. Καὶ ἀφοῦ ὅλοι κοινωνήσωσι μετ' εὐλαβείας καὶ φόβου Θεοῦ καὶ παραμένουν γύρω τῆς Ἁγίας Τραπέζης, ἀναγινώσκει ὁ πρῶτος τῇ τάξει τὴν εὐχὴν «Εὐχαριστοῦμεν Σοι...» καὶ εἶτα ἀπέρχονται, ἵνα νίψωσι τὰς χεῖράς των, τοῦ ἑνός, ἐὰν δὲν ὑπάρχη Διάκονος, μένοντος ἵνα συστειλῇ τὰ Ἅγια. Ὅταν εἶναι μεγάλαι ἡμέραι, καθ' ἃς προσέρχονται νὰ κοινωνήσωσιν οἱ πιστοὶ τότε εἰς τὸ Ἅγιον Ποτήριον, καλὸν εἶναι νὰ μὴ ὀρίπτονται αἱ μερίδες τῆς Κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου καὶ τῶν ταγματίων τῶν Ἁγίων καὶ αἱ μερίδες τῶν ζώντων καὶ τεθνεώτων. Εἰς τὸ μετὰ «Φόβου Θεοῦ πίστεως» νὰ κοινωνῶσι τοὺς χριστιανούς, τοῦ ἑνός προσερχομένου ὀπισθεν τοῦ ἄλλου καὶ τοῦ ψάλτου λέγοντος «Τοῦ Δείπνου Σου τοῦ Μυστικοῦ κ. τ. λ.» ἀργῶς. Ὅφείλουν οἱ Ἱερεῖς εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ νὰ ἐπιμένουν νὰ τηρῆται τάξις κατὰ τὴν ὥραν τῆς μεταλήψεως τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων. Αἱ εὐχαὶ τῶν Κατηγουμένων καὶ Αἰτήσεις εἰς μὲν τὰς λειτουργίας τῶν Κυριακῶν καὶ μεγάλων ἑορτῶν δέον νὰ λέγονται μυστικῶς, κατὰ δὲ τὰς ἄλλας ἡμέρας μεγαλοφώνως.

Τὸ Ἀντιδῶρον ἀγιαζόμενον μετὰ τὸ «Ἐξαιρέτως τῆς Παναγίας» δέον νὰ διανέμηται εἰς τὸ τέλος τῆς θείας Λειτουργίας ὑπὸ τοῦ λειτουργοῦντος Ἱερέως. Ἄν ὑπάρχη καὶ ἕτερος Ἱερεὺς τότε οὗτος φορῶν ἐπιτραχήλιον μετὰ τὸν ἀγιασμόν τοῦ Ἀντιδώρου ἴσταται πρὸ τῆς ἐξωθύρας καὶ διανέμει τοῦτο εἰς τοὺς ἀπερχομένους χριστιανούς.

Καταβασίαι ψάλλονται α) εἰς πάσας ἀνεξαιρέτως τὰς Κυριακάς, β) εἰς τὰς δεσποτικάς καὶ θεομητορικάς ἑορτὰς καὶ τὰς ἀποδόσεις αὐτῶν καὶ γ) εἰς ὅσας μνήμας Ἁγίων δὲν ψάλλεται Παρακλητικὴ. Ἡ Παρακλητικὴ καταλιμπάνεται εἰς ἐκεῖνας τὰς ἀκολουθίας τῶν Ἁγίων, αἱ ὁποῖα ἔχουν ἐν τῷ Ὁρθρῶ δύο τοῦλάχιστον Καθίσματα α' καὶ β' στιχολογίας καὶ Αἴνους μετὰ Δοξαστικοῦ.

† Ὁ Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος ΙΑΚΩΒΟΣ

«Ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἀγνή ἐστίν, ἔπειτα εἰρηνικὴ, ἐπεικὴς, εὐπειθής, μυστὴ ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος καὶ ἀνυπόκριτος. Καρπὸς δὲ τῆς δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην».
(Ἰακ. 3, 17-18)

ΥΠΟΥΛΟΣ ΕΧΘΡΟΣ

Ἐνας ἐχθρὸς ὑπουργὸς διὰ τὸν κληρικὸν εἶναι ἡ συνήθεια, τὸ θάρρος καὶ ἡ ἀναισθησία ποῦ παθαίνει μὲ τὰ ἱερὰ καὶ ἅγια πράγματα τῆς θρησκείας. Ἡ διαρκὴς ἐπαφὴ καὶ ἐξοικειώσεις δημιουργεῖ κάποτε ἕνα εἶδος πωρώσεως ἐξαιρετικὰ βλαβερὸν καὶ ἐπικίνδυνον εἰς τὸ ἔργον καὶ τὴν ἀποστολὴν τοῦ κληρικοῦ. Ἡ ἱερατικὴ του ιδιότης τοῦ δίδει τὸ δικαίωμα καὶ τὸ θάρρος νὰ διαχειρίζεται θεῖα πράγματα μὲ ἐπιπολαιότητα καὶ ἀναισθησίαν, ὡς ἐὰν ἡ ἐξουσία του αὐτῆ τὸν ἔθετε ὑπεράνω ὄλων αὐτῶν τῶν πραγμάτων, ἐνώπιον τῶν ὁποίων τρέμουν καὶ φρίττουν καὶ αὐτοὶ οἱ ἄγγελοι.

Ἡ πώρωσις αὐτῆ ἐκδηλώνεται συχνὰ ὡς ἀταξία εἰς τὸν ναὸν καὶ τὴν λατρείαν. Ἱερὰ σκευὴ καὶ ἄμφια ἀκάθαρτα, ἅγια Τράπεζα καὶ πρόθεσις ἀτακτοποιητοί, μὲ λάδια καὶ χαρτιά, μὲ σκόνες κεριὰ καὶ κάρβουνα, ἀντικείμενα διάφορα ἀνακατευμένα καὶ βιβλία σχισμένα καὶ σωριασμένα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. Ἡ ἀκαταστασία αὐτῆ φανερῶνει κληρικὸν ψυχικὰ ἀκατάστατον. Ἡ ἀπροσεξία καὶ ἐπιπολαιότης εἶναι ἕνα ἄλλο χαρακτηριστικὸν τῆς ψυχικῆς πωρώσεως τοῦ ἱερέως. Συνηθισμένος νὰ ἐπαναλαμβάνῃ τὰς αὐτὰς εὐχὰς καὶ τὰς ἰδίας κινήσεις δὲν δίδει τὴν ἀπαιτουμένην προσοχὴν καὶ δὲν παρακολουθεῖ οὔτε συναίσθάνεται τὸ νόημα τῶν λεγομένων καὶ τὸν σκοπὸν τῶν τελουμένων, ἀλλὰ λέγει καὶ πράττει τὰ πάντα ὡς γραμμόφωνον. Εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτὰς διακρίνει τις εὐκόλα τὸν κόρον καὶ τὴν ἀδιαφορίαν τοῦ κληρικοῦ καὶ εὐκόλα ἀντιλαμβάνεται ὅτι ἄλλοι εἶναι οἱ παράγοντες ποῦ τὸν ἀναγκάζουν νὰ τελῇ τὴν λατρείαν καὶ τὰ Μυστήρια καὶ ὄχι ἡ πίστις μὲ τὴν βαθεῖαν συναίσθησιν τοῦ καθήκοντος.

Ἴσως δὲν εἶναι πάντοτε ἀπηλλαγμένη ψυχικῆς πωρώσεως καὶ μία ἀντίθετος ἄποψις τοῦ ζητήματος ἀλλ' ὄχι ὀλιγότερον τυπικὴ καὶ ἐπικίνδυνος. Ἡ ἐπίδειξις ὠραίων ἀμφίων καὶ πολλῆς φαντασίας, ἡ ὑπαρξίς ὠραίων ταλέντων καὶ ἡ τέλεισις μεγαλοπρεπῶν τελετῶν καὶ πομπῶν ἐμφανίσεων εἶναι δυνατὸν πίσω ἀπ' ὅλα αὐτὰ νὰ κρύπτεται κενότης, ὑποκρισία καὶ οὐχὶ σπανίως ἄτακτος ζωὴ, ψευδῶνυμος γνῶσις καὶ ὀλιγοπιστία.

Ἡ πνευματικὴ ἀδιαφορία καὶ πώρωσις κορυφώνεται σιγᾶ-σιγά. Ὁ πάσχων ἐξ αὐτῆς εἰσῆλθεν ἴσως εἰς τὸν κλῆρον μὲ ζῆλον καὶ φόβον Θεοῦ. Ἀλλ' ἰδοῦ, ὅτι ἔχασε τὴν ἠθικὴν εὐαισθησίαν

«Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι».
(Κολασ. 4, 5)

καὶ ἐπωρώθη, διότι δὲν ἐπρόσεξε καὶ δὲν ἠγωνίσθη νὰ διατηρήσῃ τὴν βαθεῖαν εὐλάβειαν καὶ τὴν ἀληθῆ πίστιν, καὶ ἐξοικειώθη εἰς τὴν ἐπιτέλεσιν τῶν ἐξωτερικῶν τύπων, ὡς ἡ δακτυλογράφος μὲ τὴν γραφομηχανὴν καὶ ὁ ἐργάτης μὲ τὴν ἀξίνην, χωρὶς νὰ διαποτίξῃ μὲ εὐσέβειαν καὶ κατάνυξιν τὴν ζωὴν του. Ὅποια θανατηφόρος μεταβολὴ συντελεῖται εἰς τὴν ψυχὴν του, χωρὶς ἴσως νὰ τὸ ἀντιλαμβάνεται, καὶ πραγματοποιεῖται ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον λέγεται χαρακτηριστικῶς: «Τὸν πρῶτον χρόνον φοβεῖται ὁ ἱερεὺς τὸν Θεόν· τὸν δεύτερον χρόνον φοβεῖται ὁ Θεὸς τὸν ἱερέα». Ναί, καταντᾷ ἀθεόφοβος καὶ ἡ θλιβερὰ αὐτῆ ἀλήθεια διαπιστώνεται ἐκ τῶν πραγμάτων.

Καὶ ὅμως, πλεῖστοι ὅσαι πτώσεις καὶ ἀβαρίαι καὶ ναυαγια κληρικῶν θὰ προελαμβάνοντο, ἐὰν ἐξ ἀρχῆς ὅλοι ἐπρόσεχαν νὰ μὴ ἀπαμβλυνθῇ τὸ ἠθικὸν αἰσθητήριον καὶ νὰ μὴ πωρωθῇ ἢ συνειδησις ἐνώπιον τοῦ φορικοῦ ἔργου τῆς ἱερωσύνης. Ὁ ἱερεὺς πρέπει νὰ εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν ἄνθρωπος, ποὺ θὰ πραγματοποιῆ εἰς τὸν ἑαυτὸν του τοὺς λόγους τοῦ Ἀπ. Παύλου «τῷ πνεύματι ζεόντες τῷ Κυρίῳ δουλεύοντες». Ὅταν ὁ ἱερεὺς ἀδιαφορήσῃ θὰ νεκρωθῇ πνευματικά, θὰ εἶναι βεβαίως ἱερεὺς καὶ θὰ τελῇ τὰ μυστήρια ἀλλ' ὁ ἴδιος θὰ ἀποξενωθῇ ἀπὸ τὴν δρόσον τοῦ οὐρανοῦ, θὰ εἶναι ἓνας ἀπλοῦς ἀγωγὸς τῆς θείας χάριτος διὰ τοὺς ἄλλους, ἐνῶ ἐκεῖνος θὰ μένη ἔρημος ἀπὸ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ζωὴν τοῦ Χριστοῦ. Ἔτσι συμβαίνει, ὅσα διδάσκομεν νὰ εἶναι μόνον διὰ τοὺς ἄλλους. Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν κληρικῶν δὲν ἐξομολογοῦνται, δὲν προπαρασκευάζονται διὰ τὴν λατρείαν, δὲν μαθαίνουν τὴν ἀλήθειαν, δὲν ζοῦν μὲ ἱερὸν φόβον Θεοῦ, δὲν καταρτίζονται εἰς τὸ ἔργον των, δὲν πλησιάζουν μὲ ἱερὸν τρόπον τὸ ἅγιον θυσιαστήριον! Ἀπλοϊκοὶ ἄνθρωποι πολλακίς μᾶς διδάσκουν τὴν εὐλάβειαν καὶ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἱερεὺς ἴσταται ὡς φαρισαῖος καὶ ὀμιλεῖ ὡς νὰ εὐρίσκειται εἰς καφενεῖον. Ἴδετε πῶς ὀμιλοῦν καὶ γελοῦν καὶ ἀστειεύονται οἱ ἱερεῖς εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, ἀθέατοι διότι τοὺς κρύπτει τὸ τέμπλον. Σπανίως προσέχουν εἰς τὰ ψαλλόμενα, ἀναμένοντες νὰ σταματήσῃ ὁ ψάλτης διὰ νὰ διακόψουν τὴν συζήτησιν καὶ νὰ κάμουν τὴν σχετικὴν ἐκφώνησιν. Καὶ εἰς αὐτὸ τὸ θυσιαστήριον κατὰ τὴν ὥραν τῆς λατρείας εἴμεθα ἀπρόσεκτοι καὶ ἀσυγκίνητοι. Φαίνεται ἀπὸ τὸν τόνον τῆς φωνῆς, τὴν σπουδὴν νὰ τελειώνωμε τὴν ἐπιτετηδευμένην ἐπιδεικτικότητα, ἀπὸ τὴν ἀδεξιότητα καὶ ἐπιπο-

«Ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἀλατι ἠρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἐνὶ ἐκάστῳ ἀποκρίνεσθαι». (Κολασ. 4, 6)

λαιότητα τῶν κινήσεων καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ὄραν τοῦ καθαγιασμοῦ τῶν τιμιῶν δώρων. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πῶς θὰ συγκινήσωμεν τὸ ἐκκλησίασμα καὶ πῶς θὰ δημιουργήσωμεν τὴν κατὰ νύξιν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν πιστῶν; Ἀλλοίμονον! Ὁ ναὸς καταντᾷ ὡς κατάστημα, ἐργαστήριον, γραφεῖον ἐπαγγελματιῶν. Λησμονοῦμεν τὴν θεϊὰν ἀποστολὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ρόλου τοῦ ἱερέως εἰς τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου. Ὁ ναὸς εἶναι ὁ τόπος τῆς ἀγιότητος καὶ ὁ ἐφημέριος πρέπει νὰ μετέχη πρῶτος τοῦ ἁγιασμοῦ, διὰ νὰ δύναται νὰ γίνῃ διανομεὺς τῆς θείας χάριτος, ὡς ὁ ὑπὸ τοῦ Κυρίου κατασταθεὶς διὰ τῆς ἱερωσύνης οἰκονόμος τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ.

Ἡ λαμπρότης καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἱεροῦ μας ἀξιώματος φανερῶναι οὐράνιον θεσμόν, ὃ ὁποῖος ὀφείλει νὰ ἀκτινοβολῇ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ. Οὐδεὶς ἄνθρωπος δύναται νὰ εἶναι πλησιέστερον εἰς τὸν Θεὸν καὶ νὰ ἀνοίγῃ τοὺς κρουνοὺς τοῦ θείου ἐλέους εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἰνθρώπων, ὅσον ὁ ἱερεὺς, τὸν ὁποῖον κατατρῶγει ὁ θεῖος ζῆλος καὶ τὸν φλογίζει ἡ ἀληθῆς εὐσέβεια καὶ ἡ βαθεῖα συναίσθησις τῆς ἀποστολῆς του.

Δὲν ὑπάρχει εἰς τὸν κόσμον ὑψηλότερον ἀξίωμα καὶ μεγαλυτέρα τιμὴ ἀπὸ τὸ μέγα ὑπουργεῖον τῆς Ἱερωσύνης. Ὅποια πρέπει νὰ εἶναι ἡ εὐλάβεια καὶ ἡ προσοχὴ μας εἰς τὸ καθῆκον! Μὲ πόσον φόβον καὶ συναίσθησιν πρέπει νὰ ἐπιτελῶμεν τὰ τῆς λατρείας! Μακάριοι οἱ ἱερεῖς, οἱ ὁποῖοι μὲ πίστιν καὶ ἐπίγνωσιν, μὲ ταπεινώσιν, συναίσθησιν καὶ φόβον Θεοῦ ἴστανται ἐνώπιον τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ Κυρίου καὶ προσφέρουν τὴν ἀναίμακτον θυσίαν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καὶ σωτηρίας.

Ἄρχμ. ΤΙΜΟΘΕΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ

—||—

ΜΝΗΣΤΕΙΑ ΚΑΙ ΓΑΜΟΣ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ ΚΛΗΡΙΚΟΥ

Ἐν τῇ μνηστείᾳ ἐννοοῦμεν τὴν διδομένην ὑπόσχεσιν γάμου καὶ τὸ χρονικὸν διάστημα, τὸ μεσολαβοῦν μέχρι τῆς ἱερολογίας αὐτῆς καὶ τοῦ γάμου. Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον, ἐν πρώτοις ὀφείλουσιν ἀμφοτέρω οἱ μελλόννυμφοι ὅπως ἀπέχωσι πάσης πράξεως, δυναμένης νὰ μολύνῃ τὴν ἀγνότητα τῶν ἡθῶν αὐτῶν, ὁπότε παρακαλύεται τὸ μυστήριον τῆς ἱερωσύνης εἰς τὸν υποϊήριον. Οὔτε δὲ πάλιν πρέπει νὰ παρατείνηται ἡ μνηστεία

«Βλέπε τὴν διακονίαν, ἣν παρέλαβες ἐν Κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς».
(Κολασ. 4, 17)

ἐπὶ μακρόν, ἵνα μὴ προκαλῶνται ἠθικοὶ μολυσμοὶ καὶ παρεκτροπαί, ἀπάδουσαι αὐστηρῶς εἰς αὐτοὺς. Ἐὰν τὸ τοιοῦτον ἀποκρούεται ὑπὸ τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς εἰς πάντα χριστιανικὸν γάμον, πολλῶ μᾶλλον προκειμένου περὶ τοῦ προαλειφομένου δι' ἱερωσύνην. Ὅσοι εἶναι πνευματικοὶ πατέρες, ἐννοοῦσι καλῶς τὴν σημασίαν τῶν ἀνωτέρω.

Κατὰ τὸν χρόνον τῆς μνηστείας θὰ γίνῃ ἡ γνωριμία ἀλλήλων,—εἰ καὶ πολλάκις προηγεῖται αὕτη ἀπὸ πολλοῦ—, ἡ κατανόησις τῶν ἀντιλήψεων καὶ χαρακτήρων αὐτῶν καὶ θὰ μελετηθῶσι καλῶς ὅλαι αἱ ἀναγκαῖαι προϋποθέσεις τῆς τελέσεως ἑνὸς κατ' ἐξοχὴν πνευματικοῦ γάμου καὶ τῆς δημιουργίας τῆς ἁρμονικῆς καὶ ἁγίας αὐτῶν συζεύξεως. Κατ' αὐτὴν προσεῦχονται ἀπὸ κοινοῦ, ἐπικαλούμενοι τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ἐκκλησιάζονται καὶ μεταλαμβάνουσι τῶν Ἀρχόντων Μυστηρίων, ὡς καὶ πρότερον, δίδοντες τὸ καλὸν παράδειγμα εἰς τοὺς ἄλλους χριστιανούς. Κατὰ τὸν χρόνον τῆς μνηστείας, ὅσον καὶ μετὰ τὴν ἱερολογίαν αὐτῆς καὶ τοῦ γάμου αὐτῶν ἀποφεύγονται αἱ κοσμικαὶ εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν διασκεδάσεις, συμφώνως ἄλλως τε πρὸς τοὺς κανόνας τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ 53^{ος} κανὼν τῆς ἐν Λαοδικεῖᾳ Συνόδου ἀπαγορεύει τοῦτο· «ὅτι οὐ δεῖ χριστιανούς εἰς γάμους ἀπερχομένους, βαλλίζειν, ἢ ὀρχεῖσθαι, ἀλλὰ σεμνῶς δειπνεῖν ἢ ἀριστᾶν, ὡς πρέπει χριστιανοῖς». Ὁμοίως ὁ 24^{ος} κανὼν τῆς Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἀναφέρει· «Μὴ ἐξέστω τινὶ τῶν ἐν τῷ ἱερατικῷ καταλεγόμενων τάγματι, ἢ μοναχῶν, ἐν ἵπποδρομίαις ἀνιέναι, ἢ θυμελικῶν παιγνίων ἀνέχεσθαι· ἀλλ' εἰ καὶ τις κληρικὸς κληθεῖ ἐν γάμῳ, ἢνίκα ἂν τὰ πρὸς ἀπάτην εἰσέλθοιεν παίγνια, ἐξαναστήτω, καὶ παραυτίκα ἀναχωρεῖτω, οὕτω τῆς τῶν Πατέρων ἡμῖν προσταττούσης διδασκαλίας. Εἰ δέ τις ἐπὶ τούτῳ ἄλῳ, ἢ πανσάσθῳ ἢ καθαιρείσθῳ». Ὡσαύτως ὁ 22^{ος} τῆς Ἑβδόμης Οἰκουμενικῆς Συνόδου· «...Καὶ οἷς μὲν ὁ βίος ἐστὶ γάμου, καὶ τέκνων, καὶ λαϊκῆς διαθέσεως, ἀναμιξέσθαι ἀνδρας καὶ γυναῖκας, τῶν ἀδιαβλήτων ἐστὶ, μόνον τῷ διδόντι τροφὴν τὴν εὐχαριστίαν προσάγοντας· μὴ μετὰ τινῶν θυμελικῶν ἐπιτηδευμάτων, εἴτουν σατανικῶν ἁσμάτων, κιθαρωῶν τε, καὶ πορνικῶν λυγισμάτων, οἷς ἐπέρχεται ἡ προφητικὴ ἄρα, οὕτως ἰλέγουσα· Οὐαὶ οἱ μετὰ κιθάρας, καὶ ψαλτηρίου τὸν οἶνον πίνοντες, τὰ δὲ ἔργα Κυρίου οὐκ ἐμβλέπουσι, καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ οὐ κατανοοῦσι. Καὶ εἶπου ποτὲ εἶεν

«Καθὼς δεδοκιμάσμεθα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πιστευθῆναι τὸ Εὐαγγέλιον, οὕτω λαλοῦμεν...»
(Α' Θεσσαλ. 2, 4)

τοιούτοι ἐν τοῖς χριστιανοῖς, διορθούσθωσαν· εἰδὲ μήγε, κρατεῖ-
ωσαν ἐπ' αὐτοῖς τὰ παρὰ τῶν πρὸ ἡμῶν κανονικῶς ἐκτεθέντα.
Οἷς δὲ ὁ βίος ἐστὶν ἡσύχιος καὶ μονότροπος, ὁ συνταξάμενος
Κυρίῳ τῷ Θεῷ, ζυγὸν μονήρη ἄραι, καθίσεται κατὰ μόνας καὶ
σιωπήσει. Ἄλλὰ μὴν καὶ τοῖς ἱερατικὸν ἐκλεξαμένοις βίον, οὐ-
δόλως ἔξεστι κατ' ἰδίαν γυναιξὶ συνεσθίειν, εἰμὴ που μετὰ τινῶν
θεοφόβων καὶ εὐλαβῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν· ἵνα καὶ αὐτὴ ἢ
συνεστίασις πρὸς κατόρθωσιν πνευματικὴν ἀπάγη. Καὶ ἐπὶ συγ-
γενῶν δὲ αὐτὸ ποιεῖτω. Εἰ δὲ καὶ αὐθις ἐν ὁδοιπορίᾳ συμβῆ τὰ
τῆς ἀναγκαίας χρείας μὴ ἐπιφέρεσθαι μοναχόν, ἢ ἱερατικὸν
ἄνδρα, καὶ διὰ τὸ καταλύσαι βούλεται, εἴτε ἐν πανδοχείᾳ, εἴτε
ἐν οἴκῳ τινός, ἄδειαν ἔχειν αὐτὸν τοῦτο ποιεῖν, ὡς τῆς χρείας
κατεπειγούσης, μόνον μετ' εὐλαβείας»¹. Ἄνεφερομεν αὐτούσιον
τὸ περιεχόμενον τῶν τριῶν τούτων κανόνων, ἵνα δείξωμεν πόσον
ἀπᾶδουσιν οἱ μετὰ τὴν ἱερολογίαν τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου
χοροὶ καὶ διασκεδάσεις. Ἐπειδὴ δ' εἰς πλείστα μέρη τῆς ὑπαί-
θρου χώρας κατὰ παλαιὸν ἔθος ἐπακολουθοῦσι τοῦ γάμου παρα-
τεταμένα συμπόσια καὶ εὐωχίαι μετ' ὄργάνων καὶ ἡμάτων, διὰ
τοῦτο ἐπιστάται ἡ προσοχὴ ἀμφοτέρων τῶν μελλονύμφων ἐπ'
αὐτοῦ. Ὅ,τι μετὰ τὴν χειροτονίαν αὐτοῦ θ' ἀποκροῦν ἐκ καθή-
κοντος, ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Κυρίου, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ δια-
πράττη πρὸ αὐτῆς ὁ ὑποψήφιος Κληρικὸς. Σεμνοὶ ἀμφοτέροι,
χαίρουν ἐν Κυρίῳ ἐπὶ τῇ τελέσει τοῦ γάμου τῶν καὶ ἐπικαλοῦν-
ται τὴν ἐνίσχυσιν καὶ εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ νέον στάδιον
τοῦ βίου αὐτῶν. Τὴν ἐπιθυμίαν τῶν συνοδεύουσι, κατὰ τὸ Γρα-
φικόν, «ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς».

Ἄρχμ. ΤΙΤΟΣ ΜΑΤΘΑΙΑΚΗΣ

1. Ἄ. Ἀλιβιζάτου. Οἱ Ἴεροὶ Κανόνες, ἔκδ. β'. Ἀθῆναι 1949,
σελ. 206.

«Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν ; Δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς
ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραότητι σοφίας. Εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν
ἔχετε καὶ ἐριθειαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύ-
θεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας. Οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχο-
μένη, ἀλλ' ἐπίγειος ψυχικὴ δαιμονιώδης. Ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐρι-
θειά, ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα».

(Ἰακ. 3, 13—16)

ΔΙΑ ΤΟΝ Ι. ΑΜΒΩΝΑ

ΤΟ ΚΥΡΙΑΚΟΔΡΟΜΙΟΝ ΜΑΣ

1ον

Εἰς τὴν μνήμην τοῦ Εὐαγγ. Λουκᾶ

(18 Ὀκτωβρίου 1953)

«Ἴδοὺ δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν
ἐπάνω ὄψεων καὶ σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν
τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ» (Λουκ. 10, 19)

Εἰς τὸν εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν, τοῦ ὁποῖου ἐορτάζομεν σήμερον τὴν μνήμην, ὀφείλει ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία δύο ἀριστουργήματα τῆς Καινῆς Διαθήκης, τὸ «Εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν» καὶ τὰς «Πράξεις τῶν Ἀποστόλων». Ἐὰν ὁ «συνέκδημος» αὐτὸς τοῦ ἀποστόλου Παύλου ἀγνοῖται ἀπὸ πλείστους χριστιανοὺς, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὰ ἴδια λυπηρὰ αἴτια, διὰ τὰ ὁποῖα καὶ αὐτὸς ὁ μέγας Ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν, ὁ θεῖος Παῦλος, εἶναι εἰς πολλοὺς ἐλάχιστα γνωστός.

*

Ὁ εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς κατήγετο πιθανώτατα ἀπὸ τὴν Συρίαν καὶ ἔγινε χριστιανὸς διὰ τῆς γνωριμίας τοῦ ἀποστόλου Παύλου, τὸν ὁποῖον καὶ ἠκολούθησεν εἰς τὰς ἀποστολικὰς του ὁδοιπορίας ἀνά τὴν Κύπρον, Μ. Ἀσίαν, Μακεδονίαν καὶ Ἰλλυρίαν, καθὼς καὶ εἰς τὸ περιπετειῶδες μέχρι Ρώμης ταξίδιον του τῷ 62 μ.Χ., ὅτε ὁ ἴδιος εἶχε ζητήσει νὰ δικασθῆ ἑνώπιον τοῦ Καίσαρος.

Ἦτο ἰατρός τὸ ἐπάγγελμα, κάποια δὲ ἐκκλησιαστικὴ παράδοσις τὸν θέλει καὶ ζωγράφον. Κατ' ἄλλην παράδοσιν, ἐδίδαξεν εἰς Θήβας τῆς Βοιωτίας, ὅπου καὶ ἐκοιμήθη ἐν εἰρήνῃ εἰς ἡλικίαν ὀγδοήκοντα ἐτῶν.

Τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Λουκᾶ ἐγράφη ἐπὶ τῇ βάσει τῶν μαρτυριῶν τῶν «αὐτοπτῶν» καὶ αὐτηκόων μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ, ἦτο δὲ γνωστότατον εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἐκκλησίαν καὶ ἐχρησιμοποίητο ὑπ' αὐτῆς ἐν τῇ θείᾳ λατρείᾳ. Μαρτυροῦν περὶ αὐτοῦ οἱ ἀρχαιότατοι ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς Εἰρηναῖος, Ὠριγένης καὶ Τερτυλλιανός.

Αἱ δὲ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων εἶναι ἡ πρώτη καὶ μοναδικὴ ἱστορία τῆς πρώτης τριακονταετίας τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ὄχι μόνον ἀντλοῦμεν σπουδαιότατας ἱστορικὰς πληροφορίας περὶ τῆς ὁργανώσεως καὶ τῆς ζωῆς τῆς πρώτης Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ διδασκόμεθα μὲ τὰ ζωντανὰ παραδείγματα τῆς ἀγάπης, τῆς ἀφοσιώσεως, τῆς αὐτοθυσίας καὶ τῆς εἰς τὸ καθῆκον ὑποταγῆς τῶν χριστιανῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Καὶ τὸ Εὐαγγέλιον καὶ αἱ Πράξεις ἀπευθύνονται πρὸς ἐπίσημόν τινα Θεόφιλον, ἔπαρχον ἴσως τῆς Ἀχαΐας, ἐγράφησαν δὲ μετὰ τὸ 70 μ.Χ.

Αἱ Πράξεις ἀναγινώσκονται ἀπὸ τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα μέχρι καὶ τῆς Κυριακῆς τῆς Πεντηκοστῆς.

Τὸ δὲ Εὐαγγέλιον τοῦ Λουκᾶ ἀναγινώσκεται ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκκλησίᾳ αὐτὴν τὴν ἐποχὴν—ἡ ἀρχὴ ἔγινε τὴν ἐπομένην τῆς

«... Οὕτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν».

(Α' Θεσσαλ. 2, 6)

Κυριακῆς μετὰ τὴν Ὑψωσιν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ—μέχρι καὶ τῆς δευτέρας Κυριακῆς τοῦ Τριφδίου.

*

Ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Λουκᾶ εἶναι καὶ ἡ περικοπὴ ποῦ ἠκούσαμεν πρὸ ὀλίγου εἰς τὴν ὁποίαν γίνεται λόγος ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν περὶ τῆς δυνάμεως καὶ τῆς ἐξουσίας ποῦ ἔδωσεν εἰς τοὺς ὁπαδοὺς Του, νὰ πατοῦν «ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων καὶ ἐπὶ πάσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἔχθρου».

Οὔτε περιγράφεται ἡ φρικίασις, ποῦ προκαλεῖ εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἡ ἐπαφὴ του μετὰ τὸ κατάψυχρον σῶμα ἐνὸς ὄφρος, οὔτε υποφέρονται εὐκόλα οἱ πόνοι, ποῦ προξενεῖ τὸ δάγκωμα ἐνὸς σκορπίου. Μ' αὐτὰ τὰ δύο ἀπαίσια πράγματα παρομοιάζει ὁ Κύριος τὰς δυσκολίας τῆς ζωῆς.

Εἰς ὅλας αὐτάς τὰς δυσκολίας, ὁ ἄνθρωπος, ποῦ ζῆ μόνον διὰ νὰ ζῆσῃ καὶ δὲν ἔχει κανένα ἀνώτερον σκοπὸν εἰς τὴν ζωὴν του, δὲν περιμένει καὶ δὲν τοῦ ὑπολείπεται τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὴν ἀπελπισίαν, ποῦ ὀδηγεῖ εἰς τὸ ἔγκλημα καὶ τὴν καταστροφὴν. Ἀπὸ αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν τάξιν τῶν ἀνθρώπων προέρχονται ὅλοι οἱ φανεροὶ καὶ ἀφανεῖς ἐχθροὶ τῆς τάξεως καὶ τῆς ἡσυχίας καὶ οἱ διάφοροι ταραξίαι τῆς γαλήνης τῶν κοινωνιῶν. Κίνδυνον ὄχι μόνον διὰ τοὺς ἑαυτοὺς των, ὄχι μόνον διὰ τὰ σπίτια των, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν κοινωνίαν ὀλόκληρον, καὶ κατάραν καὶ καταστροφὴν διὰ τὴν ἀνθρωπότητα ἐγκυμονοῦν ὅλοι ἐκεῖνοι αἱ καρδίαί, αἱ ὁποῖαι δὲν πάλλουν, παρὰ μόνον διὰ τὸ χρῆμα ἢ διὰ τὴν ἀπόλαυσιν καὶ δὲν λατρεύουν τίποτε ἄλλο ἐκτὸς τοῦ ἑαυτοῦ των καὶ ὄσων χρησιμεύουν διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἀκορέστων ἐπιθυμιῶν των! Καὶ ἡ παραμικροτέρα στενοχωρία εἶναι ἱκανὴ νὰ ὀδηγήσῃ εἰς τὴν ἀπόγνωσιν καὶ νὰ προκαλέσῃ τὴν καταστροφὴν διὰ τὸν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ζῆ μόνον διὰ τὸν ἑαυτὸν του καὶ εἶναι ἐστερημένος, διὰ τοῦτο, τῆς χάριτος, τὴν ὁποίαν δίδει ἡ πίστις εἰς τὸν Χριστόν.

*

Ἄλλὰ σὺ δὲν θὰ φοβηθῆς, Χριστιανέ, διότι εἰς σὲ ἔχει δοθῆ ἡ «ἐξουσία» νὰ πατῆς «ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων» καὶ ἔχεις τὴν δύναμιν νὰ συντρίβης τὰ στρατεύματα τοῦ «ἐχθροῦ». Εἶτε ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ ὑπόουλου πειρασμοῦ, ὡς ὁ ὄφρις, εἶτε ὑπὸ τὴν μορφήν ἀπειλητικοῦ ἐχθροῦ, ὡς ὁ σκορπιός, παρουσιάζεται ἐνώπιόν σου ἡ δυσκολία τῆς ζωῆς, θὰ συντριβῇ ὑπὸ τοὺς πόδας σου.

Ἄρκεϊ νὰ ἔχῃς προσπαθῆσαι νὰ γίνῃς δοχεῖον τῆς δυνάμεως τοῦ Χριστοῦ καὶ κατόχος αὐτῆς τῆς «ἐξουσίας». Αὐτὸ ὅμως εἶναι ὑπόθεσις ἐντελῶς ἰδικῆ σου, τὴν ὁποίαν δὲν ἔχεις παρὰ νὰ κανονίσῃς, εὐθὺς ὡς σὲ πληροφορήσῃ περὶ τούτου ἡ συνειδήσις σου. Καὶ μὴ διστάσῃς νὰ ἐρωτήσῃς περὶ αὐτοῦ εἰλικρινῶς τὸν ἑαυτὸν σου, μὴν ἀφήσῃς δὲ νὰ περάσῃ αὐτὴ ἡ ἡμέρα, χωρὶς νὰ τηρήσῃς αὐτὴν τὴν φιλικὴν συμβουλήν.

E.G.M.

«Ἐγενήθημεν ἡπιοὶ ἐν μέσφ ὑμῶν, ὡς ἂν τροφὸς θάλαπῃ τὰ ἑαυτῆς τέκνα».
(Α' Θεσσαλ. 2, 7)

2ον

Εἰς τὴν ΣΤ' Κυριακὴν Λουκᾶ
(25 Ὀκτωβρίου 1953)

«Υπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου καὶ διηγοῦ
ἅσα ἐποίησέ σοι ὁ Θεός» (Λουκ. 8, 39)

Μὲ τὴν ψυχὴν πλημμυρισμένην ἀπὸ εὐγνωμοσύνης ὁ θεραπευεὶς «ἐδέετο» πρὸς τὸν Σωτῆρα «εἶναι σὺν αὐτῷ» (Λουκ. η' 38). Καὶ εἶχε κάθε λόγον νὰ θέλῃ νὰ μένῃ πλησίον τοῦ Χριστοῦ. Ὑπῆρξε δι' αὐτὸν ὁ Κύριος, ὁ μέγιστος εὐεργέτης, ὁ ὁποῖος τὸν ἀπῆλλαξεν ἀπὸ τὴν τυραννικὴν κυριαρχίαν... καὶ ἀπὸ τὴν ἀθλίαν καὶ ἀξιοδάκρυτον ἐκείνην κατάστασιν... Ἐνῶ τὸ νὰ μένῃ μαζί μὲ τὸν Χριστόν, νὰ ἀκούῃ τὴν φωνὴν ἐκείνην, ἡ ὁποία τὸν ἀπηλευθέρωσε ἀπὸ τὴν σκληρὰν δουλείαν, εἶχε τὴν πεποίθησιν ὅτι θὰ ἦτο δι' αὐτὸν ἐξαιρετικὴ ἀσφάλεια καὶ εὐτυχία. Θὰ ἤμποροῦσε καὶ αὐτὸς νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ τοῦ Πέτρου: «...καλὸν ἔστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι» (Ματθ. 17, 4).

Ἄλλὰ καὶ εἰς τὴν ἄρνησιν τοῦ Κυρίου νὰ πραγματοποιήσῃ τὸν πόθον τοῦ θεραπευθέντος ὑπάρχει βᾶθος σοφίας καὶ σκοπιμότητος... Δὲν κατακρίνει ὁ Κύριος τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἰαθέντος νὰ μένῃ πλησίον του. Ὑποδεικνύει ὅμως εἰς αὐτὸν τρόπον ζωῆς καὶ συμπεριφορᾶς, ἡ ὁποία ἐνῶ ἐκ πρώτης ὄψεως δὲν θὰ ἱκανοποιεῖ τὴν ἐπιθυμίαν του νὰ εἶναι μαζί μὲ τὸν Κύριον, ὅμως θὰ ἐγένετο δι' αὐτὸν πρόξενος ἀνεκφράστου χαρᾶς καὶ ψυχικῆς ἱκανοποιήσεως, θὰ ἐφείλκε δὲ πλουσιωτέραν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ. «Υπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου καὶ διηγοῦ...».

α'.

Ἡ ἐντολὴ αὕτη ἀπέβλεπεν ἐν πρώτοις εἰς τὸ νὰ ἐνισχύσῃ τὴν πίστιν τοῦ θεραπευθέντος. Τὸ νὰ μένῃ κοντὰ εἰς τὸν Κύριον συνεχῶς θὰ τὸν ἔκαμνε νὰ ὑποτάσσεται οὕτως εἰπεῖν ἀναγκαστικῶς, ἐνῶ θὰ ἔπρεπε καὶ αὐτὸς νὰ βαδίζῃ, ὅπως λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος «διὰ πίστεως καὶ οὐ διὰ εἰδους» (Β' Κορινθ. 5, 7).

Εἶναι καθήκον βέβαια ἡ εὐλάβεια καὶ ὁ σεβασμὸς κατὰ τὴν ὥραν τῆς λατρείας, ὅταν εὐρισκώμεθα εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ. Καὶ πολὺ περισσότερον ὅταν πλησιάζωμεν διὰ νὰ κοινωνήσωμεν τῶν ἀχράντων μυστηρίων. Ἄλλὰ τὰ αἰσθήματα αὐτὰ δὲν πρέπει νὰ μᾶς συνέχουν μόνον κατὰ τὰς ὥρας αὐτάς. Καὶ ὅταν φύγωμεν ἀπὸ τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τὴν οἰκογενειακὴν μας ζωὴν καὶ εἰς τὰς κοινωνικὰς μας συναλλαγὰς καὶ εἰς τὸν ἐπαγγελματικὸν μας βίον, παντοῦ ὅπου καὶ ἂν εὐρεθῶμεν πρέπει νὰ ἐμπνεώμεθα ἀπὸ τὰ αὐτὰ ἱερὰ αἰσθήματα, ὅποτε πραγματικῶς θὰ ἀποδεικνυώμεθα ὅτι εἴμεθα ἀληθινοὶ ὁπαδοὶ τοῦ Κυρίου.

β'.

Ἄλλὰ καὶ πρὸς τὴν θέλησιν τοῦ ἰαθέντος ἀπέβλεπεν ἡ δοθεῖσα εἰς αὐτὸν ἐντολή. Διότι χωρὶς τὴν αἰσθητὴν παρουσίαν

«Ὅπως ἡμεῖροίμενοι ἡμῶν εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ἡμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐαυτῶν ψυχὰς...»

(Α' Θεσσαλ. 2,8)

τοῦ Χριστοῦ ὁ θεραπευθεὶς θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιστρατεύῃ ὅλην τὴν δύναμιν τῆς θελήσεώς του διὰ νὰ ἐπιβάλλεται εἰς τοὺς φόβους του καὶ τὰς ἀδυναμίας του. Εἶναι καὶ αὐτὸ θεοδίδακτος μέθοδος τῆς καλῆς ἀγωγῆς. Μήπως καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς ὅταν ἐδημιούργησε τὸν ἄνθρωπον δὲν ἐζήτησε νὰ ἀσκήσῃ τὴν θέλησίν του διὰ τῆς γνωστῆς ἀπαγορευτικῆς ἐντολῆς;

Καὶ ἡμεῖς ἐπομένως, ὅταν νομίζωμεν ὅτι μᾶς πταίει τὸ περιβάλλον καὶ μᾶς βασανίζουν φόβοι διάφοροι, ἅς μὴ ζητοῦμεν ἀπὸ τοὺς ἄλλους νὰ διορθώσουν τὴν συμπεριφορὰν των ἀπέναντί μας. Καὶ ἅς μὴ προφασιζώμεθα δῆθεν τὰ «νεῦρα» μας. Ἀλλὰ ἅς σκεπτώμεθα ὅτι ἔχομε θέλησιν ἐλευθέραν, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ χρησιμοποιῶμεν καὶ νὰ ἐπιβαλλώμεθα εἰς τὸν ἑαυτὸν μας καὶ νὰ κυριαρχῶμεν ἐπὶ τῶν ἀδυναμιῶν μας.

γ'.

Ἐπὶ πλέον ὁ Κύριος μὲ τὴν ἐντολὴν «ὑπόστρεφε...» ἤθελε νὰ παιδαγωγῆσῃ καὶ τὸ συναίσθημα τοῦ θεραπευθέντος. Εὐγνωμοσύνη πρὸς τὸν Θεὸν δὲν εἶναι τὸ νὰ μένη κανεὶς πλησίον τοῦ Χριστοῦ, ἱκανοποιούμενος ὁ ἴδιος συναισθηματικῶς, μελετῶν μόνος τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Εὐγνωμοσύνη πρὸς τὸν Χριστὸν εἶναι νὰ ἐργαζώμεθα διὰ τὸν Χριστὸν. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Κύριος ἀντὶ τοῦ «εἶναι σὺν αὐτῷ», ὅπως παρεκάλει ὁ θεραπευθεὶς, τοῦ δίδει τὴν ἐντολὴν «ὑπόστρεφε καὶ διηγοῦ ὅσα ἐποίησέ σοι ὁ Θεός». Ἄριστος δηλαδὴ τρόπος ἱκανοποιήσεως τῶν θεαρέστων πόθων μας εἶναι νὰ ἐκτελοῦμεν τὸ καθήκον, τὸ ὁποῖον μᾶς ὑποδεικνύει ὁ Κύριος. «... Ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου...» (Ἰωάν. 14, 21), «πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσωμεν» (Ἰωάν. 14, 29).

*

Μήπως ὅταν ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἔλεγεν «ἠνυχόμεν ἀνάθεμα εἶναι... ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου» (Ρωμ. 9, 3), μήπως θὰ ἐχωρίζετο πράγματι ἀπὸ τὸν Χριστὸν; Ὁ ἴδιος διεβεβαίωσε ὅτι «οὔτε ὕψωμα, οὔτε βάθος, οὔτε...» (Ρωμ. 8, 39) ἦτο δυνατόν νὰ τὸν χωρίσῃ ἀπὸ τὸν Χριστὸν, ἔστω καὶ ἂν τὸ αἶσθημα τῆς πρὸς τοὺς ὁμοεθνεῖς του ἀγάπης τοῦ ἔβαλλεν εἰς τὸ στόμα τοὺς λόγους αὐτοῦς. Τὸ νὰ συμμορφώνεται λοιπὸν κανεὶς πρὸς τὰς ἐντολάς τοῦ Χριστοῦ εἶναι ὁ ἄριστος τρόπος διὰ νὰ αἰσθάνεται ἄρρητον χαρὰν καὶ εὐχαρίστησιν.

Τί καὶ ἂν τὸ πλοῖον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐπέβαιναν ὁ Κύριος ἀπεμακρύνετο ἀπὸ τὴν παραλίαν καὶ ὁ θεραπευθεὶς ἔμεινε μόνος εἰς τὴν ξηράν; Μόνος; Ὁχι. Διότι ἐφ' ὅσον θὰ συνεμορφῶντο πρὸς τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου «ὑπόστρεφε καὶ διηγοῦ...» ὁ Κύριος θὰ ἦτο ἀοράτως μαζί του. Καὶ ὅσον περισσότερο αὐτὸς θὰ συνεμορφῶντο πρὸς τὰς ἐντολάς Του τόσο καὶ ἡ παντοδύναμος καὶ ἀγιαστικὴ χάρις τοῦ Κυρίου θὰ τὸν ἐνίσχυεν εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ἀρετῆς, παρέχουσα ἀνέκφραστον βοήθειαν καὶ ἱκανο-

«Νυχτὸς γὰρ καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινα ὑμῶν ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ».

(Α' Θεσσαλ. 2,9)

ποίησιν ἕως τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ὄχι πλέον «διὰ πίστεως» ἀλλὰ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον θὰ ἐβλεπε τὸν φιλάνθρωπον Λυτρωτὴν του ἐν τῇ Βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

Ἄρχιμ. ΧΡΙΣΤΟΦ. ΠΑΠΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ
Ἱεροκήρυξ Ἱ. Ἀρχιεπίθης Ἀθηνῶν

3ον

Εἰς τὴν Ε' Κυριακὴν Λουκᾶ

(1 Νοεμβρίου 1953)

«Ἀνθρωπὸς τις ἦν πλούσιος καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον...»
(Λουκ. 16, 19)

Δύο κόσμοι προβάλλουν ἐνώπιόν μας. Τὰ χαρακτηριστικὰ καὶ ἡ ζωὴ των εἶναι ἄκρως ἀντίθετα. Ὁ ἓνας ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ τὸν πτωχὸν Λάζαρον, τὸν ἡλκωμένον... Εἶναι οἱ ἄνθρωποι τῶν παντοειδῶν στερήσεων καὶ τοῦ ἠρωϊσμοῦ. Ὁ ἄλλος ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ τὸν πλούσιον. Οὗτος θὰ μᾶς διδάσκη ὅτι:

α'.

Ἡ ἄσκοπος σπατάλη τοῦ πλοῦτου εἶναι ἐπιλήψιμος.

α) «Ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον». Εἶναι οἱ ματαιόδοξοι καὶ κομπάζοντες ἄνθρωποι. Ἐξοδεύουν ἀνοήτως κολοσιαῖα ποσὰ διὰ πολυδαπάνους καὶ μοντέρνας ἐπιπλώσεις...

Δαπανοῦν ἀφειδῶς διὰ τὰς πολυτοικίλους, ἀψόγους καὶ ὑπερπλεοναζούσας ἐνδυμασίας (βλ. γυναῖκας).

β) «Εὐφραίνόμενοι καθ' ἡμέραν λαμπρῶς». Ἀνθρωποὶ φίλων, ἡδονικοὶ, κοιλιόδουλοι, «θεὸς ἡ κοιλία». Κατασπαταλοῦν ἀλόγως διὰ φαγητὰ, ποτὰ, γλυκίσματα, μίαν ζωὴν χλιδῆς...

Ἡ ζωὴ των ἕνα διαρκὲς γλεντοκόπι, ξεθύχι, χοροί, ὄργια, ταξειδία, ἄσεμνες συναναστροφές... Καταντοῦν ἀκόλαστοι, ἄσωτοι, διαφθειρόντες καὶ διαφθειρόμενοι. Λάτρεις τοῦ Βάκχου καὶ τῆς Ἀφροδίτης.

Ἀναγράφεται ὅτι εἰς Ν. Ὑόρκην ἐδαπανῶντο διὰ καλλιστεῖα τριάντα ἑκατομ. δολλάρια ἡμερησίως. Εἰς ἓνα χορὸν ὑπελογίσθησαν τὰ κοσμήματα τῶν γυναικῶν εἰς ὀκτῶ ἑκατ. λιρῶν.

β'.

Ἡ καλὴ χρῆσις τοῦ πλοῦτου.

Καὶ ὅλη αὐτὴ ἡ τόση σπατάλη γίνεται εἰς ἐποχὴν τῶσων καὶ τῶσων ἀναγκῶν. Ἡ χώρα μας λ.χ. ἔχει ἀνάγκην νὰ συντηρήσῃ χιλιάδας χήρας πολέμου, δεκάδας χιλιάδων ὀρφανῶν καὶ ἀπροστατεῦτων καὶ ἀναπήρων. Οἱ πτωχοὶ ἄρρωστοι, τὰ δημόσια νοσοκομεῖα ;

Ἡ ἀναστήλωσις τῶν ἐθνικῶν ἐρειπίων ἐκ τῆς πολεμικῆς θυέλλης πῶς θὰ ἐπιτευχθῆ ;

Αἱ ἱεραποστολικαὶ ἀνάγκαι πῶς θὰ καλυφθοῦν ;

Ὅλα αὐτὰ καὶ τόσα ἄλλα θεραπεύονται ἀνωδύτως μὲ μίαν

«Ἐγκύπτετε εἰς τὰς γραφάς, τὰς ἀληθεῖς ρήσεις Πνεύματος τοῦ ἀγίου».
(Κλήμης Ρώμης)

νοικοκυρευμένην διαχειρίσιν τοῦ ἰδιωτικοῦ καὶ δημοσίου χρήματος.

*

Τὸ χρῆμα εἶναι κατ' ἀρχὴν ἀγαθόν. Ὁ ἄνθρωπος ὄχι κύριος καὶ ἀνεξέλεγκτος διαχειριστὴς τούτου, ἀλλὰ οἰκονόμος Θεοῦ. Ὁ σπάταλος θὰ λογοδοτήσῃ, ὁ δὲ καλὸς διαχειριστὴς θ' ἀκούσῃ «εὖ δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ...».

ΙΑΚΩΒΟΣ ΔΙΑΡΟΜΜΑΤΗΣ

Ἱεροκήρυξ

4ον

Εἰς τὴν Ζ' Κυριακὴν Λουκᾶ

(8 Νοεμβρίου 1953)

«Καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ παρακάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ»
(Λουκ. 8, 41)

Ἡ βαρεῖα ἀσθένεια τῆς μονογενοῦς κόρης τοῦ Ἰακείρου ἀποτελεῖ μεγάλην τρικυμίαν διὰ τὴν οικογένειάν του. Βοήθεια οὐδαμόθεν. Ἡ ὁδὴν ἀπερίγραπτος.

Ἄλλ' εἰς τὴν σκοτοδίνην τῆς καταγίδος εὐρίσκει ὁ Ἰακείρος τὸν μόνον ἱκανὸν νὰ κατασιγάσῃ τὴν τρικυμίαν. Τὸν ἱκετεύει νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν... Καὶ ὁ Κύριος ἀποφασίζει τὴν ἐπίσκεψιν... Καὶ κατ' αὐτὴν λύει τὸ πρόβλημα τῆς οικογενείας διὰ τῆς νεκραναστάσεως τῆς κόρης... Πόσον εὐλογημένη ἡ εἰσοδος τοῦ Κυρίου εἰς τὴν οἰκίαν ἐκείνην!

Ἄλλὰ καὶ ἡ σημερινὴ οικογένεια ἔχει πολλὰ καὶ δυσεπίλυτα προβλήματα. Ποῖος θὰ τὰ λύσῃ; Μόνον ὁ Ἰησοῦς καλοῦμενος ἐπιμόνως διὰ νὰ εἰσελθῇ.

Ἴδωμεν ποῖα εἶναι τὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα λύει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ οικογενείᾳ.

α'.

Τὸ πρόβλημα τῆς ἀρμονικῆς συνεργασίας. Εἶναι γνωστὸν ὅτι πολλοὶ οικογένεια ὑποφέρουν σήμερον ὄχι τόσο ἀπὸ ἔλλειψιν ὑλικῶν μέσων, ὅσον ἀπὸ ἔλλειψιν πνευματικῆς ἐνότητος. Πόσα δὲν γίνονται μεταξύ ἀνδρὸς καὶ γυναικός, πενθερᾶς καὶ νύμφης, τέκνων καὶ γονέων! Ψυχρότητες, συγκρούσεις, μάχαι ἀληθινά!... Οὔτε ἡ μόρφωσις, οὔτε ἡ οἰκονομικὴ εὐρωστία, οὔτε ἡ περιβλεπτος κοινωνικὴ θέσις ἐστάθησαν ἱκανὰ νὰ λύσουν τὸ πρόβλημα αὐτό. Καὶ αἱ εἰρηνοφιλοὶ ἐπεμβάσεις τῶν γνωστῶν ἔμειναν πολλοὶ ἀνευ ἀποτελέσματος. Καὶ μένει τώρα ὁ μέγας Εἰρηνοποιός. Ἡ ἐπέμβασις Του, ἂν ζητηθῇ, εἶναι σωτήριος. Πῶς ἐπιτυγχάνει; Καλλιιεργεῖ εἰς βάθος τὸν χαρακτῆρα ὅλων τῶν μελῶν, ὑπενθυμίζει εἰς ἕκαστον τὸν σοφώτατον ἐκείνον νόμον Του «καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι...», στολιζέει ἕκαστον μὲ τὴν εὐλογημένην χριστιανικὴν ἀγάπην καὶ οὕτω δημιουργεῖ τὸν ἅγιον σύνδεσμον μεταξύ τῶν μελῶν.

«Ἰνατί ἔρις, καὶ θυμοί, καὶ διχοστασίαι καὶ σχίσματα, πόλεμοί τε ἐν ὑμῖν;...»
(Κλήμης Ρώμης)

Εὐνόητον ὅτι καὶ μετὰ τὴν τοιαύτην καλλιέργειαν νέφη θὰ ἐμφανίζωνται εἰς τὸν ὀρίζοντα. Ἄλλὰ θὰ ἀνακαλῆ τὸν ἐκτρεπόμενον ἀμέσως εἰς τὴν τάξιν του καὶ τὰ ὑπὸ τῆς ἀγάπης ἐμπεποτισμένα μέλη θὰ σπεύδουν νὰ διαλύσουν τὸ ταχύτερον τὴν ἐμφανισθεῖσαν ἐπειλήν.

Πρὸς ἐξασφάλισιν ὁμοῦ τῆς ἁρμονίας αὐτῆς πρέπει νὰ προσκληθῆ ὁ Ἰησοῦς ἐπιμόνως καὶ νὰ γίνῃ ὁ ἰσόβιος ποδηγέτης τῆς οἰκογενείας.

β'.

Τὸ πρόβλημα τῆς μορφώσεως τῶν τέκνων. Πόσαι θυσίαι δὲν γίνονται διὰ νὰ μορφωθοῦν τὰ παιδιὰ! Ἡ ἀγάπη τῶν γονέων δὲν γνωρίζει ὄρια. Καὶ οἱ καρποὶ; Θλιβερά ἢ ἀπάντησις. Ἄν ἦτο δυνατὸν νὰ φωτογραφηθοῦν αἱ καρδίαι τῶν γονέων θὰ διεπιστοῦτο ὅτι αἱ πλεῖστοι εἶναι τραυματισμένοι ἀπὸ τὴν κακὴν ἐξέλιξιν τῶν παιδιῶν. Τί συμβαίνει; Δὲν ἠγωνίσθησαν διὰ τὰ παιδιὰ; Καὶ πολὺ. Ἄλλὰ ἴσως παρέλειψαν ἐν σπουδαίον νὰ καλέσουν τὸν Ἰησοῦν ὡς Παιδαγωγὸν τῶν παιδιῶν των. Δὲν θὰ τοὺς ἠμπόδιζε ὁ Ἰησοῦς νὰ λάβουν καὶ τὴν ἄλλην μόρφωσιν παραλλήλως πρὸς αὐτὴν θὰ ἐμόρφωνε ὁ Ἰησοῦς καὶ τὴν καρδίαν των. Μερικοὶ ἐπιπόλαιοι γονεῖς λέγουν «θὰ τὸ μορφώσωμεν ἡμεῖς τὸ παιδί μας; δὲν θέλομεν ἄλλην ἐπέμβασιν» δὲν μᾶς χρειάζονται τὰ Κατηχητικὰ; θὰ τὸ παρακολουθῶμεν ἡμεῖς ἀγρύπτως εἰς πᾶσαν του κίνησιν. Ἀξιέπαινος ἢ ἀγρυπνος αὐτὴ παρακολούθησις. Ἄλλὰ φθάνει αὐτὴ; Τὸ παιδί αὔριον θὰ φύγῃ μακρὰν τῶν γονέων. Ποῖος θὰ τὸ παρακολουθῆσῃ; Χρειάζεται ἕνας παιδαγωγὸς μαζί του. Καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ Ἰησοῦς, ὁ ὁποῖος ὅπου καὶ ἂν μεταβῆ τὸ παιδί, θὰ τὸ ὀπλήσῃ μὲ ἕνα ὀφθαλμόν, ὅστις θὰ τοῦ λέγῃ «σὲ βλέπω καὶ εἰς τὸ σκότος» μὲ ἕνα στόμα, τὸ ὁποῖον θὰ τοῦ φωνάζῃ «ἔδω παγίδες πρόσεχε» μὲ ἕνα χερί τὸ ὁποῖον θὰ τοῦ ὑπενθυμίζει «πάντοτε πρὸς τὰ δεξιὰ» ἔδω εἶναι ἡ ἀσφάλεια». Ποῖος σοφὸς παιδαγωγὸς θὰ κατορθώσῃ νὰ δώσῃ τὰ ἀνεκτίμητα αὐτὰ ἐφόδια στὸ παιδί σου;

γ'.

Τὸ πρόβλημα τῶν τρικυμιῶν τῆς οἰκογενείας. Ὡς γνωστόν, τὸ ταξειδίον τῆς οἰκογενείας δὲν εἶναι πάντοτε ἥρεμον. Πολλάκις ἐκσποῦν θυέλλαι. Καὶ ὁ Ἰησοῦς προσφέρει καὶ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο μεγάλας ἐκδουλεύσεις.

Ἐν πρώτοις μᾶς προπαρασκευάζει ὑπενθυμίζων τοὺς ἀθανάτους λόγους Του «ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔξετε...». Χρησιμωτάτη ἢ προετοιμασία διὰ τὴν γενναίαν ἀντιμετώπισιν ἐνδεχομένης θυέλλης.

Ἐπάνω εἰς τὴν τρικυμίαν ὑπόσχεται ὅτι Αὐτὸς εἶναι ὁ συμπαράστατης. Ἐπαναλαμβάνει τὰς ἐνθαρρυντικὰς λέξεις ποῦ εἶπε εἰς τὰ δύο θλιβόμενα πρόσωπα εἰς τὴν αἰμορροοῦσαν εἶπε: θάρσει θύγατερ... πορεύου εἰς εἰρήνην». Εἰς τὸν Ἰάειρον «μὴ φοβοῦ μόνον πίστευε καὶ σωθήσεται».

«Τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, οὗ τὸ αἷμα ὑπὲρ ἡμῶν ἐδόθη, ἐντραπέμμεν».
(Κλήμης Ρώμης)

Πόσα δὲν ἔχουν νὰ μᾶς διηγηθοῦν οἰκογένεια πιστεύουσαι, τῶν ὁποίων ζητήματα δυσκολώτατα ἢ μᾶλλον ἀνθρωπίνως ἄλυτα ἐλύθησαν εἰς μίαν στιγμὴν! Αἱ θαυματουργικαὶ λύσεις εἰς ἄτομα καὶ οἰκογενεῖας θὰ ἠδύναντο νὰ σχηματίσουν βιβλία δοκῶδη.

*

Ἄγαπητοί! «Ἴδου ἔστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω». Γνωρίζετε τοὺς ἐπαίτας, οἱ ὅποιοι κτυποῦν τὰς θύρας διὰ νὰ λάβουν. Ἴδου καὶ κάποιος ἐπισκέπτης, ὁ Χριστός. Κρούει τὴν θύραν τῆς οἰκογενεῖας, ὄχι διὰ νὰ λάβῃ ἀλλὰ διὰ νὰ προσφέρῃ πολλά. Τοῦ ἔκλεισε ἡ οἰκογένεια τὴν θύραν; Μὴ ἀμφιβάλλετε ὅτι θὰ εὐρίσκειται ἐπὶ ἡφαιστείου καὶ θὰ ἀναταράσσεται... Τοῦ ἤνοιξε τὴν θύραν; Τὸν ἐχρησιμοποίησεν ὡς ποδηγέτην; Ὁ Ἰησοῦς θὰ ἀνοίξῃ ἐκεῖ μίαν θαυμασίαν σχολὴν χαρακτήρων, τὴν ὁποίαν πολυειδῶς θὰ εὐλογῇ. Τὸ ὕψιστον λοιπὸν συμφέρον ὄλων μᾶς εἶναι νὰ ἰκετεύωμεν «Αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον» ἡμῶν.

Ἄρχιμ. ΧΡΙΣΤΟΔ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ
Ἱεροκήρυξ Ἱ. Μητροπόλεως Πατρῶν

5ον

Εἰς τὴν Η' Κυριακὴν Λουκᾶ (15 Νοεμβρίου 1953)

«Πορεύου καὶ σὺ ποιεῖ ὁμοίως» (Λουκ. 10,37)

Ἡ ὑπέροχος καὶ πλουσιωτάτη καὶ εἰς δογματικούς συμβολισμούς καὶ εἰς ἠθικὰς ἐννοίας παραβολὴ τοῦ «Καλοῦ Σαμαρείτου», τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου μᾶς δίδει ζωηροτάτην εἰκόνα τῆς ἀγάπης, ὅπως τὴν ἐδίδαξεν ὁ Χριστός καὶ ὅπως ζητεῖ νὰ τὴν πραγματοποιήσῃ ἡ Ἐκκλησία Του. Ἀληθινὸν βάλαμον διὰ τὰς πονεμένας ψυχὰς τῶν δυστυχῶν τοῦ κόσμου!... πραγματικῶν μαστίγιον δι' ὄσους κλείουν τὰ σπλάγχνα των ἐμπρὸς εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ «πλησίον» των.

α'.

Ἐκ τούτου γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις» (Ἰω. 13, 35) εἶπεν ὁ Κύριος, καὶ ἀργὴν ἀπέδειξε τὴν πίστιν, καὶ αὐτὸ τὸ μαρτύριον, ἀνευ τῆς ἀγάπης, ὁ οὐρανοβάμων Ἀπόστολός Του (Κορινθ. 13, 1-3).

Παράβασις, ἄρα, τῆς ἐντολῆς τῆς ἀγάπης (Ἰω. 13, 34) σημαίνει ἀρνησιν τῆς πίστεως καὶ ἀποξένωσιν ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ!

Καὶ λίαν εὐλόγως: Διότι τῶν θεμελιωδεστάτων ἀληθειῶν τῆς χριστιανικῆς πίστεως φυσικὴ ἀπόρροια εἶναι ἡ ἀγάπη, ἡ μόνη ὑποχρέωσις πού ἐπιβάλλει εἰς τοὺς πιστοὺς ὁ νόμος τῆς «χάριτος» τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ἐκ τῆς ἀγάπης δὲ ἀναβλύζει ὁλόκληρος τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν ὁ πλοῦτος καὶ ἰδιαίτερον χρῶμα προσλαμβάνει ἡ ζωὴ τοῦ χριστιανοῦ...

Τὴν ἀγάπην αὐτὴν ἀπαιτεῖ ὁ Χριστὸς ὡς ὀφειλὴν πρὸς

«Τοὺς προηγούμενους ἡμῶν αἰδεσθῶμεν, τοὺς πρεσβυτέρους ἡμῶν τιμήσωμεν, τοὺς νέους παιδεύσωμεν τὴν παιδείαν τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ».
(Κλήμης Ρώμης)

πάντας ανθρώπους, ἀδιακρίτως φύλου, φυλής, γένους, κοινωνίας ἢ θρησκείας καὶ τὴν λεπτομέρειαν ταύτην τονίζει τὸ παράδειγμα τοῦ φιλανθρώπου «Σαμαρείτου», ὁ ὁποῖος δὲν ἐξήτασε μήτε τὴν καταγωγὴν μήτε τὰ προσόντα, μήτε τὰς πεποιθήσεις ἐκείνου ποῦ εἶχε τὴν ἀνάγκην τῆς βοήθειάς του, ἀλλὰ ἔσπευσε ἀμέσως εἰς τὸ καθήκον καὶ καμμίαν ταλαιπωρίαν ἢ δαπάνην ὑπελόγησε.

β'.

Ἡ ἀξίωσις αὐτῆ τοῦ Χριστοῦ βασιζέται ἐπὶ τῆς γενικῆς ἀρχῆς, ποῦ ἐδίδαξε περὶ τῆς ἀξίας τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος καθ' ἑαυτὴν ἀρχῆς, ποῦ Ἐκεῖνος ἐφήρμοσεν εἰς τὴν μετὰ τῶν ἀνθρώπων ἀναστροφὴν Του...

Ἦδη εἰς τὴν Π. Δ. εὐρίσκομεν τὰς βάσεις τῆς διδασκαλίας αὐτῆς, με' ὅσα εἰς τὰς πρώτας σελίδας τῆς ἀναγράφει περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ πρώτου ἀνθρώπου, ποῦ ἐπλάσθη «κατ' εἰκόνα Θεοῦ» καὶ «καθ' ὁμοίωσιν» (Γενέσ. 1, 26-27. 2, 7.) καὶ ἀπὸ τὸ φύσημα τοῦ Δημιουργοῦ ἔλαβε «πνοὴν ζωῆς» καὶ ἔγινε «ψυχὴ ζῶσα».

Ἄς προσέξωμεν ὅμως εἰδικώτερα τὴν ζωὴν ὁλόκληρον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Δὲν εἶναι παρὰ μία σειρά ἔργων ἀγάπης ποῦ ἀπευθύνονται πρὸς πᾶσαν πάσχουσαν ψυχὴν, χωρὶς διακρίσιν καμμίαν: Εὐλογεῖ τὰ παιδία (Μάρκ. 10, 3-16) καὶ καταδικάζει ἐκεῖνον, ποῦ θὰ ἐσκανδάλιζεν ἐν ἑξ' αὐτῶν (Ματθ. 18, 1-6)... Ἐγγίζει με' τὰ χέρια Του τοὺς λεπρούς, χωρὶς κανένα φόβον μήτε διὰ τὴν μόλυνσιν, μήτε ἀπὸ τὰς προλήψεις (Αὐτοθ. 8, 1-4)... Καταδικάζει καὶ τὴν ἀπλὴν κακολογίαν τοῦ ἀδελφοῦ, τὴν ἀπλὴν περιφρόνησιν, καὶ τὴν ἐξισώνει πρὸς τὸν φόνον (Αὐτοθ. 5, 21-22)... Συμπαθεῖ πρὸς τοὺς ἁμαρτωλοὺς καὶ εἶναι προσεκτικὸς πρὸς τὸν πόνον τῶν μετανοούτων (Ἰω. 8, 2-11)... Σκοπὸν τῆς ζωῆς Του ἔβρασε τὸ «ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλὸς» (Λουκ. 19, 10)... Παρέδωκεν τὸν ἑαυτὸν Του «λύτρον ἀντὶ πολλῶν» (Ματθ. 20, 28), προσευχόμενος μάλιστα ἐπάνω εἰς τὸν Σταυρὸν καὶ ὑπὲρ αὐτῶν τῶν δημίων Του (Λουκ. 23, 34)... Πρὸς «πάντα τὰ ἔθνη» καὶ «ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς» ἀπέστειλε με' τοὺς Μαθητάς Του τὸ Εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας (Ματθ. 28, 19, Πράξ. 1, 8)...

Μὲ ὄλην τὴν ζωὴν Του καὶ με' ὄλην τὴν διδασκαλίαν Του ὁ Κύριος ὑπέδειξε τὸ ἀπροσωπώλητον τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης ὅπως τὴν παραγγέλλει καὶ σήμερον με' τὸ «πορεύου καὶ σὺ ποιεὶ ὁμοίως».

✱

Ἐχομεν, ἄρα γε εἰς τὰς ψυχάς μας αὐτὸν τὸν θησαυρὸν τῆς ἀγάπης; Εἶναι γενικὴ καὶ ἀπροσωπώλητος ἡ ἀγάπη μας καὶ αἰσθανόμεθα ὡς ἰδικόν μας πόνον τὸν πόνον καθὲ ἀδελφοῦ μας; (Ματθ. 25, 42-43). Εἴμεθα ἐπιεικεῖς πρὸς τοὺς πταίοντας, ἀγαθοὶ πρὸς τοὺς κακοὺς, χαίροντες με' τὴν εὐεργεσίαν τῶν ἄλλων, πρόθυμοι νὰ βαδίσωμεν «δύο μίλια» με' ἐκεῖνον ποῦ ζητεῖ

«Πάντα τάξει ποιεῖν ὀφείλομεν, ὅσα ὁ Δεσπότης ἐπιτελεῖν ἐκέλευσεν κατὰ καιροὺς τεταγμένους...»

(Κλήμης Ρώμης)

τὴν συνδρομὴν μας; Χωρὶς καμμίαν προκατάληψιν οἰανδήποτε, αἰσθανόμεθα, ὅτι κάθε ἄνθρωπος εἶναι ὁ «πλησίον» μας;

Πρωτόπρ. EMM. Γ. ΜΥΤΙΑΗΝΑΙΟΣ

6ον

Εἰς τὴν Θ' Κυριακὴν Λουκᾶ (22 Νοεμβρίου 1953)

«Ἄφρον, Ἄφρον...» (Λουκ. 12,20)

Λέξεις τρομερά. Δὲν τὴν εἶπεν ἄνθρωπος. Τὴν ἀπηύθυνεν ὁ Θεός. Καὶ εἶναι, ἐπομένως, ἀλήθεια.

Καὶ τὴν εἶπεν εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς τοῦ πλουσίου.

Νὰ κοιτιάσῃ μίαν ὀλόκληρον ζωὴν· νὰ ὑποβληθῇ εἰς τόσας θυσίας· νὰ κάμῃ τόσας ὑποχωρήσεις. Καὶ εἰς τὸ τέλος νὰ ἀκούσῃ μὲ ἀίσθημα ἀνεκφράστου ὀδύνης: «Ἄφρον!... Ἄφρον!...».

Τρομερά, ὁμολογουμένως, διάψευσις ἐλπίδων! Διὰ τί ὅμως; Ἴδου τὸ θέμα: «Ἄφρον»!

α'

Διότι ἔκαμες κακὴν χορῆσιν τοῦ ἀνεκτιμήτου πλοῦτου, ποῦ σοῦ ἐχάρισα τῆς Ψυχῆς.

Σοῦ ἔδωκα ψυχὴν. Ἡ ἐντολή μου καὶ τὸ θέλημά μου ἦτο νὰ τὴν προσέξῃς, νὰ τὴν ἀγιάσῃς, νὰ τὴν λαμπρύνῃς, νὰ τὴν ἀνεβάσῃς πρὸς τὰ ἄνω, πρὸς τὰ αἰώνια.

Καὶ σύ; Τὴν ἔκαμες ὕλην ὄλο ὕλην... Τὴν διέστρεψες τῆς ἀφήρεσες τὸ κάλλος τὴν μετέβαλες εἰς χῶμα τὴν ἐβύθισες μέσα εἰς τὸ χρυσάφι καὶ τὰ ὕλικά ἀγαθὰ. Καὶ τώρα ἐξεφυλίσθη. Δὲν χορταίνει ἀπὸ ἐκεῖνα, ποῦ τῆς δίδεις. Ὁμοιάζει μὲ τὴν θάλασσαν, ποῦ δὲν λέγει ποτὲ ἀρκεῖ...

Τώρα καλεῖσαι νὰ λογοδοτήσῃς. Τί ἔκαμες τὸν θησαυρόν, ποῦ σοῦ ἐνεπιστεύθη; Ἐλησμόνησες αὐτὴν τὴν λεπτομέρειαν; «Ἄφρον»!

β'

Διότι ἀπέβης στείρος καὶ ἄγονος.

Ἐκλείσες τὰ χρήματά σου μέσα εἰς τὸ χρηματοκιβώτιον. Ἡμποροῦσες νὰ γίνῃς κοινωνικὸς παράγων καὶ συντελεστὴς δημιουργικός. Ἄν ἀξίζῃ ἡ ζωὴ, ἀξίζει ὅταν κανεὶς εἶναι χρήσιμος καὶ σκορπᾷ στὸ πέρασμά του πνοὴν καὶ καλωσύνην. Ἡ κοινωνία μὲ τὰς πληγὰς τῆς, τὰς ἀνάγκας τῆς, τὰ δάκρυά τῆς, ζητεῖ ἐμπνευσμένους καὶ δημιουργικοὺς ἀνθρώπους. Ζητεῖ ἀνωτερότητα αἰσθήματος, ψυχικὴν εὐγένειαν, σκιρτήματα ὀλοκληρωμένης ἀγάπης.

Ὁ Ἀριστείδης ἔφυγε καὶ ἀφῆκεν ὀπίσω του τὸ ὄνομα τοῦ δικαίου.

Οἱ ἥρωες τοῦ Χριστιανισμοῦ ἔστησαν πύργους ἀρετῆς καὶ ἀγιότητος.

«... Τὰς τε προσφοράς καὶ λειτουργίας ἐπιτελεῖσθαι, καὶ οὐκ εἰκῆ ἢ ἀτάκτως ἐκέλευεν γίνεσθαι...»
(Κλήμης Ρώμης)

Οί κοινωνικοί αναμορφωταί απέσπασαν την εὐγνωμοσύνην τοῦ κόσμου.

Σὺ τί ἔκαμες; Ἔμεινες ἄγονος, νεκρός, στείρος. Ἄφρων!

γ'

Διότι περιφρόνησες τὸν Θεῖον παρῶντα.

Εἶχες σπίτια, χωράφια, περιουσίαν, κόλακας, ὄνομα. Καὶ εἶπες: Ποῖος εἶναι ἀνώτερος ἀπὸ ἐμέ; Ἐγὼ εἶμαι Θεός... Ἄνοητε! Πέραν ἀπὸ τὰ χαρτιά καὶ τοὺς ὑπολογισμοὺς σου εἶναι ὁ Θεός. Μὲ τὸ ὅτι σὺ τὸν διέγραψες ἀπὸ τὴν ζωὴν σου, δὲν σημαίνει ὅτι παύει νὰ ὑπάρχη. Καὶ κάμνει τὴν ἐμφάνισίν Του ὅταν κρίνη ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα...

Ὁ Θεός εἶναι ὁ Βράχος εἰς τὸν δρόμον τῆς ζωῆς μας. Ἡ θὰ στηρίζωμεν ἐπάνω Του τὸ οἰκοδόμημα τῆς ζωῆς μας, ἢ, ἄλλως, θὰ προσκρούσωμεν ἐπάνω Του καὶ θὰ συντριβῶμεν.

«Πᾶς ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον συνθλασθήσεται... Ὁμοιάζει ὁ ἄνθρωπος, ποὺ οἰκοδομεῖ τὴν ζωὴν του χωρὶς τὸν Θεόν, μὲ τὸ μικρὸ ἐκεῖνο παιδάκι, ποὺ φτιάχνει πύργους μὲ τὴ λάσπη καὶ τοὺς...καμαρώνει. Καὶ ὕστερα ἕνα φύσημα τοῦ ἀνέμου τοὺς μεταβάλλει εἰς ἄμορφον μᾶζαν... Εἶσαι ἢ δὲν εἶσαι Ἄφρων;

*

Ὁ ἄφρων ἀπέθανε καὶ ἔχασε τὴν πολυτίμον ψυχὴν του. Μία ζωὴ ἤρχισε μὲ τόσα ὄνειρα καὶ ἐτελείωσε τόσον τραγικά...

Καὶ μᾶς διδάσκει ὅτι ἄλλοῦ πρέπει νὰ στηριχθῆ ἡ ζωὴ μας. Εἰς τὸν Θεόν, ποὺ χαρίζει εἰς τοὺς πιστοὺς Του δούλους τὴν εὐτυχίαν καὶ τὴν χαράν...

Ἄρχιμ. Γ. ΠΑΥΛΙΔΗΣ

Ἱεροκήρυξ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Φθιώτιδος

7ον

Εἰς τὴν ΙΓ'. Κυριακὴν Λουκᾶ

(29 Νοεμβρίου 1953)

«Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω»; (Λουκᾶ 18, 18)

Ποθεὶ καὶ ζητεῖ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου νὰ εὑρῆ τὸν δρόμον ποὺ ὀδηγεῖ εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν. Εἶναι ἔμφυτος εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου ὁ πόθος αὐτός. Γνωρίζει ἡ ψυχὴ μας, ὅτι εἶναι ἀθάνατη. Γνωρίζει, ὅτι, μετὰ τὸν θάνατον, ἀνοίγεται μιὰ ἄλλη ἀπέραντη, ἀτελεύτητη, αἰωνία ζωὴ. Ἀλλὰ γνωρίζει ἐπίσης, ὅτι αὐτὴ ἡ ἴδια ἡ ψυχὴ, θὰ καθορίσῃ τὴν θέσιν της στὴν ἄλλην ζωὴν, ἢ πλησίον τοῦ Θεοῦ, στὴν Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν, ἢ στὴν αἰωνίαν καταδίκην καὶ τιμωρίαν. Εἶναι λοιπόν, πολὺ φυσικὸν νὰ ἐνδιαφέρεται ἡ κάθε ψυχὴ διὰ τὸ μέλλον της καὶ νὰ ἀπευθύνῃ μὲ ἀγωνίαν τὴν ἐρώτησιν, τὴν ὁποῖαν ἠκούσαμεν εἰς τὸ σημερινὸν Εὐαγγέλιον «τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω»;

«... Ποῦ τε καὶ διὰ τίνων ἐπιτελεῖσθαι θέλει, αὐτὸς ὥρισεν τῇ ὑπερτάτῃ Αὐτοῦ βουλήσει».

(Κλήμης Ρώμης)

α'.

Ἄλλά, παρ' ὄλον τὸν πόθον αὐτόν, παρεμβάλλονται τοῦ κόσμου τὰ ἐμπόδια γιὰ νὰ φράξουν τὸν Οὐράνιον αὐτὸν δρόμον τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν. Τὸ βλέπομεν εἰς τὴν σημερινὴν περικοπήν. Πλησιάζει κάποιος νέος τὸν Κύριον καὶ τὸν ἔρωτᾶ: Τί νὰ κάμω, διδάσκαλε, γιὰ νὰ ἀπολαύσω τὴν εὐτυχία στὴν ἄλλῃ ζωῇ; Τοῦ ὑπενθυμίζει ὁ Κύριος τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον. Γνωρίζεις, ἄνθρωπε, τοῦ λέγει τὰς ἐντολάς: Μὴ κλέψης, μὴ φονεύσης, μὴ ψευδομαρτυρήσης, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου... Θὰ συνέχιζε ἴσως ὁ Κύριος καὶ θὰ τοῦ ὑπενθύμιζε καὶ ἄλλας ἐντολάς τοῦ Δεκαλόγου, ἂν δὲν τὸν διέκοπτε μὲ χαρὰν ὁ συνομιλητὴς Του. Κύριε, τοῦ λέγει, ὄλα αὐτὰ τὰ ἔχω φυλάξει ἀπὸ τὰ μικρά μου χρόνια. Καὶ ἔλεγε τὴν ἀλήθεια. Καὶ ὅμως, τοῦ ἀπαντᾷ ὁ Κύριος, κάτι σοῦ λείπει ἀκόμα: Πήγαινε νὰ μοιράσῃς τὰ πλοῦτη σου στοὺς πτωχοὺς, νὰ ἐφαρμόσῃς μ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ τὴν ἄλλην μεγάλην ἐντολήν τῆς ἀγάπης, καὶ τότε θὰ κερδίσῃς τοὺς ἄλλους ἐκείνους, τοὺς οὐρανίους θησαυροὺς, ποὺ ποθεῖ ἡ ψυχὴ σου.

β'.

Ἐγκατέλειπε λυπημένος τὸν Κύριον καὶ ἔφυγε μὲ σκυμμένο κεφάλι ὁ ἄνθρωπος αὐτός. Καὶ εἶναι ἀξιολύπητος, διότι ἐν ᾧ ἔζησε, ὅπως λέγει ὁ ἴδιος, ἀπὸ τὰ μικρά του χρόνια προσέχων καὶ ἐφαρμόζων τὸν Νόμον, τὰ χάνει ὄλα τώρα, ὄλους τοὺς κόπους, ὄλη τὴν προσπάθεια γιὰ μιὰ μόνο παράλειψι. «Ἐτι ἐν σοι λείπει», τοῦ λέγει ὁ Κύριος, καὶ θέλει νὰ καταλάβωμεν ὅτι δὲν εἶναι ἀρκετὸ νὰ προσέξωμεν καὶ νὰ ἐφαρμόζωμεν ὀρισμένας μόνον ἐντολάς τῆς θρησκείας μας, ἀλλὰ ὄλας, καὶ αὐτὰς ποὺ ἴσως μᾶς φαίνονται μικρότεραι ἀπὸ ἄλλας μεγαλειτέρας. Αὐτὸ συμβαίνει, ἄλλως τε, καὶ στὴν καθημερινὴ μας ζωῇ. Εἶναι ἀρκετὴ μιὰ μόνον παράβασις νὰ καταστήσῃ τὸν ἄνθρωπον ἐγκληματία. Κατὰ παρόμοιον τρόπον καὶ ἀπέναντι τοῦ Νομοθέτου Θεοῦ, δὲν θὰ ἀθωωθῇ καὶ ἐκεῖνος ποὺ κατεπάτησεν ἕστω μιαν μόνον ἐντολήν. Δὲν εἶναι, λοιπὸν ἀρκετὸν τὸ ὅτι ἴσως ἐπετύχαμε καὶ ἐφαρμόσαμε ὀρισμένας ἐντολάς. Εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ μὴ παρουσιάσωμεν καμμιαν ἔλλειψιν. Διότι «ὁ πταίσας ἐν ἐνί, γέγονεν πάντων ἔνοχος», διότι ἐκεῖνος ποὺ εἶπε «μὴ κλέψης» εἶπε καὶ «μὴ φονεύσης». Ἡ τὸ ἓνα καταπατήσῃς ἢ τὸ ἄλλο περιφρονήσῃς, προσβάλλεις τὸν ἴδιον Νομοθέτην.

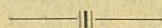
*

Αὐτὴν τὴν ἀλήθεια μᾶς ὑπενθυμίζει σήμερον τὸ Εὐαγγέλιον. Καὶ ὁ Κύριος, θέλει νὰ προσέξωμεν, ὥστε μὲ τὴν ἰδικὴ Του βοήθεια καὶ μὲ τὴν ἰδικὴν μας προσπάθεια νὰ συμπληρώσωμεν τὰς ἑλλείψεις μας. Ἄς ἐρωτήσῃ, λοιπὸν, καθένας μας τὸν ἑαυτὸν του μήπως ἀπευθύνει καὶ σὲ μᾶς ὁ Κύριος τὴν παράτηρσιν: «ἔτι ἐν σοι λείπει», καὶ ἄς προσπαθίσωμεν νὰ κα-

«Βλάβην γὰρ οὐ τὴν τυχοῦσαν, μᾶλλον δὲ καὶ κίνδυνον ὑποίσομεν μέγαν, ἐὰν ριφικινδύνως ἐπιθῶμεν ἑαυτοὺς τοῖς θελήμασι τῶν ἀνθρώπων...»
(Κλήμης Ρώμης)

τορθώσωμεν ὅ,τι δὲν κατωρθώσαμεν μέχρι σήμερον. Τότε πράγματι θὰ πραγματοποιηθῆ ὁ πόθος τῆς ψυχῆς μας, ἡ κατάκτησις τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΩΤΗΡΙΟΥ
Ἱεροκήρυξ τῆς Ἀποστολ. Διακονίας
παρὰ τῆ Ἱ. Μητροπόλει Μυτιλήνης

ΑΠΟ ΤΟ ΕΦΗΜΕΡΙΑΚΟΝ ΣΥΝΑΞΑΡΙ

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΙΕΡΕΥΣ ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Αἱ τῶν μαχῶν πολεμικαὶ σελίδες τοῦ Παπα-Ἀντώνη δὲν ἐσώθησαν. Ἀπὸ τὸ προεπαναστατικὸν καὶ ἐπαναστατικὸν Συναξάρι τοῦ ΙΕΡΕΩΣ μόνον ἐλαχίστας σελίδας γνωρίζομεν. Αἱ σελίδες ὅμως αὗται εἶναι σπουδαῖαι διὰ τὴν ἱστορίαν τῶν Πατρῶν καὶ τῆς ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως. Ἐκ τῶν σωθέντων ἐγγράφων μανθάνομεν καὶ τινα σχέσιν ἔχοντα μὲ τὴν ἱστορίαν τοῦ Π. Πατρῶν Γερμανοῦ.

Ὁ Παπα-Ἀντώνης ἦτο ἐφημέριος Πατρῶν, ἔφερε τὸ ἐπώνυμον «Παπα-Χρηστόπουλος»—ἴσως ὁ πατὴρ αὐτοῦ νὰ ἦτο ἱερεὺς, καὶ νὰ ὠνομάζετο, ὡς συνήθως, Χρῆστος—κατόκει παρὰ τὸν ναὸν τῆς ἁγίας Παρασκευῆς (1), εἶχε τὰς ἀποθήκας αὐτοῦ πλησίον τοῦ Μητροπολιτικοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ὅπου ἦτο καὶ ἡ κατοικία τοῦ Γερμανοῦ, ἔλαβε μέρος εἰς τὴν πρὸ τῆς 25ης Μαρτίου ἐκραγείσαν ἐν Πάτραις ἐπανάστασιν, μὲ κάποιον φόβον ἀντίκρουσε τὸ «σταυροπάζαρον» πυρπολούμενον (21 Μαρτίου 1821) ὑπὸ τῶν Τούρκων, ὡς καὶ τὰς πρώτας συμπλοκάς καὶ φόνους τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τὸν προαιώνιον ἐχθρόν, ἤκουσεν ἀνὰ τὴν πόλιν τὰ πρῶτα νυκτερινὰ (21ην—22αν Μαρτίου) «γρηγορεῖτε», τῶν στρατιωτῶν τῆς Ἐλευθερίας, εἶδε τὴν 22αν Μαρτίου τὸν ἐρχομὸν τοῦ Παπαδιαμαντοπούλου καὶ τοῦ Λόντου εἰς τὴν πόλιν, καὶ τὴν ἰδίαν ἡμέραν αὐτὸς καὶ ὅλος ὁ ἐφημεριακὸς Κληρὸς τῶν Πατρῶν, ὡς συμμετέχων τῶν ἐνεργειῶν τῶν Φιλικῶν, μὲ πολλὰ «ῶσαννά», ἐχαιρέτισε τὴν εἴσοδον τοῦ Π. Πατρῶν Γερ-

1. Μνημονεύεται ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς Φραγκοκρατίας. Πέριξ τοῦ ναοῦ ἦσαν, εἰς μεγάλην ἔκτασιν κῆποι, ἀμπελώνες, καὶ παντὸς εἶδους ὀπωροφόρα δένδρα. Μέρος τοῦ παλαιοῦ ναοῦ σώζεται ἐν τῷ μετὰ τὴν Ἐπανάστασιν ἀνακαινισθέντι σημερινῷ ναῷ.

«... Οἵτινες ἐξικοντιζοῦσιν εἰς ἔριν καὶ στάσεις, εἰς τὸ ἀπαλλοτριῶσαι ἡμᾶς τοῦ καλῶς ἔχοντος». (Κλήμης Ρώμης)

μανοῦ, τοῦ Κερνίτζης (=Καλαβρύτων) Προκοπίου, τοῦ Ζαΐμη καὶ τοῦ Ρούφου καὶ τῶν ἄλλων καπεταναίων, εἰς τὰς Πάτρας.

Εἰς τὴν σημερινὴν πλατεῖαν τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἔστησε, μαζὺ μετ' ὄλους τοὺς παρόντας κληρικούς, τὸν τίμιον Σταυρόν, καὶ μετὰ τὸ τρισάγιον, τὴν δοξολογίαν, τὴν εὐλογίαν τῶν πρώτων σημαίων, τον ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος ὄρκον, τὴν διανομὴν τῶν ἐθνοσήμων, τῶν προκηρύξεων, περιεζώσθη ἐπισήμως ὁ Παπα-Ἀντώνης τὴν ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ καὶ τοῦ Προκοπίου εὐλογηθεῖσαν πανοπλίαν του, καὶ ἐτάχθη τῆς ἐλευθερίας νυχθήμερος παραστάτης. Ὁ ἐγγονὸς τοῦ Οἰκονόμου Ἀνδριτζαίνης Παπα-Ἀλέξη, ὁ Ἀναστάσιος Παπαλεξίου, ὡς εἰς προηγούμενον φύλλον (15ῃ Μαρτίου ἐ. ἔ.) τοῦ «Ἐφημερίου» ἐγγράφη, διέθεσεν ἐπὶ μίαν διετίαν τὰ εἰσοδήματα ὄλων τῶν ἀγρῶν του, ἕξ ὀλοκλήρων χωριῶν, χάριν τῶν ἐλληνικῶν στρατευμάτων. Μίαν παρομοίαν ἐθνικὴν πράξιν ἔκαμε καὶ ὁ Παπα-Ἀντώνης τῶν Πατρῶν. Δύο ὀλοκλήρους ἀποθήκας πλήρεις σίτου διέθεσεν ὁ ἐν λόγῳ **ΙΕΡΕΥΣ**, διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν πρώτων πολεμιστῶν. Διὰ τὰ ἀδειάσουν τὴν μίαν ἀποθήκην ἐπὶ ἐννέα ὀλοκλήρους ἡμέρας «ἀκαταπαύστως» ἐργάζοντο οἱ σιτισταὶ τῆς Ἐπαναστάσεως. Τὸ πρότω «γλυκὸ ψωμί τῆς Λευτεργιάς», ἐξυμώθη καὶ ἐφαγώθη ἀπὸ τὸ σιτάρι τοῦ Παπα-Ἀντώνη.

Ἄλλ' ἄς δοθῇ ἡ συνέχεια εἰς τοὺς ἐνορίτας, τοὺς προΐσταμένους, τοὺς συναγωνιστὰς τοῦ **ΙΕΡΕΩΣ**. Προσέξατε, οἱ ἀναγνώσται τοῦ «Ἐφημερίου», εἰς τὰς ὑπογραφὰς τῶν μαρτύρων. «**Μάρτυς**» εἶναι καὶ ὁ διάκονος (¹) τοῦ Π. Πατρῶν Γερμανοῦ, μετέπειτα ἐπίσκοπος Αἰτωλοακαρνανίας καὶ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν (ἔτ. 1862—1871), **Θεόφιλος** Βλαχοπαπαδόπουλος.

Κατ' αἰτήσιν τοῦ κυρίου Ἀντωνίου **ΙΕΡΕΩΣ** τοῦ ἐκ Παλ. Πατρῶν, πιστοποιοῦμεν ἡμεῖς οἱ ὑποφαινόμενοι, ὅτι καθ' ἣν στιγμὴν ἤρξατο ἡ ἐπανάστασίς μας καὶ τὰ Ἑλληνικά στρατεύματα συνήχθησαν ἐνταῦθα (²), ἐκράχθη ὁ ρηθεὶς Ἀντώνιος **ΙΕΡΕΥΣ** *παρὰ τοῦ τότε Ἀρχιερέως*, καὶ τῶν *ὀπλαρχηγῶν τοῦ στρατοῦ*, καὶ ὄλων τῶν *ἀρχόντων*, καὶ ἠρωτήθη ἐὰν εἶχε πολὺ σιτάρι εἰς τὴν αὐτοῦ ἐξουσίαν, ὃ δὲ ἀπεκρίθη, ὅτι εἶχε δύο ἀποθήκας, τὴν μὲν κειμένην εἰς τὸν μαχαλᾶ τοῦ ἁγίου **Δημη-**

1. Ἐχειροτονήθη ἐν Κ'πόλει κατὰ τὸ ἔτος 1819.

2. Ἡ πρώτη εἰσοδος τῶν ἐλληνικῶν στρατευμάτων ἔγινε τῇ 22ῃ Μαρτίου. Ἱστορία τῆς πόλεως Πατρῶν, ἔτ. 1950, σελ. 632—635.

«Τοῖνον κολληθῶμεν τοῖς μετ' εὐσεβείας εἰρηνεύουσιν, καὶ μὴ τοῖς μεθ' ὑποκρίσεως βουλομένοις εἰρήνην».
(Κλήμης Ρώμης)

τρίου, εἰς τὸ ὀσπήτιον τοῦ Γερασίου Κομποθέρα (¹) μὲ κουβέλια τοῦ μέτρον πεντακόσια ἐξήκοντα (ἀριθ. 560), τὴν δὲ εἰς τὴν τῆς ἁγίας Παρασκευῆς εἰς τὸ ἴδιον αὐτοῦ ὀσπήτιον μὲ κουβέλια διακόσια πενήκοντα (ἀριθ. 250), ὅστις καὶ ἀμέσως συνειδηθῆσεν μετ' αὐτῶν καὶ περὶ τῆς τιμῆς αὐτοῦ πρὸς γρόσια τεσσαράκοντα (ἀριθ. 40) τὸ κάθε κουβέλι, καὶ ἐν ταύτῳ διετάχθη, ὅτι νὰ μὴ ἤθελε δώσει ἀπὸ αὐτὸ οὔτε μισθὸ κουβέλι εἰς ἄλλον, εἰμὴ μόνον καὶ μόνον, εἰς τὰ ρηθέντα στρατεύματα. Ἐπειδὴ καὶ ὅλα τὰ εἰς τὸ σταυροπάζαρον εὐρισκόμενα γεννήματα εἶχον κατῆ (²) καὶ δὲν εὐρίσκοντο ἄλλα. Οὕτω λοιπὸν τὴν μὲν ἀποθήκην τὴν ἔχουσαν τὰ 250 κουβέλια (³), ἐσφράγισαν μὲ μίαν σφραγίδα τοῦ μακαρίτου Παπαδιαμαντοπούλου, διὰ νὰ μὴ ἤθελε δώσει εἰς τινὰ ἐκ τοῦ ρηθέντος σιταρίου, τὴν δὲ τὴν τὰ πεντακόσια ἐξήκοντα (560) ἔχουσαν ἄφισαν ἀνοικτὴν, καὶ ἀκαταπαύστως ἔβγαζαν σιτάρια καὶ τὰ ἐδούλευαν διὰ τροφήν τῶν στρατευμάτων, τὴν ὁποίαν καὶ διὰ ἐννέα ἡμέρας, εὐκαίρως, ἐπιστατοῦντος ἀείποτε καὶ τοῦ κυρίου Κωνσταντίνου Βλόγια.

Τῇ ἐπαύριον δέ, ἥτις εἶναι καὶ *Κυριακὴ τῶν Βαῶν*, φθασάντων τῶν ἐχθρῶν, καὶ τραπέντων τῶν Ἑλληνικῶν στρατευμάτων εἰς φυγὴν, ἔμεινεν ὁ ρηθεὶς Ἀντώνιος ἱερεὺς χωρὶς νὰ λάβῃ οὐδ' ὀβολὸν διὰ πληρωμὴν τόσον ἐξοδευθέντων καθὼς καὶ τῶν ἐσφραγισμένων γεννημάτων. Τοῦτο λοιπὸν ἤξεύρομεν σαφέστατα, καὶ αὐτὸ θέλομεν κηρύττει ἀείποτε εἰς ὄντινα περὶ τούτου ἤθελε μᾶς ἐρωτήσῃ.

Διὸ καὶ δίδομεν τὴν παροῦσαν ἡμῶν πιστοποιήσιν πρὸς τὸν ρηθέντα Ἀντώνιον ΙΕΡΕΑ διὰ νὰ τὸν χρησιμεύσῃ ὅθεν ἀνήκει.

Τῇ 29ῃ Μαΐου 1829, ἐκ Παλαιῶν Πατρῶν

Μπενιζέλος Ρούφος μαρτυρῶ τὰ ἄνωθεν ἐκτὸς τῆς ποσότητος, τὴν ὁποίαν ἀγνοῶ.

Ἀρχιμ. Θεόφιλος (⁴) μάρτυς.

1. Οὗτος, μετὰ τοῦ Γερ. Μαντζαβίνου, φέρεται συνδρομητῆς ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων ἐκδοθέντων ἐν Βενετίᾳ κατὰ τὸ ἔτος 1815 καὶ τὸ ἔτος 1819. Ἐνθ. ἀνωτέρω σελ. 555.

2. Τῇ 21ῃ Μαρτίου ὑπὸ τῶν Τούρκων.

3. Ἡ «κοιλόν». Μέτρον σίτου βάρους 24 ὀκάδων συνήθως.

4. Ὁ Θεόφιλος κατὰ τὸ ἔτος τῆς Ἐπαναστάσεως ἦτο διάκονος. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Γερμανοῦ διηύθυνε τὴν Ἐπισκοπὴν Πατρῶν ὡς Τοποτηρητῆς.

«Ταπεινοφρονούντων γὰρ ἐστὶν ὁ Χριστός, οὐκ ἐπαυρομένων ἐπὶ τὸ ποίμνιον Αὐτοῦ».
(Κλήμης Ρώμης)

Δ. Τζέρτος μάρτυς.

Παναγιώτης Νικολόπουλος μαρτυρῶ.

Κάρολος Δρακόπουλος, ἀγνοῶν τὴν ποσότητα.

Παναγιώτης Κοτζαρέλος μαρτυρῶ.

Δημήτριος Ἀντωνόπουλος, Ἀγγελῆς Χρυσανθακόπουλος, **Λεόντιος** ἱεροδιάκονος, Δημήτριος Τζήπης, Π. Κομποθέκρας, Σπῦρος Δημητρίου Μπελογάμπρος, Ἀνδρέας Μελισσαρόπουλος, Ἀλεξάνδρῃς Λιναρόδουλος, Μῆτρος Ἀντριόπουλος, Κωνσταντῆς Βλόγιας, Ἀναστάσης Τερεβετζῆς, παραστάτης μαρτυρῶ, Γιάννης Σπηλιόπουλος, Δημήτρης Ζαφειρόπουλος, Γεώργιος Ἀθανασίου, Δ. Γεωργίου Ζαρουχλιώτης, Ματθαῖος Καλαριτόπουλος, Μῆτρος Ἀλεξανδρόπουλος, Μῆτρος Χρηστόπουλος, Παναγιώτης Γαρουφαλῆς, Γιαννάκος Γαρουφαλῆς, Κωνσταντῆς Γαρουφαλῆς, Ἀργύρης Παναγόπουλος, Γεώργιος Κασσιμάκης, Κανέλλος Μοθωνιός, Νικόλαος Χηλόπουλος, Ἡλίας Χαβαλόπουλος, Ἐμμανουὴλ Μιχαλόπουλος.

Ὁ κατὰ τὰς Π. Πάτρας Δ. Προδ. Μνήμων

Γεώργιος Καλαμογδάτης (¹)

Τῆ 12ῃ Ἰουνίου 1829.

Οἱ δημογέροντες
Θᾶνος Ματζαβίνος
Ἀνδρέας Καλαμογδάτης
Ἐνθύμιος ἱερεὺς.

Ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ ἐγγράφου ἀναγραφομένων χρονολογιῶν, «ἔβγαζαν σιτάρια ἐπὶ ἑννέα ἡμέρας», «τῆ ἑπαύριον, ἣτις εἶναι καὶ Κυριακὴ (²) τῶν Βαΐων», καὶ ἐξ ἄλλων ἱστορικῶν μαρτυριῶν, ἀποδεικνύεται ὅτι ἐν Πάτραις ὑψώθη ἡ ἑλληνικὴ σημαία καὶ ἐκηρύχθη ἐπισήμως ἡ Ἐπανάστασις, πρὸ τῆς 25ης Μαρτίου.

Οἱ περὶ τὴν ἡμέραν τῆς ἐν Πάτραις ἐπαναστάσεως ἀσχολούμενοι Πατέρες Ἀρχιμ. κ. Βησσαρίων Κοσκέρης καὶ ὁ κ. Κωνστ. Τριανταφύλλου δημοσιογράφος, ἃς λάβωσιν ὑπ' ὄψιν, ἐν τῇ ἐξέτασει τοῦ ζητήματος, καὶ τὰς ἀνωθεν πληροφορίας τῶσων πολλῶν πολεμιστῶν.

Ἄλλ' ἰδοὺ καὶ μία πιστοποιήσις τοῦ δημάρχου Πατρέων.

1. Ἦτο γαμβρός, ἐπ' ἀδελφῆ, τοῦ Π. Πατρῶν Γερμανοῦ.

2. Ἦ ἑορτὴ τοῦ Πάσχα κατὰ τὸ ἔτος 1821 ἦτο τῆ 10ῃ Ἀπριλίου.

«Μᾶλλον ἀνθρώποις ἄφροσι καὶ ἀνοήτοις καὶ ἐπαιρομένοις καὶ ἐγκαυχωμένοις ἀλαζονεία τῶν λόγων αὐτῶν προσκόψωμεν, ἢ τῷ Θεῷ».
(Κλήμης Ρώμης)

Εἶναι ἀξιοσημείωτος, διότι ἄνευ αὐτῆς, θὰ ἦτο ἄγνωστος, ὡς συμβαίνει πολλάκις μὲ τὰ ἱστορικά τοῦ 1821, τὸ ἐπώνυμον τοῦ Παπα-᾽Αντώνη.

Ὁ

Δήμαρχος Πατρέων

Πιστοποιεῖ ὅτι ὁ κ. Βασίλειος Παπαντωνόπουλος εἶναι υἱὸς τοῦ ἀποβιώσαντος ᾽Αντωνίου ΙΕΡΕΩΣ Παπαχρηστοπούλου. Πάτριαι Ἰουνίου 14, 1865

Ἄλλ' ἄς ἀκουσθῆ καὶ ἡ μαρτυρία τοῦ υἱοῦ τοῦ Παπα-᾽Αντώνη, τοῦ ἱερόπαιδος *Βασιλείου*. Δὲν μᾶς παρέχει πολλές πληροφορίες. Γενικῶς ὁμιλεῖ, εἰς τὸ ἐπόμενον ἔγγραφο, περὶ τῶν «θυσιῶν» τοῦ μακαρίτου πατρός του «ὑπὲρ τοῦ ἔθνους». Περὶ τῶν ἀγῶνων του δὲν μᾶς ὁμιλεῖ ἐκτεταμένως, λεπτομερῶς. Αἱ πολεμικαὶ πράξεις ἀμφοτέρων, ΙΕΡΕΩΣ καὶ ΙΕΡΟΠΑΙΔΟΣ, ἀναμφιβόλως ἀνεγράφοντο εἰς τὰ «διάφορα πιστοποιητικά» «τῶν διαφόρων ἀρχηγῶν», τὰ ὑποβληθέντα κατὰ τὸ ἔτος 1834. Ἡ ἀπονομὴ τοῦ διπλώματος τοῦ «ἀργυροῦ σταυροῦ» οὐχὶ καὶ τότε συνήθους εἰς τοὺς πολεμιστάς, βεβαιώνει, χωρὶς κανένα δισταγμόν, πολλές πολεμικὰς δάφνας τῆς οἰκογενείας τοῦ Παπα-᾽Αντώνη, εἰς μνήμην τοῦ ὁποίου ἐπωνοματίσθησαν οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ ὡς «Παπα-᾽Αντωνόπουλοι».

Ἴδου ἡ αἴτησις τοῦ ἱερόπαιδος

Ἐν Πάτριας τῇ 10ῃ Ἰουνίου 1865

Ὑποβάλλω ἐπισυνημμένως ὁ ὑποφαινόμενος υἱὸς καὶ κληρονόμος τοῦ ἀποβιώσαντος ᾽Αντωνίου ΙΕΡΕΩΣ πιστοποιητικὸν ὑπογεγραμμένον παρὰ διαφόρων μαρτύρων καὶ φέρον ἡμερομηνίαν τῆς πιστοποιήσεως τὴν 12ην Ἰουνίου 1829. Παρακαλῶ λοιπὸν τὴν Σ. Ἐπιτροπὴν ὅπως εἰς τὴν προκειμένην περίστασιν ἐκτιμῆσῃ τὰς *γενομένας θυσίας*, ἅς ἐν καιρῷ κρίσιμου τῆς πατρίδος περιστάσεως *προσέφερον ὁ μακαρίτης πατήρ μου, εἰς τὸ ἔθνος*, καὶ ἀπονείμῃ ὅ,τι δίκαιον καὶ νόμιμον εἶναι.

Παρατηρῶ δὲ μετὰ σεβασμοῦ εἰς τὴν ἐπιτροπὴν, ὅτι ἡ σημερινὴ οἰκονομικὴ κατάστασις μου εἶναι ὄλω οἰκτροῦ, στερούμενος καὶ αὐτῶν τῶν πρὸς διατροφὴν μου μέσων ἐμοῦ τε καὶ τῆς πολυπροσώπου οἰκογενείας μου. Ἄλλοτε, ὡς βλέπει ἡ ἐπιτροπή, *συνεισέφερον ὁ πατήρ μου χιλιάδας ὀκάδας σίτου*, ἤδη, δὲ

«Ἀπολίπωμεν τὰς κενὰς καὶ ματαίας φροντίδας καὶ ἔλωμεν ἐπὶ τὸν εὐκλεῆ καὶ οὐρανὸν τῆς ἁγίας κλήσεως ἡμῶν κανόνα».

(Κλήμη Ρώμης)

τῆς ὁκᾶς στεροῦμαι. Λάβετε λοιπὸν πρόνοιαν καὶ περὶ τοῦ ὑποφαινομένου.

Κατὰ τὸ 1834 ὑπέβαλα εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὰ διάφορα πιστοποιητικά μου ἅτινα εἶχον λάβει ἀπὸ τοὺς *διαφόρους ἀρχηγούς ὑφ' οὓς εἶχον ὑπηρετήσῃ*, ἡ ὁποία κατὰ τὸ 1844 ὡς παρατηρεῖ ἡ Ση' Ἐπιτροπὴ ἀπὸ τὸ ἐπισυνημμένον ἀντίγραφον διπλώματος ὑπ' ἀριθ. 4410, μοὶ ἔδωσε πρὸς ἀμοιβὴν *τὸν ἀργυροῦν σταυρὸν* διὰ τῶν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πόλεμον ἐκδουλεύσεών μου. Ἡ Ση' Ἐπιτροπὴ ἄς ἀνεύρη τὰ διάφορα ὑποβληθέντα τότε πιστοποιητικά μου καὶ ἄς ἀπονείμῃ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν ὅ,τι δίκαιον καὶ νόμιμον νομίζει, ἵνα τοῦλάχιστον δικαιωθοῦν αἱ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος θυσίαι μου τῶρα εἰς τὰ *τελευταῖα τῆς ζωῆς μου*.

Εὐπειθέστατος
Βασ. Παπαντωνόπουλος

Ἴδου καὶ τὸ ἔγγραφο τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν περὶ ἀπονομῆς τοῦ ἀργυροῦ παρασήμου.

Ἡ
ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν Γραμματεία τῆς Ἐπικρατείας
Πρὸς
τὸν κύριον *Βασίλειον Παπαντωνόπουλον*
ἐκ Πατρῶν.

Ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης ὁ Βασιλεὺς ηὐδόκησε νὰ ἐγκρίνῃ νὰ δοθῇ κατὰ συνέπειαν τῶν τῆς 20 Μαΐου—1 Ἰουνίου 1834 καὶ 18/30 Σεπτεμβρίου 1835 διαταγμάτων εἰς τὸν κύριον *Βασίλειον Παπαντωνόπουλον*, τὸ ἀργυροῦν νομισματοσῆμον δι' ἀντιμοιβὴν τῶν κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πόλεμον ἐκδουλεύσεών του καὶ χορηγεῖ εἰς αὐτὸν τὴν ἄδειαν νὰ τὸ φέρῃ εἰς πᾶσαν περίστασιν.

Τὸ δίπλωμα τοῦ νομισματοσήμου τούτου ἐγχειρίζεται ὁσονούπω.

Ἀθῆναι τὴν 20 Μαρτίου 1844

Ὁ Γραμματεὺς
(Τ. Σ.) Ἀνδρέας Λόντος

Ἀπόγονοι τοῦ Παπα-Ἀντώνη εὐρίσκονται ἐν Πάτραις καὶ ἀλλαχοῦ, ἔχοντες τιμητικὰς θέσεις ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Τὸ ἄνω Συ-

«Ταπεινοφρονήσωμεν οὖν, ἀδελφοί, ἀποθέμενοι πᾶσαν ἀλαζονείαν, καὶ τῦφον, καὶ ὀργάς...»
(Κλήμης Ρώμης)

ναξάρι μπορεῖ νὰ συμπληρωθῆ ὑπὸ τῶν ἀπογόνων, ἐκ τῶν ἐγγράφων καὶ τῆς παραδόσεως τῆς οἰκογενείας τοῦ Παπα-²Αντώνη.

ΝΙΚΟΛ. ΠΑΝ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Πρωθιερεὺς

ΑΠΟ ΤΑ ΑΤΟΠΑ ΜΑΣ

Εἰς ὅσα ἐγράφησαν εἰς προηγούμενα φύλλα τοῦ «Ἐφημερίου» διὰ τὰ άτοπα, πὺν γίνονται μέσα εἰς τὸν ναὸν καὶ κατὰ τὴν ὥραν τῆς θ. λατρείας, ἄς ἐπιτραπῆ νὰ προσθέσωμεν σήμερον μερικὰ ἀκόμη.

α' Ἐντυπώσεις ἀπὸ μίαν Λειτουργίαν.

Παρευρέθην κατ' αὐτάς, μίαν Κυριακὴν, εἰς μίαν συνοικιακὴν ἐκκλησίαν κάποιας μεγαλοπόλεως καὶ παρηκολούθησα τὴν τέλεσιν τῆς θ. Λειτουργίας ἀπὸ τοῦ «Ἐξαιρέτως...» μέχρι τῆς Ἀπολύσεως. Δὲν διήρκεσε, βέβαια, πολλὴν ὥραν καὶ διότι τὸ τμῆμα αὐτὸ τῆς Λειτουργίας εἶναι μικρὸν, ὅπως γνωρίζετε, ἀλλὰ, πρὸ πάντων, διότι ὁ λειτουργὸς ἀπήγγελλε τόσον γρήγορα τὰς ἐκφωνήσεις κλπ., ὥστε ἐνόμιζέ τις ὅτι θὰ... ἐπνίγετο! "Οχι δὲ μόνον βιαστικά, ἀλλὰ καὶ τόσον τραγικῶς παραμορφωμένας καὶ... περικεκομμένας ἔλεγε τὰς περισσοτέρας φράσεις, ὥστε κάποτε-κάποτε μοῦ ἔδιδε καὶ τὴν ἐντύπωσιν ἐκείνης τῆς παιδιᾶς, κατὰ τὴν ὁποίαν προσπαθεῖ τις νὰ ὀμιλήσῃ, ἐν ᾧ κάποιος ἄλλος τοῦ κρατεῖ καὶ τοῦ κινεῖ τὰ χεῖλη...

Ἦτο αὐτὸ ἀποτέλεσμα γλωσσικῆς τινος παθήσεως; Ἀναμφιβόλως ὄχι. Διότι ὁ ἄνθρωπος εἶναι εἰς τὴν γλώσσάν του πολὺ καλά, δι' αὐτὸ δὲ καὶ τοῦ ἐπετράπη νὰ γίνῃ Ἱερεὺς.

Ὁ ἴδιος ὅμως ἔφερε καὶ λευκὰ ἄμφια, τὰ ὁποῖα—ἰδίως τὸ φελῶνί του—πρὸ πολλοῦ εἶχον χάσει τὴν λευκότητά των, ὡς ἐὰν δὲν ὑπῆρχε σαποῦνι εἰς τὴν μεγαλόπολιν ἐκείνην, ὅπου τελευταίως διαφημίζονται καὶ τόσαι ἄλλαι καθαριστικαὶ ἰδιοσκευασίαι πού, ὅπως λέγουν αἱ διαφημίσεις, καταργοῦν πλέον τοὺς κόπους τῆς «μπουγάδας». Ἐπληροφορήθην δέ, ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι μῆτε ἄγαμος, μῆτε χῆρος, ἀλλ' ἔχει καὶ σύζυγον καὶ μεγάλην κόρην, πὺν ἐξάπαντος ἔχουν σκάφην εἰς τὸ σπίτι των...

Ἄλλὰ ἀκόμη ἐνόμιζέ τις, ὅταν τὸν ἔβλεπε νὰ λειτουργῆ ἐνώ-

«... Ὅχι ὡς ἄνθρωποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ τῷ Θεῷ, τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν».
(Α' Θεσσαλ. 2, 4)

πιον τῆς Ἁγίας Τραπέζης, ὅτι δὲν θὰ εἶχε τὴν ἰκανότητα νὰ σταθῆ ὄρθιος. Τόσον πολὺ ἔσκυβε καὶ μὲ τόσην ἐπιμονὴν ἀκουμβοῦσεν ἐπάνω εἰς τὸ Θυσιαστήριον τὰ χέρια του!... Καὶ ὅμως καὶ νεώτατος εἶναι ὁ ἄνθρωπος, καὶ περιπατεῖ εἰς τὸν δρόμον μὲ τρόπον, ποὺ προδίδει ὑγείαν καὶ ρώμην ἀξιοζήλευτον!...

Ἐν ᾧ λοιπὸν δὲν διήρκεσε πολὺ αὐτὸ τὸ τμῆμα τῆς θ. Λειτουργίας, ποὺ παρηκολούθησα εἰς ἐκεῖνον τὸν ναόν, ἠσθάνθην τόσην κόπωσιν, ὅσην δὲν εἶχον αἰσθανθῆ ἕως τώρα, μῆτε εἰς μίαν ὀλονύκτιον Ἀγρυπνίαν! Καὶ δὲν ἔβλεπα τὴν ὥραν πότε νὰ τελειώσῃ...

Τί νὰ ἠσθάνοντο, ἄρα γε, οἱ ὀλίγαριθμότατοι ἐνορῖται, ποὺ εἶχον μεταρῆ, παρὰ τὴν συνεχῆ πρωϊνὴν βροχὴν, ἀπὸ ἐνωρὶς εἰς τὸν ναόν των;

Καί, ἐν ᾧ θὰ ἔλεγέ τις, ὅτι ὅλα αὐτὰ θὰ ἦσαν ἴσως ἀποτελέσματα κάποιας ἐλλείψεως συναισθήσεως τῶν λεγομένων καὶ τῶν τελουμένων—ἀλλὰ τίς οἶδε τὰ τοῦ ἀνθρώπου;—ὅταν ἦλθεν ἡ ποθητὴ πλέον, δι' ἐμὲ τοῦλάχιστον, στιγμή τῆς Ἀπολύσεως, ἐθαύμασα τὸ ἀκούραστον τῆς δεξιᾶς τοῦ λειτουργοῦ, ἡ ὁποία ὡς μηχανὴ ἐκινεῖτο ἄνω, κάτω, δεξιὰ καὶ ἀριστερά, συνεχῶς καὶ ἀδιακόπως ποιοῦσα τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς Ἀπολύσεως μέχρι τοῦ τέλους, καὶ παρακολουθοῦσα τὴν ἀδιάκοπον—εἰς ἔνδειξιν βεβαίως εὐλαβείας καὶ σεβασμοῦ—ρυθμικὴν ταλάντευσιν τοῦ κορμοῦ τόσον, ποὺ... ἐξαιζετό τις νὰ τὸν βλέπῃ!...

β') Εἰς τὴν Ἱερὰν Ἐξομολόγησιν.

Δὲν γνωρίζομεν ἂν ἀληθεύῃ, ὅτι πολλάκις τελεῖται τὸ μυστήριον τῆς Ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως ἄνευ Ἐπιτραχηλίου καὶ χωρὶς ν' ἀπαγγέλλεται εἰς τὸ τέλος ἡ Συγγορητικὴ Εὐχή, Πνευματικῶν τινων περιοριζομένων εἰς τὴν ἀκρόασιν τῆς ἐξαγορεύσεως τῶν πιστῶν καὶ εἰς τὴν πρὸς αὐτοὺς παροχὴν τῶν σχετικῶν συμβουλῶν καὶ ὁδηγιῶν.

Ἀλλά, ἂν αὐτὸ συμβαίνει, παραγνωρίζεται, νομίζομεν, ὁ τελετουργικὸς καὶ μυστηριακὸς χαρακτὴρ τῆς Ἐξομολογήσεως, ἡ ὁποία προσλαμβάνει τότε ἀπλῶς τὴν ἔννοιαν τῆς φιλικῆς συνομιλίας καὶ ἀποστερεῖ τὸν ἔξομολογούμενον ἀπὸ ἐκεῖνο ἀκριβῶς, ποὺ τοῦ ὑπόσχεται μὲ τὸ μυστήριον τοῦτο ὁ Χριστὸς καὶ ἡ Ἐκκλησία. Τοιοῦτό τι δὲ δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ συμβῆ εἰς καμίαν ἄλλην ἐκκλησιαστικὴν τελετήν.

«...Μάλιστα μεμνημένοι τῶν λόγων τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, οὓς ἐλάλησε διδάσκων ἐπιείκειαν καὶ μακροθυμίαν...»
(Κλήμης Ρώμης)

Θὰ ἦτο δυνατόν νὰ τελεσθῆ ἡ θ. Λειτουργία, χωρὶς τὰ λειτουργικὰ ἄμφια καὶ χωρὶς νὰ τηρηθῆ ἡ τυπικὴ τῆς διατάξεως καὶ ν' ἀναγνωσθοῦν αἱ δι' αὐτὴν κεκανονισμένοι Εὐχαῖ; Τὸ ἴδιον δὲν ἰσχύει καὶ διὰ τὸ Βάπτισμα, τὸν Γάμον, τὸ Εὐχέλαιον, καὶ δι' αὐτὸν ἀκόμη τὸν Μικρὸν Ἀγιασμόν;

Ἐπίσης, κάποια πληροφορία, ὅτι πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ὑπερκοπώσεως τῶν Πνευματικῶν, ἢ καὶ πρὸς διευκόλυνσιν τῶν ἔξομολογουμένων, συμβαίνει κάποτε νὰ δίδονται ἀπὸ τοὺς πιστοὺς σημειώματα περὶ τῶν ἁμαρτημάτων των, τὰ ὁποῖα μάλιστα καὶ ὑπαγορεύονται εἰς ἄλλο πρόσωπον, ὅταν τυγχάνη νὰ εἶναι ἀγράμματος ὁ θέλων νὰ ἔξομολογηθῆ. Καὶ ἐπειδὴ τὴν ἐργασίαν αὐτὴν, τῆς καθ' ὑπαγόρευσιν γραφῆς τῶν ἁμαρτημάτων, τὴν ἐκτελεῖ κάποτε διὰ τὰς γυναῖκας ἢ σύζυγος τοῦ Πνευματικοῦ, ἠκούσαμεν ἀφελεῖς χριστιανὰς νὰ λέγουν, ὅτι... ἔξομολογήθησαν εἰς τὴν Πρεσβυτέρων!

Ἡ τοιαύτη χρησιμοποίησις τρίτων προσώπων εἰς τὴν Ἐξομολόγησιν εἶναι ἄτοπος, προφανῶς, καὶ εἰς τὴν βάσιν τῆς, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐντύπωσιν, πού, ὅπως βλέπετε, προκαλεῖ.

Ἄλλὰ καὶ ἡ διὰ γραπτῶν ἐν γένει σημειωμάτων ἐξαγόρευσις δὲν εἶναι ὀλιγώτερον ἄτοπος, διότι καταργεῖ τὸ Μυστήριον καὶ στερεῖ τὴν Ἐξομολόγησιν ὅλων τῶν ψυχολογικῶν πλεονεκτημάτων, τὰ ὁποῖα ἔχει ἡ κατὰ πρόσωπον προφορικὴ ἐξαγόρευσις, ἔνεκα τῶν ὁποίων ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία ἠγγόνησε καὶ τὸ Ἐξομολογητήριον, πὺν χρησιμοποιεῖται ἄλλοῦ, ὅπου ὁ Πνευματικὸς δὲν βλέπει τὸν ἔξομολογούμενον. Περὶ τοῦτου, κατὰ σύμπτωσιν, περισσότερα σημειοῦνται ἀλλαχοῦ τοῦ παρόντος φύλλου, ἐξ ἀφορμῆς σχετικῆς ἐρωτήσεως.

Ο ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ

— II —

ΛΥΣΙΣ ΑΠΟΡΙΩΝ

Ἐρωτήσεις:

1) Ἐπιτρέπεται ἡ ἔξομολόγησις τῶν διὰ πρώτην φορὰν ἔξομολογουμένων καὶ τῶν παιδιῶν νὰ γίνεται γραπτῶς;

2) Τὸ ἐπιτίμιον τῆς στερήσεως τῆς θείας Κοινωνίας ἐπιβάλλεται ὡς ποινὴ ἢ διὰ τὴν ἀναξιότητα τοῦ ἔξομολογουμένου;

«Δίκαιον οὖν καὶ ὀσιον, ἄνδρες ἀδελφοί, δημηκόους ἡμᾶς μᾶλλον γενέσθαι τῷ Θεῷ, ἢ τοῖς ἐν ἀλαζονείᾳ καὶ ἀκαταστασίᾳ μισαροῦ ζήλου ἀρχηγοῖς ἐξακολουθεῖν».

(Κλήμης Ρώμης)

3) Ἐπιβάλλεται ἐπιτίμιον εἰς φρονέα μετὰ πενταετίαν ἀπὸ τοῦ ἐγκλήματος ἐξομολογηθέντα ;

Ἰερεὺς Θ. Μαθιὸς
Λεύκη Τριφυλίας

Ἀπαντήσεις :

1) Ὡς προκύπτει καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ἐννοίας τῆς λέξεως, ἡ Ἐξομολόγησις δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἄλλως, εἰμὴ προφορικῶς. Ἡ γραπτὴ ἐξομολόγησις καταλείπει τὴν ἐννοίαν τοῦ Μυστηρίου. Ὁ ἐξομολογούμενος ὀφείλει ἐν ταπεινότητι, μετανοίᾳ, εἰλικρινείᾳ καὶ ἀληθείᾳ συντριβῆν ἢ ἀποκαλύψῃ τὰ κρυπτά τῆς καρδίας του ἐνώπιον τοῦ Πνευματικοῦ προφορικῶς καὶ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον, διὰ νὰ δυνηθῇ οὗτος νὰ ἐκτιμῆσῃ τὴν μετανοίαν καὶ τὸν βαθμὸν τῆς συντριβῆς τοῦ ἐξομολογούμενου. Μόνον τότε ἔχει δικαίωμα νὰ τῷ παράσχῃ τὴν ἄψιν δι' ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν καὶ τῆς ἀπαγγελίας τῆς σχετικῆς συγχωρητικῆς εὐχῆς. Εἶναι, κατὰ ταῦτα, φανερόν, ὅτι ὅλα ταῦτα δὲν γίνονται ἐξ ἀποστάσεως. Σημειώσατε καὶ τὸν κίνδυνον, τὸν ὅποτον ἐγκλείει ἡ γραπτὴ ἐξομολόγησις, νὰ παραδιασθῇ ἐκ τυχαίας τινὸς αἰτίας τὸ ἀπόρρητον τῆς ἐξομολογήσεως, ὅπερ οὐ μόνον τοῦ μετανοούντος τὴν ἠθικὴν ὑπόστασιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ πλήττει ἀνεπανορθώτως πολλάκις, ἀλλὰ καὶ τὸ κύρος τοῦ Μυστηρίου καταρρακώνει ἐν ταῖς συνειδήσει τῶν πιστῶν. Κἀκίστα ἐπομένως πράττουσι οἱ Πνευματικοί, ἐν δέχωνται γραπτὴν ἐξομολόγησιν. Ἄλλως βεδαιῶς ἔχει τὸ πρᾶγμα, ἂν χριστιανὸς τις ἐπιθυμῇ ν' ἀπευθυνθῇ γραπτῶς εἰς ἱερέα, καὶ δὴ πνευματικόν, διὰ νὰ ζητήσῃ συμβουλὴν ἐπὶ ζητήματος, ἔστω καὶ ἐμπιστευτικῶ χαρακτήρος, τὸ ὅποτον τὸν ἀπασχολεῖ. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν δὲν πρόκειται περὶ Ἐξομολογήσεως μυστηριακοῦ χαρακτήρος, ἀλλ' ἀπλῶς περὶ συμβουλευτικῆς ἀλληλογραφίας, κατὰ πάντα ἀξιόσυστάτου.

2) Οὐδέποτε τὸ ἐπιτίμιον δύναται νὰ θεωρηθῇ ποινή. Διὰ νὰ κατατοπισθῆτε ὁμως καλλίτερον, μελετήσατε ἐπιμελῶς τὰ δημοσιευθέντα περὶ Ἐπιτιμίων καὶ περὶ τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς Θ. Κοινωνίας εἰς τὰ ὑπ' ἀριθ. 5, 11-12 καὶ 13 ἐ. ἔ. φύλλα τοῦ «Ἐφημερίου».

3) Ὁ μετὰ πενταετίαν ἀπὸ τοῦ φόνου ἐξομολογηθεὶς καὶ ἐν τῷ μεταξύ ἀποσχὼν τῆς Θ. Κοινωνίας, ἐκ βαθείας συναίσθησεως καὶ μετανοίας διὰ τὸ ὑπ' αὐτοῦ διαπραχθὲν ἐγκλημα, φρονούμενος, ὅτι δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ υποβληθῇ εἰς ἕτερον ἐπιτίμιον. Ἐὰν ὁμως ἡ συναίσθησις τῆς ἁμαρτίας του καὶ ἡ μετανοία του ἐπῆλθεν ὀλίγον μόνον χρόνον πρὸ τῆς ἐξομολογήσεώς του, συνάγεται ὅτι ἡ ἐκ τῶν Μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας ἀπομάκρυνσίς του δὲν προήρχετο ἀπὸ συναίσθησιν τῆς ἀναξιότητός του βαθείαν, ἀλλὰ μάλλον ἀπὸ θρησκευτικὴν ἀδιαφορίαν. Εἰς αὐτὴν τὴν περίπτωσιν ἀπαιτεῖται νὰ ἐπιδελθῇ ἐπιτίμιον ἀποχῆς ἀπὸ τῆς ἁγίας Κοινωνίας, ἢ καὶ ὅτι δὴποτε ἄλλο συντελεστικόν εἰς τὴν διόρθωσιν τοῦ ἁμαρτωλοῦ, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ Πνευματικοῦ.

Ἄρχιμ. ΤΙΜΟΘΕΟΣ ΧΑΛΟΦΤΗΣ

«Ἄμεινον γὰρ ἔστιν ὑμῖν ἐν τῷ ποιμνίῳ τοῦ Ἰησοῦ μικροῦς καὶ ἐλλογίμους εὐρεθῆναι, ἢ καθ' ὑπεροχὴν δοκοῦντας ἐκριφῆναι ἐκ τῆς ἐλπίδος Αὐτοῦ».
(Κλήμης Ρώμης)

ΕΛΕΥΘΕΡΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Καιρός νὰ ἐξυπνήσωμεν

Καρρὲς Κισάμου - Κρήτης, τῆ 8ῃ Αὐγούστου 1953.

Ἀγαπητέ μου «Ἐφημέριε»

Εἰς τὸ ἐπ' ἀριθμ. 10 τῆς 15ῆς Ἰουνίου ἐ. ἔ. τεύχος, ζητεῖτε τὴν γνώμην μου περὶ τῆς σημερινῆς δράσεως τῶν ἐφημερίων μας.

Ἐξ ὧν, ἐξ ἰδίας μου ἀντιλήψεως γνωρίζω καὶ ἐξ ὧν ἐκ διαφόρων θρησκ. περιοδικῶν—ἰδιαιτέρως τοῦ ἀχωρίστου μου «Ἐφημερίου»—πληροφοροῦμαι, οἱ ἐφημέριοί μας δύνανται νὰ καταταγοῦν ἐξ ἀπόψεως δράσεως εἰς δύο κατηγορίας.

1) Εἰς ἐκείνους τοὺς ἀόκνους, τοὺς ἀκούρατους ἐργάτας τοῦ ἀμπελῶνος τοῦ Κυρίου, τοὺς συνεχιζόντας πάση θυσίᾳ καὶ δυνάμει τὸ ἀποστολικὸν ἔργον, τοὺς πλήρεις δράσεως καὶ πίστεως Πνεύματος Ἁγίου μυσταγωγοὺς καὶ ἀξίλους τῆς ὑψηλῆς ἀποστολῆς των.

2) Εἰς ἐκείνους, ὅτινες εὐρίσκονται εἰς ἥτιονα θέσιν ἀπὸ τοὺς πρώτους—ποῦ δυστυχῶς ἀποτελοῦσι τὴν πλειοψηφίαν.

Διὰ τοὺς πρώτους, ὁ κάλαμός μου εἶνε ἀνεπαρκῆς νὰ προσθέσῃ ὅτι πρέπει, καὶ ἡ προσωπικότης μου ἀνίκανος νὰ τοὺς ἀτενίσῃ. Ἀφίνω ὅθεν τὴν ὑποχώρῳσιν αὐτὴν εἰς τὴν χριστιανικὴν κοινωνίαν. Θὰ ἀσχοληθῶ—ἔστω καὶ ἀτελῶς—μὲ τὸν χαρακτηρισμὸν ἢ μᾶλλον μὲ τὴν σκιαγραφίαν τῆς β' κατηγορίας ἐφημερίων, εἰς τὴν ὅποιαν ἴσως κατατάσσομαι καὶ ἐγώ. Ἐῶμαι δέ, ὅπως ἐγώ, ὁ ἐλάχιστος, γίνω αἰτία τὸ ἀτελεῖς θέμα μου νὰ τὸ ἐπεξεργασθοῦν καὶ τελειοποιήσων οἱ μᾶλλον ἐνδεδειγμένοι καὶ καλῦτεροί μου.

Λοιπὸν ἐξ ἀπόψεως καὶ κατανοήσεως δὲν εἶναι, δυστυχῶς, ἡ ἐνδεδειγμένη ἢ σημερινὴ στάσις τῶν ἐφημερίων μας. Δὲν παρατηρεῖται ὁ ζῆλος ἐκεῖνος, τὸ ἐνδιαφέρον καὶ ἡ φιλοπονία, ποῦ πρέπει νὰ διακρίνουν τὸν ἐφημέριον. Δὲν παρατηρεῖται, λέγω, δράσις διὰ τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ἀνύψωσιν τῆς κοινωνίας ποῦ μᾶς ἐνεπιστεύθη ὁ Κύριος. Δὲν ἐφίσταται πλήρης κατανοήσις τῆς θείας καὶ ὑψηλῆς ἀποστολῆς μας ὡς ἠθικῶν, πνευματικῶν καὶ θρησκευτικῶν ἀνυψωτῶν, οὔτε καὶ ἡ συναίσθησις τῶν εὐθυνῶν μας.

Ἐκλείσαμεν—οἱ πολλοὶ—τὸν ἄμβωνα, τὸ μακάριον Ἐδαγγέλιον τὸ ἀνοίγομεν μόνον κατὰ τὴν Λειτουργίαν. Ὁ λαὸς τῆς ὑπαίθρου κατὰ μέγα μέρος διψᾷ ἀπὸ τὸ ἀθάνατο νερὸ τῆς ζωοδόχου Ἐδαγγελικῆς πηγῆς, τῆς ὁποίας ἡμεῖς, ὀρισμένοι ἐφημέριοι, ἐκόψαμε τὸ νερὸ. Ὑπάρχουν κύκλοι χριστιανῶν τῆς ὑπαίθρου, ποῦ βρῖσκονται εἰς σημεῖον θρησκευτικοῦ ἀναλφαβητισμοῦ. Ὑπάρχουν ἀκόμη περιοχαὶ τῆς ὑπαίθρου, ἰδίᾳ τῆς ὄρεινῆς, ποῦ ἀκόμη δὲν ἤκουσαν εὐαγγελικὸν κήρυγμα ἀπὸ στόμα ἐφημερίου, ἐκτός ἐὰν μετέβῃ ἐκεῖ κάποτε ἴσως ὁ Ἐπίσκοπος ἢ κανεὶς περστικὸς ἱεροκήρυξ. Εἰς τὰς περιοχὰς αὐτὰς λαμβάνουν χώραν καὶ τὰ περισσότερα ἐγκλήματα λ. χ. φόνοι, κλοπαί, ἠθικαὶ παραβάσεις κλπ. Εἰς τὰ ἐγκαταλειμμένα αὐτὰ τμήματα—καὶ δὲν εἶναι λίγα—βρῖσκουν καρποφόρον τὸ ἔδαφος νὰ σπείρουν

«Πᾶσα στάσις καὶ πᾶν σχῆμα βδελυκτὸν ὄμην».

(Κλήμης Ρώμης)

τὰ ζιζάνια των αἰ παντοειδῆς ἀντιχριστιανικαὶ ὀργανώσεις καὶ νὰ ποτίσουν μὲ τὰ δηλητήρια των τὰς ἀδιδάκτους καὶ ἀστηροίτους εἰς τὴν πλίστιν—ὄμως ἀθώας—ψυχὰς τῶν χριστιανῶν... Βασιλεῖς ἢ ἀνάπανοις, ἢ ὀκνηρία, ἢ ἀδιαφορία καὶ ἢ τυποκρατία. Καὶ οἱ τύποι βεβαίως ἔχουν τὴν θέσιν των, πλὴν ὡς τύποι. Σπανίως θὰ παρατηρήσετε, ἔστω καὶ μικράν, βιβλιοθήκην εἰς τοὺς πολλοὺς. Σπανίως θὰ ἀντικρίσετε τινὰ ἐξ αὐτῶν κρατοῦντα καὶ ἀναγνώσκοντα ἄγλας Γραφὰς ἢ ἄλλο τι θρησκευτικοῦ περιεχομένου· ἐφημερίδα, βεβαίως.

Θὰ διατηρηθῆ ἐπ' ἄπειρον ἢ θλιβερὰ αὐτὴ κατάστασις; Θὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ παραμένῃ στὶς ἀράχνας ὁ ἄμβων τῆς Ἐκκλησίας; Θὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ κοσμοσωτήριον Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ ν' ἀποτελῆ κήπον κεκλεισμένον καὶ πηγὴν ἰσφραγισμένην; Θὰ ἐξακολουθῆ, λέγω, ὁ ἐλληνικὸς λαὸς νὰ γίνεται θῆρα καὶ βορὰ τῶν ἀρπακτικῶν καὶ χριστιανομάχων ὀρνέων; Θὰ ἐξακολουθήσωμεν καὶ ἡμεῖς νὰ κοιμώμεθα τὸν ὕπνον τῆς ἀπιστίας, ὀκνηρίας καὶ ἀδιαφορίας; Μυριάκις ὄχι! Τί τὸ πρακτέον λοιπόν; Ὁμολογῶ ὅτι δὲν εἶμαι ἐγώ, ὁ ἐλάχιστος, ὁ ἐνδεδειγμένος, ὅστις θὰ ὑποδείξει τὸν θεράπειαν τοῦ κακοῦ. Ἄλλ' ἄς μοῦ ἐπιτραπῆ νὰ ἐκφέρω μόνον τὴν ταπεινὴν μου γνώμην ἐπὶ τῆς θεραπείας τοῦ κακοῦ, τὴν ὅποιαν στηρίζω ἐπὶ τῆς ἄετι τοῦ πείρας μου, χωρὶς νὰ ἔχω τὴν παραμικρὰν ἀξίωσιν, ὅτι καὶ εἶναι ἡ ἀπολύτως ἐνδεδειγμένη.

1ον. Νὰ ἐνισχυθῆ περισσότερο τὸ ἔργον τῆς Ἄπ. Διακονίας.

2ον. Τὰ κατὰ Μητροπόλεις Ἱερατικά Συνέδρια, ὅμοια πρὸς τὰ Διδασκαλικά τοιαῦτα, συστηματοποιούμενα καθ' ἑξαμηνίαν τοῦλάχιστον, πολλὰ ἔχουν νὰ συνεισφέρουν.

3ον. Νὰ γίνῃ τὸ θ. Κήρυγμα ὑποχρεωτικὸν διὰ πάντας τοὺς προσοντούχους ἐφημερίους.

4ον. Νὰ ὑποβάλλονται τριμηνιαῖα ἐκθέσεις ὑφ' ἑκάστου τῶν ἐφημερίων εἰς τὸν οἶκτον Μητροπολίτην ἐμφαίνουσαι τὰ ἐπ' ἐκκλησιαίαις κηρύγματα καὶ γενικῶς τὴν κίνησιν τῆς ἐνορίας ἀπὸ θρησκευτικῆς, πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς πλευρᾶς. Νὰ ἀναφέρωνται τὰ προκείμενα ἐμπόδια καὶ αἱ ἀνωμαλῖαι, ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου τοῦ ἐφημερίου, καὶ ποῖα μέσα μετεχειρίσθη πρὸς ἀντιμετώπισιν αὐτῶν.

5ον. Ἐκαστος ἐφημέριος νὰ ἰδρύσῃ ὑποχρεωτικῶς βιβλιοθήκην, πλουτίζων αὐτὴν ἐκ τῶν βιβλίων καὶ συγγραμμάτων, ἅτινα διαθέτει (καὶ εἶναι δόξα τῷ Θεῷ ἀρετὰ) ἢ Ἀποστολ. Διακονία, ἔστω καὶ διὰ μηνιαίων δόσεων. Ἄς μὴ προβληθῆ παρ' οὐδενὸς ἢ ...οἰκονομικῆ ἀνεπάροχια. Ἄμειβόμεθα, ἔστω καὶ πενιχρῶς. Οἱ περισσότεροι ἐξ ἡμῶν ἀπολαμβάνουν περισσότερα ἂν ὅτι προσφέρουν, δὲν πιστεύω δὲ νὰ εἶναι ἀνθηροτέρα ἢ οἰκονομικὴ κατάστασις πολλῶν ἀγροτῶν ἀπὸ τὴν τῶν ἐφημερίων.

6ον. Νὰ ἐξοικονομηθῆ κατὰ τὴν θ. Λειτουργίαν ὁ ἀπαιτούμενος χρόνος διὰ τὸ θ. Κήρυγμα, ἢ δι' ἄλλην τινὰ ἠθικοθρησκευτικὴν ὁμιλίαν.

7ον. Ἡ θ. Λειτουργία νὰ εἶνε ἀργοσύντομος, ἐκκυστική καὶ ὄχι κουραστική.

8ον. Ὁ ἐφημέριος, συνεργαζόμενος μετὰ τοῦ σχολείου, νὰ καταρτίσῃ ὅπου εἶνε δυνατόν χορφδίαν ἀπὸ μαθητᾶς τῶν ἀνωτέρων τάξεων.

9ον. Νὰ καθορίζεται ἐκάστοτε ὁ χρόνος τῆς ἐνάργεως τῆς θ. Λειτουργίας.

«Βλέπετε τοὺς κύναις, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν».

(Φιλιπ. 3, 2)

γίας και τῶν λοιπῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν, ἀναλόγως πρὸς τὰς κλιματολογικὰς συνθήκας και τὰς ἀσχολίας τῶν ἀγροτικῶν πληθυσμῶν.

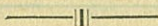
10ον. Νὰ ἐπιτραποῦν ἀτομικὰ καθίσματα εἰς τοὺς ναοὺς, εἰς ὅσους δὲν ὑπάρχουν στασιδία.

11ον. Ἡ καφερόβιος ζωὴ ἐφημεριῶν τινῶν νὰ ἐκλειψῇ ἀπαγορευτικῶς.

Ἵσως τινὲς ἐκ τῶν ἀναγνωστῶν νὰ μὲ ὑπολάβουν ὡς ὑπερβολικὸν και ὡς θέλοντα νὰ φορτώσω φορτίον δυσβάστακτον ἐπὶ τῶν ὤμων μας, Ἵσως ἀκόμη μὲ ὑπολάβῃ τις και ὡς κατήγορον. Μὲ ἀδικοῦν ὅμως. Καθότι διὰ τῶν γραφομένων μου δὲν ἐκφράζω παρὰ τὸν πόθον μου διὰ τὴν ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων μας και, χωρὶς νὰ θέλω νὰ κατηγορήσω κανένα, θέλω νὰ περιγράψω μόνον μίαν πραγματικότητα ἐντελῶς ἀντικειμενικῆν. Διότι πιστεύω, ὅτι ὅταν ἡ θέλησις, ὁ ζῆλος και ἡ ἐπιμέλεια συνυπάρχουν, ὅλα πραγματοποιοῦνται «Τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται και περισσευθήσεται» (Ματθ. 25, 20).

Καιρὸς εἶναι πλέον νὰ ἐξυπνήσωμεν ἀπὸ τὸν λήθαργον τῆς δακνηρίας... «Ἐγεραι ὁ καθεύδων και ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν και ἐπιφάσεις σοι ὁ Χριστός» (Ἐφεσ. 5, 14).

Μετὰ θερμῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης
Προεβ. ΣΤΥΛ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ
Καρρὲς Κισάμου (Κρήτης)

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Αἶδεσ. **Εὐάγγελον Μπαῖρακτάρην, Κουσιάκι:** Δὲν φέρεσθε ἐγγεγραμμένος εἰς τὸ μητρώον ἡσφαλισμένων τοῦ TAKE, ἀλλ' οὔτε και εἰς καταστάσεις τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἀργολίδος.— **Αἶδεσ.** **Γεώργιον Δέδεν, Ἀγ. Γεώργιον Ἰστιαίας:** Ὁ παρὰ τῷ TAKE λ/ομὸς σας εἶναι τακτοποιημένος. Ἀποχωροῦντες τῆς ἐπηρεσίας σας σήμερον λόγω ἀσθενείας θὰ τύχετε μηνιαίας συντάξεως δραχ. 390.000 και τοῦ ἐφ' ἅπαξ βοηθήματος τοῦ Ταμείου Ἀρωγῆς ἐκ δραχμῶν 1.800.000 περίπου.— **Αἶδεσ.** **Γεώργιον Συκαδᾶν, Σπαρτιᾶν Φθιώτιδος:** Παρατιούμενος σήμερον τῆς ἐφημεριακῆς σας θέσεως και λαμβάνοντες κανονικὸν ἀπολυτήριο παρὰ τοῦ Ἱεράρχου σας, θὰ τύχετε ἐκ τοῦ TAKE μηνιαίας μὲν συντάξεως ἐκ δραχ. 443.000, ἐφ' ἅπαξ δὲ βοηθήματος ἐκ τοῦ Ταμείου Ἀρωγῆς δραχ. 2.840.000 περίπου.— **Αἶδεσ.** **Ἀθανάσιον Μέμτσαν, Ἀγναντιᾶ Καλαμπάκας:** Ἀπολυόμενος τῆς ἐφημεριακῆς θέσεώς σας λόγω ὀρίου ἡλικίας θὰ λάβετε ἐκ τοῦ TAKE σύνταξιν δραχ. 443.000 μηνιαίως, καθὼς ἐπίσης και ἐφ' ἅπαξ βοήθημα ἐκ τοῦ Ταμείου Ἀρωγῆς ἐκ δραχμ. 2.800.000 περίπου.— **Αἶδεσ.** **Ἰωάννην Μανασάκην, Ξενιάκου Πεδιάδος:** Διὰ νὰ ἀπολυθῆτε τῶν ἐφημεριακῶν καθηκόντων σας λόγω ἀνικανότητος, πρέπει νὰ γνωματεύσουν πρὸς τοῦτο ἐνόρκως ἐνώπιον τοῦ Εἰρηνοδίκου δύο ἰατροὶ πρὸς τοῦτο ὑποδεικνύμενοι ὑπὸ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Κρήτης και διοριζόμενοι ὑπὸ τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ TAKE. Εἰς τὸ TAKE οὐδὲν ὀφείλετε ἐξ ἀσφαλιστρῶν σας. Ἡ σύνταξις σας θὰ ἀνέλθῃ σήμερον εἰς δραχ. 418.000 μηνιαίως και τὸ ἐφ' ἅπαξ βοήθημα τοῦ Ταμείου Ἀρωγῆς εἰς δραχμᾶς 2.820.000 περίπου.— **Αἶδεσ.** **Κωνστ. Καραγιάννην, Μελισσοουργὸς Ἄρτης:** Οὐδὲν ποσὸν ὀφείλετε ἐξ ἀσφαλιστρῶν εἰς τὸ TAKE. Ἐχετε δικαίωμα νὰ ζητήσετε τὴν ἐξαγορὰν ὀκτῶ ἐτῶν προϋπηρεσίας διὰ τὰ ὅποια θὰ καταβάλετε ἐφ'

ἄπαξ δραχ. 4.435.200. Είναι όμως ἀμφίβολον ἐὰν τὸ Δ. Συμβούλιον, καθ' ὃ ἔχει δικαίωμα, θὰ ἐγκρίνη τὴν αἰτηθησομένην ἐξαγορὰν τῆς προϋπηρεσίας σας.— **Αἶδεσ. Βασ. Δημούτσην, Τύχιον Σουφλίου:** Τὸ ποσὸν τῶν δραχ. 2.404.000 εἰσπραχθὲν παρὰ τοῦ τοπικοῦ TAKE τῆς Ἰ. Μητροπόλεως Ἀλεξανδρουπόλεως ἀνεκοινώθη εἰς τὸ TAKE διὰ τῆς καταστάσεως αὐτοῦ τοῦ Ἰουλίου 1953. Κατόπιν τούτου ἐγένετο ἡ ὑπηρεσιακὴ εἰσήγησις περὶ ἀπονομῆς συντάξεως καὶ τοῦ ἐφ' ἄπαξ ἐκ τοῦ Ταμείου Ἀρωγῆς, αἷτινα ἐνεκρίθησαν ὑπὸ τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ TAKE ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς 30-9-53· οὕτω σὰς ἀπενεμήθη σύνταξις ἀπὸ 1-7-53 ἐκ δραχ. 410.000 μηνιαίως καὶ ἐφ' ἄπαξ βοήθημα τοῦ Ταμείου Ἀρωγῆς ἐκ δραχ. 2.770.000.— **Αἶδεσ. Σπυρ. Ποντικῆλλον, Νεοχώριον Μονοφατισίου:** Κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Δ. Συμβουλίου τῆς 1-12-51 διεγράφητε τοῦ μητρονῶν τῶν ἠσφαλισμένων τοῦ TAKE, ὡς μὴ ζητήσαντες ἐγκαίρως τὴν ἀσφάλισίν σας κατόπιν τῆς σχετικῆς εἰδοποιήσεως ἦν σὰς ἀπέστειλε τὸ TAKE. Συνεπῶς, ὡς ἔχουν σήμερον τὰ πράγματα, δὲν δικαιούσθε οὔτε συντάξεως, οὔτε ἐφ' ἄπαξ βοηθήματος ἐκ τοῦ TAKE. Ὡς δὲ ἐπληροφορήθημεν, ἐκκρεμεῖ σχετικὴ αἰτήσις σας περὶ ἐπανεγγραφῆς σας, ἣτις θὰ συζητηθῇ ἐν καιρῷ.— **Αἶδεσ. Ἀγαθ. Χαραλαμπίδην, Γιδὰ Θεσσαλονίκης:** Ἐφ' ὅσον τὸ ποσὸν τῶν 345.000 δραχμῶν τὸ κατεβάλατε κατόπιν ἐγγράφου τοῦ TAKE ὁ λογαριασμός σας ἐξ ἀσφαλιστρῶν μέχρι τῆς 30-9-45 θεωρεῖται τακτοποιημένος. Ὡς ἐφημερεύοντες ἀπὸ τοῦ 1918 καὶ συνεπῶς ἔχοντες συμπληρώσει 35 ἐτῶν συνεχῆ ὑπηρεσίαν, δύνασθε, ἀπολύμενος τῶν ἐφημεριακῶν καθηκόντων σας λόγω πολυετοῦς ὑπηρεσίας, νὰ τύχητε συντάξεως ἐκ τοῦ TAKE. Ἀπὸ τῆς θὰ ἀνέλθῃ εἰς δραχ. 410.000 μηνιαίως. Ἐπίσης θὰ λάβητε ἐφ' ἄπαξ ἐκ

ΕΦΗΜΕΡΙΑΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Β' Περιφ. Συνέδριον Ἰ. Μητροπόλεως Φθιώτιδος
ἐν Ἀταλάντῃ, τῇ 21 Αὐγούστου—19 Σεπτεμβρίου 1953

τοῦ Ταμείου Ἀρωγῆς δραχμῶν 2.800.000 περίπου.— **Αἶδεσ.** **Νικόλαον Πανδῆν**, Ἀργυράδες Κερκύρας: Λαμβάνοντες κανονικὸν ἀπολυτήριο ἀπὸ τῶν ἐφημεριακῶν σας καθικόντων θὰ τύχετε μηνιαίας μὲν συντάξεως δραχμῶν 410.000, ἐφ' ἅπαξ δὲ βοηθήματος τοῦ Ταμείου Ἀρωγῆς ἐκ δραχμῶν 2.800.000 περίπου.— **Αἶδεσ.** Ἀναστάσιον Σγοῦρον, Σπαρτίλλα Κερκύρας: Διὰ τὰ ἐξακριβωθῆ ἐὰν ὀφείλετε ἢ ὄχι ἀσφάλιστρα εἰς τὸ TAKE εἶναι ἀνάγκη νὰ μᾶς γνωρίσετε τὸν λόγον, διὰ τὸν ὅποσον κατεθέσατε τὴν 19-8-47 δραχ. 13.000 καὶ τὴν 17-10-47 ἐτέρας 10.000 δραχ. Ἐὰν τὰ ἐν λόγω ποσὰ οἶς ἐζητήθησαν δι' ἐγγράφου τοῦ TAKE, καλὸν εἶναι νὰ μᾶς ἀποστείλετε ἀντίγραφον αὐτοῦ.— **Αἶδεσ.** Ἐφημέριον Καλαμηταίου, Δευκάδος: Ἐπὶ τῶν ἐρωτήσεών σας παρέχεται ἀπάντησις εἰς τὰ περὶ ἐπιτιμίων ἄρθρα τοῦ «Ἐφημερίου», τὰ ὁποῖα ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὰ τελευταῖα φύλλα, κατὰ γενικὸν τινα τρόπον. Συγκεκριμένως δεόν νὰ ἔχετε ὑπ' ὄφει σας, ὅτι ἐπὶ τοῦ πρώτου ἐρωτήματος τῆς ἐπιστολῆς σας δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ δοθῆ δι' ὅλας τὰς περιπτώσεις ἐπιτίμιον. Τὸ τοιοῦτον θὰ ἀπέβαινε καταστρεπτικὸν διὰ τὰς ψυχὰς τῶν ἐξομολογούμενων. Ἐκτιμῆσατε συνθήκας καὶ πρόσωπα καὶ πράξατε ἀναλόγως. Ἐπὶ τοῦ δευτέρου σας ἐρωτήματος ἡ ἀπάντησις εἶναι εὐκόλος καὶ σαφής: Οὐδεὶς δικαιούται νὰ πλησιάσῃ τὴν Τράπεζαν τοῦ Κυρίου, διὰ νὰ μεταλάβῃ τοῦ Αἵματος καὶ τοῦ Σώματος τοῦ Κυρίου, χωρὶς πλήρη καὶ τελείαν συμφιλίωσιν μετὰ τῶν ἐχθρῶν του. Ἡ πλήρης συγχώρησις τοῦ ἐχθροῦ, ἣν ἀπαιτεῖ ὁ Κύριος ἀπὸ ὅλους μας, δὲν περιορίζεται εἰς ἐσωτερικὴν μόνον τῆς ψυχῆς μας ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῆς ἐχθρας, ἀλλ' ἐκτείνεται καὶ εἰς ἐξωτερικὰς ἐκδηλώσεις δηλωτικὰς τῶν ἐσωτερικῶν αἰσθημάτων. Οὕτω ἡ συγχώρησις τῶν ἐχθρῶν μας δλοκληροῦται καὶ χαροῖσσει τὴν περαιτέρω πορείαν μας ὡς χριστιανῶν πολιτευομένων ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκριτῶ. Ἄλλως ἡ συγχώρησις εἶναι ἐλλιπὴς καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν ἀρκεῖ διὰ τὴν ἀξίαν καὶ ἀκατάκριτον προσέλευσιν εἰς τὴν Θ. Μετάληψιν. Περὶ τοῦ κοινοῦ ποτηρίου τοῦ γάμου ἐγράφησαν ἱκανὰ εἰς προηγουμένα φύλλα τοῦ «Ἐφημερίου». Ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ ἐρωτήματά σας θὰ ἐπανέλθωμεν βραδύτερον.

Εἰς τὴν διάθεσιν τῶν Ἐφημερίων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἶναι: «ΤΟ ΧΑΡΟΥΜΕΝΟ ΣΠΙΤΙ», «ΤΑ ΧΑΡΟΥΜΕΝΑ ΠΑΙΔΙΑ» καὶ ἡ «ΦΩΝΗ ΚΥΡΙΟΥ», διὰ νὰ τὰ χρησιμοποιοῦσιν χάριν τοῦ ποιμνίου των.

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον:
 Πρὸς τὸν Αἶδεσιμ. Πρωτοπρεσβύτερον κ. Ἐμμ. Γ. Μυτιληναῖον
 Ἀποστολικὴν Διακονίαν, Ἰασηίου 1, Ἀθήνας (τηλέφ. 72.112).
 Ὑπεύθυνος Τυπογραφείου: Τιμολ. Ρούτσης, Ἰω. Ἀποστόλου 4.